

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2557

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2557

ประนัตดา รัตนไตรมาส. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชาย – หญิงอายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม 4 กิจกรรม ได้แก่ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ 4. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ และกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน (Scoring Rubric) มีค่าความเชื่อมั่น .74 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของ Friedman (Friedman's Two-way Analysis of Variance by Ranks) และทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ สัปดาห์โดยคำนวณจากสูตร The Wilcoxon Matched - Pairs signed -Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมส่งเสริมให้พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยรายบุคคลเริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 2 กับ 3 จำนวน 3 คน และในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับ 4 จำนวน 12 คน และในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง คนที่มีพัฒนาการด้านการเขียนสูงสุด อยู่ในชั้นที่ 3 โดยเขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง (M= 10.00) และคนที่มีพัฒนาการด้านการเขียนต่ำสุดอยู่ในชั้นที่ 2 โดยลอกเลียนแบบ (M=6.50) และคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่มในช่วง 8 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2 กับ 3 และเปลี่ยนแปลงมากขึ้นตลอดช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8

THE EFFECT OF ADDED CREATIVE ART ON WRITING DEVELOPMENT OF
PRESCHOOL CHILDREN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

March 2014

Pranadda Ratanatraimas. (2014). *The Effect of Added Creative Art on Writing*

Development of preschool Children. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Assoc Prof. Dr. Sririma Pinyoanuntapong, Assoc Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to study the writing development of preschool children through added creative art activity. The sample used in the study was 15 preschool boys and girls, with 3-4 years of age, who were studying in first year kindergarten in first semester of 2013 academic year at Siddhisas (Play & Learn Tutoring) Kindergarten, under Office of Private Education Commission, Bangkok, selected by using purposive sampling. The 24 experiments were carried out within the period of 8 weeks, 3 days a week, and 50 minutes for each one. The instruments used in the study were plans of added creative art activity with 4 sub-activities of 1) casting, 2) printing, 3) ripping, cutting and patching, and 4) finger painting; and scoring criteria for writing development with the reliability of .74. The data were statistically analyzed by using mean, Friedman's two-way analysis of variance by ranks, and The Wilcoxon Matched - Pairs signed -Rank Test.

The results of study revealed that, after the use the added creative activity, the individual writing development of 3 children was increased during Weeks 2 and 3; and the development of 12 children was increased during Weeks 3 and 4. During the last week of the experiments, the children with highest development in writing were at the third stage by writing some incomplete characters in forms they thought (M=10.00) while the children with lowest development in writing were at the second stage by imitation (M=6.50). Furthermore, the scores of writing development of all preschool children during the period of 8 weeks were different with statistical significance at the level of .01. They started to increase from Weeks 2 and 3, and then were more increasingly changed during the whole period of Weeks 3 to 8.

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ของ

ประนัตดา รัตนไตรมาส

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....ที่ปรึกษาร่วม .....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. พัฒนา ชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด และทำให้ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ และ อาจารย์ ดร. พัฒนา ชัยพงศ์ กรรมการการสอบปริญญาานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ จงรักษ์ อ่วมมีเพียร อาจารย์ เสกสรร มาตวังแสง อาจารย์ สืบศักดิ์ น้อยดัด อาจารย์ นภดล กองศิลป์ อาจารย์ ปัทมณวิษณุ ไบกุลหลาบ และ อาจารย์ พีระพร รัตนเกียรติ ที่กรุณาพิจารณาตรวจและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และกฎเกณฑ์การให้คะแนน

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียน สายชั้นอนุบาล โรงเรียนอนุบาล สิทธิศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีในการทดลองและเก็บข้อมูลจนสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์แผนการสอนการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ ความรู้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ พี่ เพื่อน และน้อง นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ขอขอบคุณคุณแม่ อุไร ชโนเดอ์ ครอบครัว รัตนไตรมาส และพี่ เพื่อนและน้อง ที่บริษัทลูฟท์ฮันซ่าทุก ท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจ และขอขอบคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ มิได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญาานิพนธ์ ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาานิพนธ์ ฉบับนี้ ขอมอบไว้เป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อ ไชยนันท์ รัตนไตรมาส ผู้ให้กำเนิด ผู้ให้ชีวิต ซึ่งล่วงลับไปแล้ว ที่ได้อบรมเลี้ยงดู และให้โอกาสทางการ ศึกษาแก่ผู้วิจัย อีกทั้งพระคุณของครูอาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาท ความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ประนัดดา รัตนไตรมาส

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	9
ความหมายของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	9
คุณค่าของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	10
จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	11
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	13
หลักการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	15
ประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	18
การเลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	27
ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	27
ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	29
พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	30
การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	35
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	44
ความหมายของการเขียน.....	44
ทฤษฎีพัฒนาการเขียน.....	45
ความสำคัญของการเขียน.....	46
จุดมุ่งหมายของการเขียน.....	47
องค์ประกอบของการเขียน.....	48
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	49
ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	50
การส่งเสริมพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	61
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	89
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	89
สมมติฐานของการวิจัย.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ขอบเขตของการวิจัย	90
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	90
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผล.....	91
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	95
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	95
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก.....	106
ภาคผนวก ข.....	116
ภาคผนวก ค.....	121
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	125

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 หลักฐานแสดงความเที่ยงตรงและความเชื่อถือรายได้อัตราความบังชี และองค์ประกอบพัฒนาการของโมเดลการวัดพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย ไทยอันดับสอง.....	51
2 ชั้นของพัฒนาการด้านการเขียนและกฎเกณฑ์การให้คะแนน.....	64
3 แบบแผนการทดลอง.....	67
4 การดำเนินกิจกรรม.....	68
5 กฎเกณฑ์การแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
6 ระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยแต่ละคน ในช่วงสัปดาห์ก่อน และระหว่างได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม.....	74
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการพัฒนาและระหว่างการพัฒนาการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์.....	84
8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของคะแนนพัฒนาการเขียนของ เด็กปฐมวัย.....	88
9 คำอธิบายการให้คะแนนการพัฒนากการด้านการเขียน.....	118

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิด.....	6
2 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง.....	55
3 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 1 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	75
4 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 2 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	76
5 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 3 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	76
6 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 4 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	77
7 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 5 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	77
8 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 6 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	78
9 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 7 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	78
10 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 8 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	79
11 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 9 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	80
12 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 10 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	80
13 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 11 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	81
14 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 12 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	81

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
15 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 13 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	82
16 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 14 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	83
17 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 15 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	83
18 เส้นภาพพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์ในช่วงก่อน และระหว่างการทดลอง.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“เด็กปฐมวัย” คือวัยเริ่มต้นของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะพัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว พัฒนาการของเด็กในวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542: 12) ซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2544: 149) ได้กล่าวถึงเด็กปฐมวัยว่า เป็นวัยอยู่ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ บุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงพลังแห่งการเจริญเติบโตของสมองสำหรับชีวิต ดังนั้นการให้การศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูในระดับปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่จะปลูกฝังและพัฒนาเด็กให้มีความก้าวหน้าและเติบโต ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญาอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น พัฒนาการทางภาษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่เด็กต้องได้รับการส่งเสริม เพราะภาษาเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสติปัญญา ความคิดต่างๆ จะถ่ายทอดมาทางภาษา การที่เด็กได้ใช้ภาษาในการสื่อความหมายจะทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ๆ ได้รับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 16) อีกทั้ง ชอมสกี (Chomsky) และ เคน กูดแมน (Ken Goodman) นักภาษาศาสตร์ทางด้านจิตวิทยามีความเชื่อว่า เด็กๆ มาโรงเรียนพร้อมกับความสามารถทางภาษาที่มีอยู่แล้ว ตามธรรมชาติเด็กๆ เรียนรู้ภาษามาตั้งแต่เกิด พ่อแม่เป็นสิ่งแวดล้อมทางด้านภาษาของเด็ก ฉะนั้นการสอนภาษาให้กับเด็กที่โรงเรียนควรเน้นเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ภาษาที่นำมาสอนต้องมีความหมายและการเรียนการสอนควรมีรากฐานมาจากสิ่งที่เป็นจริง สามารถสัมผัสได้นำไปใช้ได้จริง (บันลือ พุกกะวัน. 2521: 22) ภาษาพูด เขียน หรือท่าทางมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ภาษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตนเป็นแนวทางในการแสดงความคิดริเริ่ม ภาษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์ การส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้ภาษาที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กสามารถแสดงความคิด ความเข้าใจของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (เยาวยา เดชะคุปต์. 2528: 50)

การสอนเขียนในเด็กปฐมวัย เด็กควรเรียนรู้ทักษะการเขียนอย่างมีความสุข สนุกสนานและควรที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติของพัฒนาการตามวัย (อารี สันหนวี. 2537: 64) และ (บังอร พานทอง. 2540: 29-35) โดยธรรมชาติเด็กจะสนใจขีดเขียน ซึ่งสามารถสังเกตความสนใจนี้ได้จากการที่เด็กมักจะขีดเขียนเล่นลงสมุด หนังสือ และฝาผนังบ้าน เด็กสนใจขีดเขียนเพราะเด็กมีบางอย่างที่

ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ เด็กจะสังเกตธรรมชาติของการเขียนจากผู้ใหญ่รอบๆตัวที่ใช้การเขียนเพื่อสื่อสารและบันทึกความทรงจำ เช่น การบันทึก การจดรายการ ชื่อของ การเขียนประกาศ เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้การเขียนจึงเริ่มต้นตั้งแต่ว่าบ้านก่อนที่เด็กจะไปโรงเรียน ถ้าเด็กเข้าโรงเรียนและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นและท้าทายต่อการใช้ภาษาเขียนเพื่อสื่อความหมายสถานการณ์จริง ดังนั้น การสอนเขียนหรือการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย นับเป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นสำหรับพ่อแม่ ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในลำดับขั้นการเกิดพัฒนาการเขียนของเด็ก โดยเฉพาะในช่วง 3-6 ปีนี้ ถือว่าเป็นวัยทอง วัยพลังแห่งการเรียนรู้และวัยแห่งการมีพัฒนาการทุกด้านอย่างรวดเร็ว การทำความเข้าใจในพัฒนาการเขียนของเด็กวัยนี้ ถ้าผู้ใหญ่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทางด้านภาษารวมทั้งเห็นความสำคัญมีความรู้ในปัจจัยหลายองค์ประกอบก็สามารถจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเขียนของเด็กให้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทุกด้านอย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2550)

นอกจากนี้ กุลยา ตันติผลาชีวะ กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เด็กภู่งหนังสือ หมายถึงความเข้าใจของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และโลกรอบตัว ดังนั้นการจัดการศึกษาจะควบคู่ไปกับการส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กเต็มตามศักยภาพ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544: 3-4) และการสอนภาษาควรเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น หากเด็กได้รับการส่งเสริมจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างรวดเร็วนับว่าเป็นช่วงแห่งการเจริญงอกงามของชีวิต ในการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน ดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2544: 19)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้เด็กเรียนเขียนอ่านหนังสืออย่างเด็กในระดับชั้นประถมศึกษา เช่น ฝึกเขียน ก-ฮ , A B C D บวกลบเลข 3 หลัก และมีการบ้านเต็มกระเป่าทุกวัน สถานศึกษาบางแห่งก็จัดประสบการณ์ฝึกทักษะการเขียนในลักษณะของการฝึกความพร้อม โดยการให้เด็กฝึกกล้ามเนื้อมือและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ด้วยการลากเส้นเส้น เสิร์ การลากเส้นตามรอย การลากเส้นตามแบบอย่างการวาดภาพระบายสีและวิธีการจับดินสอ ส่วนในด้านพฤติกรรมการสอนของครูนั้น จะให้เด็กลอกแบบจากกระดานดำหรือลากเส้นตามจุดประในสมุดแบบฝึกหัด เด็กจำตัวอักษรและสะกดคำแบบเดียวกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา เด็กจะถูกเร่งเรียนในหลายๆ เรื่องที่เขาไม่สนใจ และเด็กไม่มีโอกาสได้คิดโดยอิสระเนื่องจากต้องคอยระวัง ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้อง ตามรูปแบบของครูอยู่เสมอ(บุษบง ตันติวงศ์. 2538: 141) ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียน ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนความคิดจินตนาการ เช่น การเล่น

ตามมูม การทำศิลปสร้างสรรค์ การทำกิจกรรมประกอบอาหาร เป็นต้น กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรม 1 ใน 6 กิจกรรมที่เด็กปฐมวัยจะต้องปฏิบัติในแต่ละวัน โดยกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดกระบวนการคิด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งนอกจากจะให้เด็กฝึกการใช้ความคิด และการใช้สายตา และมีให้ประสานสัมพันธ์กันแล้ว กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ยังช่วยถ่ายทอดความรู้ และความรู้สึกรักของเด็กรวมออกมาในรูปของงานศิลปะ เช่น การวาดภาพ การปั้น การฉีก-ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์หรือวิธีการอื่นที่เด็กคิดสร้างสรรค์ผลงาน (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 7)

กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมเป็นการรวมเอากิจกรรมที่เด็กปฐมวัยชื่นชอบ และเหมาะสมกับความสามารถตามวัยของเด็ก กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมประกอบไปด้วย 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ 4. การละเล่นสีด้วยนิ้วมือ กล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้รับประสบการณ์ในการฝึกการควบคุมนิ้วมือได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ตลอดจนการประสานความสัมพันธ์ระหว่างตา กับมือ ฝึกสมาธิ ฝึกความเป็นระเบียบเรียบร้อยไปพร้อมกัน กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ยังเป็นการพัฒนาให้กับเด็กในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ –จิตใจ สังคม และสติปัญญา (รัตน นิสกุล. 2550: 1) ดังนั้นกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรง ในการที่จะพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัยเราจำเป็นต้องทราบถึงคุณค่าและประโยชน์ของกิจกรรมที่จัดให้ เพราะตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กสามารถทำกิจกรรมนี้ได้ตั้งแต่ 3-4 ขวบในกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมจะเป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้ทำงานอย่างมีระบบและมีขั้นตอนระหว่างมือกับสายตาให้ประสานสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ และสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมในแต่ละช่วงสัปดาห์

2. เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละ ช่วงสัปดาห์

ความสำคัญของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
2. ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกกิจกรรมและวิธีการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนให้กับเด็กต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านการเขียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย – หญิง อายุ 3-4 ปีที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร
2. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกและต่อเติมผลงานจากความคิดสร้างสรรค์อย่างมีจินตนาการ ด้วยการต่อเติม ขีดเขียน และวาดภาพ หลังจากที่ได้จัดทำผลงานศิลปะของตนเองเสร็จสิ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้าน

การเขียน โดยผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 4 แบบ ดังนี้ วันที่ 1 การปั้น เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กปั้นดินน้ำมัน แป้งโด โดยใช้ก้นฝ่ามือในการ ทูบ บีบ ขยำ ตี ดินหรือแป้งโด เป็นรูปต่าง ๆ วันที่ 2. การพิมพ์ภาพ เป็นกิจกรรมที่เด็กใช้สีและแม่พิมพ์ที่ครูจัดหา เพื่อนำมาพิมพ์ภาพ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ วันที่ 3. การฉีก ตัด ปะ เป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถใช้ก้นฝ่ามือในการ ฉีก ตัด ปะ จากกระดาษ พร้อมทั้งต่อเติมผลงาน วันที่ 4. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ เป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถใช้ก้นฝ่ามือในการละเลงสี โดยเด็กจะได้ผสมสีเอง และได้ทำการสร้างผลงานผ่านนิ้วมือ ซึ่งกิจกรรมทั้ง 4 แบบนี้จะสลับกันไปตามวันและสัปดาห์ และหลังจากที่เด็กได้ทำผลงานเสร็จสิ้น เด็กได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการต่อเติมชิ้นผลงานของตนเอง โดยแผนการจัดกิจกรรมจะประกอบด้วย จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

ขั้นนำ การเตรียมพร้อมก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรม โดยครูนำเพลง คำคล้องจองเพื่อเป็นการพัฒนาการเนื้อมัดเล็ก ก่อนที่จะแนะนำอุปกรณ์การสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ กระดาษรองปั้น กระดาษ บัตรคำ สีสำหรับละเลง แป้งโด ดิน สี และอุปกรณ์ใช้ประกอบ ตะเกียบ ลูกบอล ไม้ไอศกรีม เป็นต้น

ขั้นดำเนินกิจกรรม การให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ใน 4 แบบ ได้แก่ 1. การปั้น 2. การพิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ และ 4. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ ตามที่ครูกำหนดขึ้นในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งเด็กได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามความคิดของตนเอง เมื่องานเสร็จเรียบร้อย เด็กต่อเติมภาพตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์จากผลงานลงในผลงานศิลปะทุกครั้ง

ขั้นสรุป การสรุปการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละครั้ง เป็นนำเสนอผลงานของเด็กและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง และเข้าร่วมในมุมที่ส่งเสริมพัฒนาการเขียนของเด็ก

3. พัฒนาการเขียน หมายถึง ความงอกงามในการขีดเขียนของเด็ก ที่แสดงออกทางพฤติกรรม การเขียนตามธรรมชาติ จากงานวิจัยครั้งนี้ ได้นำขั้นพัฒนาการเขียน ของ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2555: 17-25) ซึ่งได้ศึกษาและทำวิจัยพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไทย และได้แบ่งพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็น 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มขีดเขียน ขั้นนี้เป็นการแสดงออกทางการเขียนโดยการขีดเขียนเส้นต่างๆ หรือวาดภาพที่เป็นลักษณะเส้นต่างๆ แต่ภาพนั้นยังไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าเขียนอะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นวาดภาพ ขั้นนี้เป็นการแสดงออกทางการเขียนโดยการขีดเขียนเส้นต่างๆ หรือ สามารถลอกเลียนแบบภาพได้ ภาพมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและบอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้

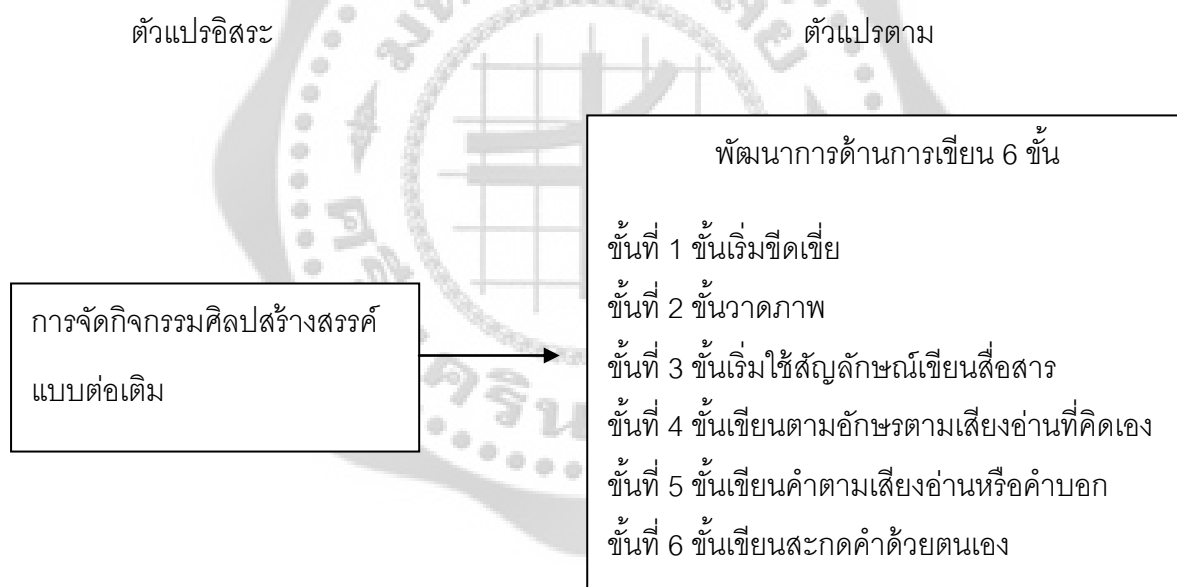
ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร ขั้นนี้เป็นการแสดงออกทางการเขียนโดยการเขียนอักษรได้ แต่บางตัวยังไม่เป็นตัวอักษรเป็นลักษณะรูปร่างที่ตนเองคิดขึ้นมา

ขั้นที่ 4 ขั้นเขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง ขั้นนี้เป็นการแสดงออกทางการเขียน โดยเริ่มมีการเขียนตัวอักษรได้บางตัว หรือเขียนในลักษณะอักษรตัวเดียว อาจมีการเขียนกลับด้าน แต่สามารถเขียนจากด้านซ้ายไปด้านขวาได้

ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก ขั้นนี้เป็นการแสดงออกทางการเขียน โดยสามารถเขียนสะกดคำเสียงที่เปล่งออกถูกได้ เขียนสะกดสระบางตัวในประโยค และสามารถเขียนเป็นอักษรเป็นคำหรือประโยคตามคำบอก

ขั้นที่ 6 ขั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง ขั้นนี้เป็นการแสดงออกทางการเขียนโดยสามารถเขียนสะกดตามเสียง ตัวอักษร หรือสระได้ถูก สามารถสะกดคำเว้นวรรค เขียนประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิด

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติม มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติม ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันและกำหนดสมมติฐานดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมมีความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม มีการเปลี่ยนแปลงของ
คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างแบบต่อเติม
ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.2 คุณค่าของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.5 หลักการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.6 ประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.7 การเลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
  - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - 2.1 ความหมายของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - 2.2 ความสำคัญของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - 2.3 พัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - 2.4 การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - 2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนารกล้ามเนื้อมัดเล็ก
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
  - 3.1 ความหมายของการเขียน
  - 3.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน
  - 3.3 ความสำคัญของการเขียน
  - 3.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน
  - 3.5 องค์ประกอบของการเขียน
  - 3.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
  - 3.7 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย
  - 3.8 การส่งเสริมพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย
  - 3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

มีผู้ให้ความหมายของศิลปสร้างสรรค์ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์; และแลมเบิร์ต บริเทน (วิบูลลักษณ์ สารจิตร. 2548: 50; อ้างอิงจาก Viktor Lowenfeld; & W. Lambert Brittain. 1975: 7) ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า เป็นสิ่งที่เด็กแสดงออกถึงความเจริญเติบโตทางความคิด ความเข้าใจและการแปลความหมายของสิ่งแวดล้อม

เทอร์เรนซ์ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2536: 43; อ้างอิงจาก Torrance, E.P. 1964: 16) กล่าวว่า ศิลปสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องที่ขาดหายไปและรวบรวมความคิดหรือตั้งสมมติฐาน ทำการทดลองสมมติฐาน และเผยแพร่ผลที่ได้รับจากการทดสอบสมมติฐานนั้น

จอห์น ดิวอี้ (ชะลอ นิมเสมอ. 2538; 13; อ้างอิงจาก John Dewey. 1934) กล่าวว่า ศิลปสร้างสรรค์ คือ ประสบการณ์การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทำให้มีความคิดและอารมณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ มีรูปทรง มีความหมาย มีอารมณ์พร้อมทั้งเป็นการเสริมกำลังให้กับประสบการณ์อื่น ๆ ต่อไป

ปีเตอร์สัน (ณัฐชดา สาครเจริญ. 2548: 32; อ้างอิงจาก Peterson. 1958: 101) กล่าวว่า ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการโอกาสที่จะแสดงออก อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกและความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคนนั่นเอง

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 51) กล่าวว่า ศิลปะเด็ก คือ ศิลปะที่เด็กแสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยที่การแสดงออกนั้นจะแสดงออกด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านสื่อวัสดุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานทางศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยประสาทตา หรือที่เรียกว่า ทัศนศิลป์ (Visual Art) เช่น ภาพเขียน รูปปั้น แกะสลัก ภาพพิมพ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งในหลักสูตรจะเรียกว่า ศิลปศึกษา (Art Education) และทัศนศิลป์ในที่นี้คือ ศิลปะสองมิติ และสามมิติ คือ งานศิลปะบนพื้นราบที่สามารถวัดความกว้างและความยาวได้ เช่น วาดภาพ วาดเขียน ภาพพิมพ์ ภาพกระดาษปะติด ส่วนศิลปะสามมิติคือ ศิลปะที่ปรากฏรูปทรงให้สามารถลูบคลำหรือวัดได้ทั้งกว้าง ยาว และหนา เช่น รูปปั้น รูปแกะสลัก รูป โครงสร้าง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 88) กล่าวว่า ศิลปสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลสามารถเสริมสร้างพัฒนาให้ถึงขีดสุดได้ ศิลปะจะเป็นสื่อสัมผัสทางจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกให้ละเอียดประณีตเมื่อบุคคลสามารถรับรู้ศิลปะได้แล้ว จะทำให้การรับรู้สิ่งต่างๆ ง่ายขึ้น เพราะศิลปะเป็นการแสดงออกอย่างลึกซึ้งที่มีคุณค่าต่อจิตใจของมนุษย์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 58) ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพ การปั้น การฉีก ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อยประดิษฐ์ หรือวิธีอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปักหมุด ฯลฯ

กล่าวสรุปได้ว่า ศิลปะสร้างสรรค์ เป็นผลงานทางที่เด็กได้แสดงออกตามความสนใจโดยผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งเด็กจะถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคนผ่านผลงานศิลปะ

1.2 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ลูว์กา (สุวรรณ ก้านทอง. 2547: 9; อ้างอิงจาก Luca. 1968: 44-45) กล่าวว่าในการฝึกความคิดสร้างสรรค์นี้คนเราสามารถได้รับการกระตุ้นให้มีขั้นในระดับสูงได้ด้วยการเรียนรู้โดยเฉพาะเด็กในวัยอนุบาล ผู้สอนจะต้องมองเห็นความสำคัญว่า ศิลปะไม่เพียงแต่เป็นแบบฝึกหัดทางความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น ยังก่อให้เกิดกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

ลาสกี และมุเคอจี (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 43; อ้างอิงจาก Lasky; & Mukerji. 1980: 107-108) กล่าวว่า คุณค่าจากการทำงานศิลปะมีหลายประการ ได้แก่

1. เกิดพัฒนาการด้านการรับรู้วัตถุจากการสำรวจและการสร้างสรรค์งานศิลปะจากวัสดุต่างๆ ช่วยให้เด็กมีประสาทไวต่อธรรมชาติ สามารถแยกแยะความแตกต่างของวัสดุและ รูปแบบได้
2. เกิดพัฒนาการด้านความคิด เด็กจะใช้จินตนาการเพื่อสื่อสารและแสดงความรู้สึกซึ่งสามารถจัดระบบความคิดได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จินตนาการช่วยเสริมความคิดของเด็กให้กระจ่างขึ้น
3. เกิดพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การได้สำรวจและใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงานศิลปะทำให้เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนานและจากการมีอิสระการเลือกชนิดของวัสดุ อุปกรณ์และชนิดของกิจกรรมจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองดังนั้นกิจกรรมทางศิลปะซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพและความภาคภูมิใจในตนเองของเด็ก

ซุมสาย สอนศิริ (2547: 5) กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะเอาไว้ดังนี้

1. ให้ประโยชน์ทางการศึกษา
2. ทำให้เกิดความสนุกสนาน
3. ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์
4. ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง

5. ช่วยฝึกในด้านความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับสายตาในเด็กก่อนวัยเรียน
6. ช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง
7. ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
8. ช่วยส่งเสริมให้เป็นคนรักสวยรักงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วรรณิ เพชรรัตน์ (2538: 2) กล่าวว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะให้มีลักษณะที่วิจิตรงดงาม สามารถประดิษฐ์ให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ ได้มากมายหลายหลายรูปแบบเป็นงานที่มี 3 ลักษณะคือ แบบรูปร่าง รูปทรง พื้นที่ ขนาด ทรงลอยตัว แบบสามมิติคือ ประกอบด้วด้ด้านกว้าง ด้านยาวและด้านสูง ทำให้เกิดคุณค่าทางศิลปะดังต่อไปนี้

1. ใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียน
2. ใช้ประดับตกแต่งร่างกายและอาคารสถานที่
3. ใช้แสดงประกอบการละเล่น แสดงละคร
4. ใช้ประดิษฐ์เป็นผลงานเป็นของขวัญ
5. เป็นงานฝีมือที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในรูปแบบที่สวยงาม
6. ฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. เพื่อเป็นงานอดิเรกในเวลาว่างและพักผ่อนจิตใจได้ดี

กล่าวสรุปได้ว่าคุณค่าของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สร้าง คือ การทำงานศิลปะ จะทำให้เด็กแสดงออกถึงจินตนาการ อารมณ์ ความเพลิดเพลินความรู้สึกนึกคิดเพื่อเกิดการเรียนรู้และค้นพบสิ่งต่าง ๆ จากการสำรวจ ทดลอง กับสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะด้วยตัวของเด็กเองดังนั้น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่ากับเด็กปฐมวัยอย่างมาก

1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 13) กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กดังนี้

1. เพื่อฝึกกล้ามเนื้อเล็ก
2. เพื่อฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือและตา
3. เพื่อฝึกให้เด็กมีความอดทน เชื่อเพื่อพ่อแม่ รับผิดชอบ
4. เพื่อให้รู้จักชื่นชมในสิ่งสวยงาม เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกให้มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง
6. เพื่อให้โอกาสฝึกการปรับตัวในการทำกิจกรรมร่วมกัน

7. เพื่อฝึกการแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง
8. เพื่อฝึกให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ
10. เพื่อฝึกการสังเกตและการคิด
11. เพื่อพัฒนาภาษา และอธิบายผลงานของตนได้

จันทนา สุวรรณมาลี (2529: 2) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
2. การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ครูให้คำชมเชยเมื่อเด็กทำได้ถูกต้อง จะเป็นการเสริมแรงให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และควรให้เด็กนำผลงานไปติดที่ป้ายนิเทศ หน้าห้องเรียนหรือนำกลับบ้านเพื่อไปอวดคุณพ่อคุณแม่
3. การริเริ่มสร้างสรรค์ ครูควรกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ โดยฝึกการร้อยในทิศที่แปลกกว่าเดิม อาจทำตามแบบที่กำหนดและตามที่ได้ต้องการ
4. การส่งเสริมเพื่อให้เด็กรู้จักรักสวยรักงามมีระเบียบเรียบร้อย เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์ ขั้นตอนในการทำ

เลิศ อานันทนนะ (2535: 44-48) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมพัฒนาการศิลปะอย่างเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กัน ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและประสาทตา ทำให้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีความแข็งแรง และมีทักษะการทำงานอย่างคล่องแคล่ว
2. พัฒนาทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีความร่าเริง สนุกสนาน ยิ่งเด็กประสบความสำเร็จในงานที่ลงมือทำ ก็ยิ่งทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง บนพื้นฐานของความรัก และความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน ส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีงามต่อผู้คน
3. พัฒนาการทางด้านสังคม การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ได้แก่ การจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้เด็กเรียนรู้และฝึกหัดทางด้านสังคม
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการ จากการที่เด็กได้สังเกต สำรวจ ทดลอง ค้นคว้ากับวัสดุต่าง ๆ เด็กจะได้รับรู้ เลือกรสชาติ ตัดสินใจ วางแผน รวมทั้งการวิจารณ์และการประเมินค่าผลงานที่ตนแสดงออกมาจนสำเร็จ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยของเด็กที่อยากรู้อยากเห็น เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระเสรีภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนานเพลิดเพลิน

วิรุณ ตั้งเจริญ (2535: 241 - 244) กล่าวถึงศิลปะที่สร้างเสริมลักษณะนิสัยให้กับเด็กปฐมวัยด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการแสดงออก
2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านสร้างสรรค์ ศิลปะเป็นวิถีทางหนึ่งสำหรับการสะสมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย
3. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านจินตนาการ และสิ่งต่าง ๆ ที่เราสร้างสรรค์ขึ้นมา ย่อมเริ่มต้นด้วยจินตนาการก่อน
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านสุนทรียภาพ รับรู้และซาบซึ้งต่อคุณค่าทางด้านต่าง ๆ ของสิ่งที่อยู่รอบตัว
5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการทำงาน ศิลปะเป็นการเริ่มต้นให้เด็กมีนิสัยรักการทำงานได้ เป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติด้วยมือ เมื่องานเสร็จเด็กจะเกิดความภาคภูมิใจ
6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการทำงานร่วมกัน การคิดวางแผน
7. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความประณีต ศิลปะต้องใช้ความพยายามในการสังเกตและความประณีตอยู่ตลอดเวลา

กล่าวสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดริเริ่มจินตนาการ และมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาของเด็กปฐมวัยทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมลักษณะและนิสัยบุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์ที่นิยมนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังต่อไปนี้

ชลล พงษ์สามารถ (2526: 64-65) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับขั้นพัฒนาการตามความคิดและอายุ (Age-Based Concepts) ทฤษฎีนี้หมายความว่า ความเจริญงอกงามของเด็กจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นอายุ ซึ่งหมายถึง ความพร้อมด้านวุฒิภาวะ คือ ทั้งร่างกายและการกระทำเป็นไปตามลำดับขั้นตามวัยอันควร เช่น การพัฒนาการทางศิลปะตามระดับอายุของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

2. ทฤษฎีแห่งปัญญา (Intellectual Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กจะทำงานศิลปะตามที่ตนรู้ เป็นทฤษฎีที่ให้เด็กได้แสดงความรู้ความสามารถตามที่ตนเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้

และความแตกต่างระหว่างบุคคล การเลียนแบบนี้เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกของเด็กโดยตรง เด็กสามารถจะแสดงรายละเอียดที่ตนรู้สึกที่แตกต่างกันตามความคิดรวบยอดของตนเอง ทฤษฎีนี้เหมาะแก่การสอนทุกระดับ

3. ทฤษฎีพัฒนาการการรับรู้ (Perceptual Development Theory) ทฤษฎีนี้เป็นของเกสตัลท์ (Gestalt) ซึ่งมีความเชื่อว่าเด็กจะทำงานศิลปะตามที่ตนเห็น ตามความเป็นจริง เด็กจะเห็นแต่เค้าโครงและเห็นส่วนรวมของภาพมากกว่ารายละเอียด ทฤษฎีนี้เหมาะกับการสอนเด็กระดับอนุบาลและประถมศึกษา เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกออกมาแบบง่าย ๆ ส่วนความซับซ้อนจะเพิ่มขึ้นตามวัยของเด็กเอง

4. ทฤษฎีความรู้สึกและการเห็น (The Haptic & Visual Child Theory) ทฤษฎีนี้เป็นความเชื่อของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ซึ่งมีความเชื่อว่า ความเข้าใจและการรับรู้ถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กจะมีผลต่ออารมณ์ของเด็ก ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กแสดงออกตามอารมณ์ของตน จากการวิจัยของโลเวนเฟลด์ เชื่อว่า เด็กจะมีอิสระเสรีภายในตัวเอง และจะแสดงออกทางด้านร่างกาย และอารมณ์อย่างเปิดเผย วิทกิน และลินตัน (Witkin; & Linton. n.d.) วิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเชื่อนี้ พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเสรี จะแสดงออกได้ดีกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูอย่างขาดเสรีภาพ การสร้างสรรค์จะแสดงออกจากอารมณ์ภายในของเด็ก โดยขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของเด็กแต่ละคน

5. ทฤษฎีเหมือนจริง (Naive Realism Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เด็กสามารถเห็นได้เหมือนผู้ใหญ่ การเรียน คือ การให้เด็กฝึกทักษะตามที่ครูต้องการ กล่าวคือ ครูจะเป็นผู้กำหนดให้เด็กทำตาม ซึ่งไม่เหมาะสมกับการสอนศิลปะระดับก่อนประถมศึกษา มีแนวโน้มของการเรียนเพื่อมุ่งรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น วิชาจิตรกรรมไทย หรือการวาดภาพเหมือน เป็นต้น เป็นทฤษฎีที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจวิธีการและมีแบบแผน เป็นการเรียนเพื่อฝึกทักษะและหาความรู้โดยตรง เป็นทฤษฎีที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะเข้าใจวิธีการ และมีแบบแผน เป็นการเรียนเพื่อฝึกทักษะและความรู้โดยตรง เป็นการดำรงไว้เพื่อการอนุรักษ์ศิลปะอย่างแท้จริง

สมชาย พรหมสุวรรณ (2528: 18) นักการศึกษาด้านศิลปะสำหรับเด็กอธิบายถึงพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 4-5 ขวบ ดังนี้

1. ภาพที่วาดส่วนใหญ่เป็นภาพคน เช่น ตัวเอง พ่อแม่ พี่สาว พี่ชาย
2. เด็กปฐมวัยชอบวาดรูปครู
3. รูปจะใช้วงกลมแทนศีรษะ ตา จมูก ปาก และหู อาจจะวาดหรือไม่วาดติดกับศีรษะจะเป็นแขนและขา โดยไม่วาดมือและเท้า ศีรษะจะมีขนาดเดียวกับลำตัว
4. เด็กจะวาดภาพคนสูงกว่าปกติ โดยไม่คำนึงถึงความหนาของลำตัว แต่เด็กก็ยังแสดงรายละเอียดของใบหน้า อาจเป็นไปได้ว่า เด็กต้องการเน้นเฉพาะสิ่งที่เด็กเคยเห็นมา

5. เด็กบางคนวาดภาพลำตัวแม่ในขณะที่คนอื่นในภาพไม่แสดงลำตัว

6. ในวัยนี้ขนาดรูปร่างแสดงความสำคัญ เช่น ภาพเด็กผู้ชายข้มสุนัข มือที่ข้มจะมีความโตเป็นพิเศษ เป็นต้น

7. เด็กในวัยนี้จะไม่วาดสิ่งแวดล่อมรอบตัว คือ ไม่วาดฉากหลัง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 132) กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ (3-4 ปี) เด็กใช้สีเทียนหรือสีน้ำขีดเขียนเป็นเส้นที่ขาด ๆ วีน ๆ ซิกแซก วนไปมาตั้งแต่ยังควบคุมมือไม่ได้จนควบคุมมือได้ เด็กจะสำรวจ ใช้สีที่ไม่เป็นความจริง เริ่มเขียนเป็นวงกลม มีเส้นเป็นแขนขา

ขั้นที่ 2 เขียนภาพให้มีความหมาย (4-7 ปี) ภาพที่เขียนมีความหมายกับเด็กภาพคน จะใช้วงกลมแทนศีรษะ มีเส้นในแนวตั้ง 2 เส้นแทนแขนขาทั้งสองข้าง บางครั้งมีปาก แขน ขา เท้า รองเท้า วาดภาพสิ่งของต่าง ๆ จะอยู่อย่างไม่มีระเบียบ ตรงไหนมีช่องว่างก็จะเขียนลงไป ใช้สีตามอารมณ์ เมื่ออายุ 7 ปีเด็กจะวาดภาพสิ่งต่าง ๆ ได้เหมือนกันทุกครั้งที่วาดภาพ

ขั้นที่ 3 เขียนภาพได้คล้ายจริง (7-9 ปี) ภาพท้องฟ้าจะเป็นสีฟ้าอยู่ด้านบนบนเส้น พื้นฐานจะใช้สีเขียวอยู่ด้านล่าง สิ่งต่าง ๆ ถูกวาดอยู่ระหว่างเส้นท้องฟ้าและเส้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์มีหลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ โดยครูสามารถนำแนวคิดในแต่ละทฤษฎีมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ โดยจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และระดับความสามารถของเด็ก เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางศิลปะสร้างสรรค์ โดยเริ่มจากการขีดเขียน วาดในสิ่งที่เด็กเห็นโดยไม่สนใจว่าจะเหมือนจริงหรือไม่ เพราะกล้ามเนื้อมือของเด็กยังไม่เจริญเติบโตพอ เด็กจะวาดสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและตนเองจะต้องตัวใหญ่ บุคคลที่อยู่รอบตัวจะวาดขนาดเล็กลง เด็กชอบวาดภาพคนตัวสูงแต่ตัวผอมบาง เช่น เพื่อน ญาติ โดยไม่สนใจความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

1.5 หลักการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังนี้

เบญญา แสงมะลิ (2545: 63-67) เสนอหลักการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสนใจของแต่ละบุคคล ครูควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เป็นผลสำเร็จตามความต้องการของเด็กเอง พร้อมสร้างความมั่นคงโดยปล่อยให้เด็กมีอิสระในการคิดจินตนาการ เลือกลง และตัดสินใจ โดยครูมีส่วนช่วยเหลือแนะนำเมื่อเด็กต้องการ

2. จัดสถานที่ เวลา และวัสดุ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับอายุของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส เพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระเมื่อทำงานคนเดียวและทำงานเป็นกลุ่ม ภายในและภายนอกอาคารเรียน

3. แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ เด็กต้องการประสบการณ์ที่สมบูรณ์เพื่อกระตุ้นการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ประสบการณ์นี้เริ่มจากการเล่นของเด็กในชีวิตประจำวัน การพูด การสนทนาตามความรู้สึกที่เด็กเห็น ครูควรสนับสนุนการพูดของเด็ก

4. เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการแสดงออกสร้างสรรค์ของเด็ก ครูต้องทำหน้าที่เป็น ผู้ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจผลงานเด็กและสามารถเสนอแนะผู้ปกครองในการเลือกวัสดุที่เหมาะสมเมื่ออยู่ที่บ้าน

5. ครูใช้วิธีการสร้างสรรค์สนับสนุนเด็กให้เลือกกิจกรรม

6. ครูควรวางแผนจัดเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี เด็กมีอิสระในการค้นหาสำรวจ และทดลองและเมื่อเด็กรู้สภาพแวดล้อม เด็กจะถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจ

7. ครูต้องรวบรวมหลักฐานเพื่อจุดมุ่งหมายในการวัดผล

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2533: 214-215) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. วางแผนล่วงหน้าตลอดสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีการทำงานและความรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีการประเมินได้เป็นอย่างดี

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้

3. ระหว่างที่ทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่า

3.1 กิจกรรมที่จัดนั้นเปิดโอกาสให้เด็กใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ นอกห้อง เรียนเพียงพอหรือไม่

3.2 หลีกเลียงกิจกรรมที่ให้เด็กทำแล้วเหมือนกันทั้งห้อง

3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะ บางคนชอบนอนกับพื้น ควรให้อิสระกับเด็ก

3.4 ให้โอกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกประสบการณ์ทางด้านสังคม

4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประสบการณ์ทางด้านศิลปะขณะที่เด็กอยู่บ้าน

5. มีป้ายนิเทศที่แสดงผลงานศิลปะอย่างสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวร และสลับสับเปลี่ยนผลงานของเด็กอยู่ประจำ

6. มีความเมตตาหวังดีให้แก่เด็กทุกคน โดยการแสดงความรักและความห่วงใยแก่เด็กเสมอพยายามใช้คำพูดที่ไพเราะกระตุ้น จินตนาการของเด็กระหว่างที่เด็กกำลังทำงาน

สัญลักษณ์ สุวรรณรัศมี (ม.ป.ป.: 15) เสนอว่าหลักที่ต้องคำนึงถึงหลายประการในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. จะต้องจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้ได้ทุกวัน โดยผู้สอนเตรียมอุปกรณ์ที่เด็กต้องการให้พร้อม เช่น สีเทียน สีน้ำ ดินน้ำมัน และเศษวัสดุต่าง ๆ ไว้ตามโต๊ะล่วงหน้า
2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ควรใช้วิธีปล่อยให้เด็กเข้าทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธีเพื่อให้เด็กเข้ากลุ่มได้ ผู้สอนอาจถามว่าเมื่อเข้านี้ใครรับประทานข้าวกับใครก็ให้เข้ากลุ่มเดียวกัน
3. การจัดโต๊ะกิจกรรมควรจัดให้เป็นโต๊ะรวมที่เด็กสามารถล้อมวงกันทำงาน ได้มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียนและโต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีน้ำ เป็นต้น
4. ตลอดเวลาที่เด็กทำงานต้องคอยเดินดูเด็กเพื่อคอยเขียนชื่อและให้กำลังใจเด็ก แต่ไม่มีหน้าที่ไปชี้แนะว่าให้เด็กทำอะไร
5. หากเด็กทำเศษวัสดุหล่นควรแนะนำให้เด็กเก็บเองทุกครั้ง
6. หากเด็กทำงานไม่ถูกต้อง ต้องไม่บอกให้เด็กต้องแก้ไขอย่างไร ตรงไหน แต่จะใช้คำถามที่ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและมีความมั่นใจในตนเอง
7. หากพบว่าเด็กคนใดคนหนึ่งชอบอยู่คนเดียวโดยไม่ยอมลุกให้คนอื่น ๆ บ้างต้องให้คำแนะนำกับเด็ก ให้รู้จักการแบ่งปัน และแนะนำให้ทำกิจกรรมต่อไปในวันรุ่งขึ้น
8. เมื่อเด็กทำงานเสร็จต้องตรวจผลงานเพื่อดูพัฒนาการของเด็ก
9. ไม่ควรมองผลงานของเด็กด้วยความขบขัน แต่ต้องแสดงให้เห็นว่าผลงานที่เด็กทำนั้นมีค่าเสมอ
10. เมื่อใกล้หมดเวลาต้องให้เด็กเก็บของเข้าที่ทุกครั้ง

สิริพรรณ ตันศิริตันไพศาล (2545: 22) กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เอาไว้ดังนี้

1. จัดเนื้อหาและหลักสูตร เน้นให้เด็กมีโอกาสจัดกระทำกับวัตถุ (Manipulation) เพราะเด็กในวัยนี้จะเรียนรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัส การรับรู้ การเคลื่อนไหว (Sensory - Motor) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา
2. การจัดกิจกรรมควรโดยเน้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด กิจกรรมกระตุ้นให้คิดและจัดกระทำหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งสัมผัสแตะต้องสิ่งต่างๆ หรือเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว
3. การเลือกวัสดุควรให้เด็กมีโอกาสสัมผัสหรือจับต้องสิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดิน หิน ทราย น้ำ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยสื่อพัฒนาประสาทสัมผัสการเคลื่อนไหวของเด็ก ให้เข้าใจสภาพความเป็นจริงของวัตถุ เช่น น้ำหนัก เนื้อสาร จะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับโครงสร้างอื่น จึงให้เด็กได้ทำเพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสมากที่สุด

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 59) กล่าวถึง ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ควรพยายามหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก
2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบ พร้อมทั้งสาธิต ให้เด็กดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาวยเพื่อไม่ให้สีไหลเลอะเทอะ
3. ให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกับในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. แสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขัน และควรนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ
5. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวตลอดเวลา ควรกระตุ้น และจูงใจ ให้เด็กเปลี่ยนกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แต่ละประเภทจะส่งเสริมพัฒนาการเด็ก แต่ละด้านต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ควรให้แรงเสริมทุกครั้ง
6. เก็บผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกต พัฒนาการของเด็กจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย หลักในการ จัดควรคำนึงถึงความเหมาะสมเรื่องของอายุ สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่หลากหลายสถานที่ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสมากที่สุด และควรกระตุ้นและให้กำลังใจเวลาที่เด็ก ทำงาน เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงาน

1.6 ประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังนี้

เกศินี นิสัยเจริญ (2527: 5-6) กล่าวถึง ประเภทของศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยว่า สามารถจัดได้ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมวาดภาพระบายสี เป็นการสร้างภาพที่เด็กเขียนมาจากความรู้สึกของตนเองให้เป็นสัญลักษณ์ที่สวยงาม มีจังหวะ และสีเส้นต่าง ๆ แทนการใช้คำพูด
2. กิจกรรมการฉีก ปะ และติดกระดาษ เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่าง ๆ มาฉีก ตัด และนำมาติดบนกระดาษให้เป็นภาพ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร เป็นต้น
3. การปั้น เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก วัสดุที่ใช้ปั้นคือ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด การปั้นควรมีวัสดุสำหรับการปั้นที่มีผิวมัน เช่น พลาสติก โลหะ โฟเมก้า เป็นต้น
4. การพิมพ์ การพิมพ์ทำได้หลายวิธี ได้แก่ การพิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ การพิมพ์ภาพจากเศษและวัสดุที่จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ก้านกล้วย ก้านบัว เป็นต้น

5. งานพับกระดาษ เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพ 3 มิติที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการพับกระดาษให้เป็นภาพสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามลำดับ และตามขั้นตอนการพับ

6. งานประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นของใช้ เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษมาประดิษฐ์เป็นของเล่นต่าง ๆ ตามแบบอย่าง ในการประกอบหรือตกแต่งอาจใช้กาว กรรไกร เศษไหมพรม ไม้ไอศกรีม หลอดกาแฟ เป็นส่วนประกอบ

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 77-78) กล่าวถึงกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์มีเนื้อหาและขอบข่ายดังต่อไปนี้

1. การวาดภาพระบายสี
  - 1.1 การวาดภาพด้วยสีเทียนหรือสีไม้
  - 1.2 การวาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น พู่กัน ฟองน้ำ
  - 1.3 การละเลงสีด้วยนิ้วมือ
2. การเล่นกับสีน้ำ
  - 2.1 การเป่าสี
  - 2.2 การหยดสี
  - 2.3 การเทสี
3. การพิมพ์ภาพ
  - 3.1 การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
  - 3.2 การพิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุ ฟีซ ผักต่าง ๆ
4. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโด ฯลฯ
5. การพับ ฉีก ตัดปะ
  - 5.1 การพับอย่างง่าย ๆ
  - 5.2 การฉีก ปะ
  - 5.3 การตัด ปะ
6. การฉีก ตัด ปะ พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กอย่างหนึ่งคือทำให้เด็กฉีกหรือตัดกระดาษด้วยกรรไกรตามความสามารถตามวัยของเด็กและนำมาปะติดเป็นภาพต่าง ๆ
7. การประดิษฐ์ ประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ ประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ และวัสดุธรรมชาติ เช่น ไบอะพาร์ว ไบตอง เป็นต้น
8. การร้อยเช่น ลูกปัด หลอดภาพ หลอดด้าย การร้อยกระดาษ ร้อยหลอด การร้อยวัสดุธรรมชาติ ฯลฯ

9. การสาน เช่น งานกระดาษ ใบตอง โป๊ะพ้าว

10. การสร้างรูป เช่น กระดานปักหมุดจากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือกผูกตั้งให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ

นิตยา ประพศติกิจ (2539: 114 - 32) กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลายชนิดต่อไปนี้

1. บล็อก (Block) บล็อกเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน ชนิดของการใช้บล็อกมีหลายชนิด เช่น บล็อกขนาดใหญ่และข้างในกลวง บล็อกชนิดแข็งทำด้วยไม้ ทำด้วยพลาสติก เมื่อเด็กเล่นบล็อก เด็กจะเล่นสมมติบทบาทไปด้วย

2. ดินเหนียว (Clay) ดินเหนียวเป็นวัสดุชนิดอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาโดยการกลิ้ง ทูบ บี ตามที่พอใจ

3. แป้งโด (Play Dough) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถหาดินเหนียวได้ ดังนั้นการทำแป้งโดไว้ให้เด็กเล่นนอกจากจะได้ฝึกกล้ามเนื้อเล็กและยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

4. การปะติดเศษวัสดุ (Collage) เด็กจะใช้จินตนาการจัดการกับเศษวัสดุที่ครูเตรียมไว้ให้ดังนี้ ใช้หลอดกาแฟแทนแขนและขา ใช้ฟองน้ำทำหัว ใช้เชือกแทนเส้นผม ฯลฯ

5. การตัดและปะด้วยกาว (Cutting and Pasting) การตัดนับเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก กรรไกรควรมีลักษณะที่เหมาะสมกับเด็ก จะช่วยในเรื่องการประสานสัมพันธ์มือและตา

6. การเล่นบทบาทสมมติ (Dramatic Play) ตามธรรมชาติเด็กจะเลียนแบบสิ่งที่เห็นที่บ้าน จากชีวิตจริงและเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่

7. การวาดภาพ (Drawing) การวาดภาพของเด็กมีลำดับขั้นพัฒนาการ และการขีดเขียนของเด็ก ถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญมาก เด็กจะวาดภาพได้ดีเมื่อสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือได้ เมื่อการใช้มือและตาประสานสัมพันธ์กัน

8. การระบายสี (Painting) สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การระบายสีที่กระดานขาหยั่ง การละเลงด้วยนิ้วมือ การใช้ฟองน้ำหรือพิมพ์ระบายสี ฯลฯ

9. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ (Finger Painting) นับเป็นวิธีการระบายอารมณ์ที่ดีวิธีหนึ่งสำหรับเด็ก เพราะสามารถแสดงออกได้หลายอารมณ์ เช่น สนุกสนาน สนใจ อยากรู้ อยากเห็น ไม่พอใจ หรือเศร้า บางทีอาจแสดงความรู้สึกกลัวเมื่อเห็นภาพ

10. การพิมพ์ภาพด้วยฟองน้ำหรือบล็อก (Sponge or Block painting) บางครั้งครูอาจใช้ฟองน้ำหรือบล็อกจุ่มสีแล้วพิมพ์ภาพบนกระดาษ

11. ททราย (Sand) เด็กส่วนใหญ่ชอบเล่นทราย ขณะที่เด็กเล่นทรายเด็กจะได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและของเล่นด้วยกัน ได้เรียนรู้ที่จะเล่นด้วยกันกับเพื่อน ๆ

12. การร้อย (Stringing) การร้อยเป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เด็กบางคนไม่สามารถใช้กล้ามเนื้อและไม่มีสมาธิในการทำงาน แต่เด็กบางคนก็ชอบร้อย

13. น้ำ (Water) ตามธรรมชาติของเด็กจะชอบเล่นน้ำ ประสบการณ์เกี่ยวกับน้ำ จะช่วยดูดซับความรู้สึกหรืออารมณ์ของเด็ก

14. งานไม้ (Wood Working) เด็กมักจะชอบทูป ตอก ครูควรปล่อยให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองการสร้างสิ่งก่อสร้างง่าย ๆ และให้เด็กตั้งชื่อ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 29-31) กล่าวถึง ประเภทกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่จัดให้กับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การประดิษฐ์ภาพและเครื่องห้อยแขวนจากวัสดุต่าง ๆ
2. การประดิษฐ์ของเล่นและของใช้ต่าง ๆ จากเศษวัสดุ
3. การร้อย ลูกปัดหรือวัสดุต่าง ๆ ด้วยก้านธูป ก้านมะพร้าว ลวดหรือด้าย
4. การใช้กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว สานหรือประดิษฐ์ของเล่น
5. การเย็บหรือร้อยตามรอยปรูของรูปภาพ ผ้าเนื้อหยาบหรือกระสอบด้วยเข็มใหญ่

ปลายทู้

ปริยานุช จุลพรหม (2547: 38) สรุปว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เป็นกิจกรรมประดิษฐ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช เปลือกหอย ฯลฯ และวัสดุที่เป็นของเหลือใช้ เช่น กล่องยาสีฟัน เศษผ้า ฝาขวดน้ำอัดลม ฯลฯ

จันทนา สุวรรณมาลี (2529: 2) เสนอประเภทของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
2. การสอนเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ครูให้คำชมเชยเมื่อเด็กทำได้ถูกต้อง จะเป็นการเสริมแรงให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และควรให้เด็กนำผลงานไปติดที่ป้ายนิเทศหน้าห้องเรียนหรือนำกลับบ้านเพื่อไปอวดคุณพ่อคุณแม่
3. การสอนเพื่อริเริ่มสร้างสรรค์ควรจะมาหลังจากที่เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติไปแล้ว จะทำให้ช่วยวิธี กระบวนการ ครูควรกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ โดยฝึกคิดในสิ่งที่แปลกกว่าเดิม
4. การสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักรักสวยรักงามมีระเบียบเรียบร้อย เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์

5. มีป้ายนิเทศที่แสดงผลงานศิลปสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวร และสลับสับเปลี่ยนผลงานของเด็กอยู่ประจำ

6. มีความเมตตาหวังดีให้แก่เด็กทุกคน โดยการแสดงความรักและความห่วงใยแก่เด็กเสมอพยายามใช้คำพูดที่ไพเราะกระตุ้นจินตนาการของเด็กระหว่างที่เด็กกำลังทำงานจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพพระบายสี การเล่นกับสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การพับ ฉีก ตัดปะ และการประดิษฐ์ ซึ่งแต่ละประเภทเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิด ได้สำรวจและจัดกระทำวัตถุโดยตรง ออกแบบ ตกแต่งต่อเติมสร้างเป็นชิ้นงานทางศิลปะตามความคิดริเริ่มจินตนาการ

1.7 การเลือก สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

มีผู้ให้หลักในการเลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เอาไว้ดังต่อไปนี้

วิบูลลักษณ์ สารจิตร (2548: 219) กล่าวว่า วัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ อาจแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

1. เครื่องใช้สำนักงาน ได้แก่ กระดาษโฆษณาสินค้า กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษอาร์ตด้านหลังปฏิทิน ปากกา ริบบิ้น แกนกระดาษชำระ เป็นต้น

2. วัสดุในครัวเรือน ได้แก่

2.1 ขงใช้ที่ชำรุด เศษโลหะ

2.2 ผ้า เช่น เลื่อผ้าเก่า เศษผ้า เป็นต้น

2.3 ขวด เช่น น้ำหอม ซอส สูรา เครื่องดื่ม น้ำดื่ม แชมพู น้ำยาล้างถ้วยชามครีม

เครื่องสำอาง เป็นต้น

2.4 กล่องผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น โฟม กระดาษ พลาสติก ผ้า หนังสือสัตว์ เป็นต้น

2.5 ของเหลือจากอาหาร เช่น กระจุก ก้าง เปลือกไข่ กระจุกองปู เปลือกหอย เปลือกส้ม เปลือกส้มโอ เป็นต้น

3. ก้อนหิน ได้แก่ กรวด ททราย หิน เป็นต้น

4. สัตว์ ได้แก่ เปลือกหอย รังไหม เป็นต้น

5. พืช ได้แก่

5.1 เมล็ด เช่น มะก่าตาหนู แดงโม ลำไย สน ทุเรียน เป็นต้น

5.2 เปลือก เช่น เปลือกไม้ ข้าวโพด ลูกเนียง ถั่วลิสง มะพร้าว เป็นต้น

5.3 กิ่ง แขนง เหง้า เช่น ไม้

5.4 เถาวัลย์ เช่น ลิพา

วิรุณ ตั้งเจริญ (ลลิตพรรณ ทองงาม. 2539: 277; อ้างอิงจาก วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526) กล่าวถึงอุปกรณ์ในการร้อยดอกไม้ โดยนำก้านรูป ก้านมะพร้าว ลวด หรือด้าย มาใช้ในการร้อย สิริพรรณ ตันตริตน์ไพศาล (2545: 86 -87) กล่าวว่า วัสดุธรรมชาติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วัสดุจากธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ ดังนี้

1. วัสดุจากธรรมชาติ ได้แก่ วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ บางชนิดหาได้ง่าย มีอยู่ทั่วไป เก็บเอามาใช้ได้ บางอย่างต้องหาซื้อเพื่อนำมาใช้ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช ขนนก ก้อนหิน ดิน ทราช เปลือกหอย ชักบ ชีเลี้ยง ไม้ไผ่ เกล็ดปลา ฯลฯ

2. วัสดุเหลือใช้ ได้แก่ วัสดุที่ไม่ได้ใช้แล้ว แต่สามารถนำกลับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก

ศิริลักษณ์ ศรีกมล (2534: ข) แบ่งเศษวัสดุออกเป็น 2 ประเภท คือ เศษวัสดุธรรมชาติและเศษวัสดุเหลือใช้

1. เศษวัสดุธรรมชาติ สิ่งที่ได้จากธรรมชาติ ไม่ได้ใช้ประโยชน์แต่สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ หรือทำให้สวยงามได้ ประเภทของเศษวัสดุตามแหล่งกำเนิดแบ่งได้ดังนี้

1.1 เศษวัสดุจากพืช ได้จากส่วนต่าง ๆ ของพืช คือ ราก ต้นไม้ กิ่ง ใบ เปลือกผล เมล็ด ดอก ฯลฯ ซึ่งทำให้แห้ง เวลาแช่น้ำให้นุ่ม ตัดเป็นรูปตามต้องการ นำมาประดิษฐ์ ตักตาดอกไม้ หรืออื่น ๆ เมล็ดพืชแช่น้ำร้อนนำมาร้อย เปลือกไม้แกะเป็นชิ้นประดิษฐ์ตกแต่ง

1.2 เศษวัสดุจากสัตว์ วัสดุต่าง ๆ ที่ได้จากสัตว์ เช่น เปลือก ตัวสัตว์ ผลผลิตจากสัตว์ สิ่งที่มีก้านนำมาใช้ได้แก่ เปลือกหอยต่าง ๆ หอยทาก ปะการัง กัลปังหา หอยเม่น (ลื่นทะเล) ซากปู กุ้ง

1.3 เศษวัสดุอื่น ๆ ที่มาจากธรรมชาติ เช่น หิน ทราช

2. เศษวัสดุเหลือใช้

2.1 พลาสติก เป็นวัสดุที่หาได้ง่าย เมื่อใช้หมดแล้วก็ทิ้งไป เช่น ขวดแชมพู ขวดนม

2.2 กระดาษทุกชนิด เช่น กระดาษลัง กล่องนม หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

2.3 โลหะ เช่น กระป๋องนม กระป๋องแป้ง ตะปู ลวด ฯลฯ

2.4 อื่น ๆ

นอกจากวัสดุที่เหลือใช้ที่กล่าวมาในขั้นต้นแล้วยังมีวัสดุเหลือใช้และวัสดุธรรมชาติที่ถูกทิ้งที่ไม่นำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น วัสดุเหล่านี้นำมาให้ผู้เรียนรู้จักฝึกสร้างสรรค์ให้เป็นสิ่งแปลกใหม่ มีความสวยงาม นำมาใช้ประโยชน์เป็นของสวยงามให้ ความสุข ความเพลิดเพลิน เป็นของที่ระลึก ของขวัญของฝาก เช่น การนำแขนงไม้ เปลือกหอยก้อนหิน มาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ การนำเศษผ้า กระดาษ กระดุมมาประดิษฐ์เป็นภาพ การนำกล่องมาประดิษฐ์เป็นที่ใส่ดินสอ ปากกา นำใบไม้สดมาสร้างสรรค์เป็นรูปภาพ เป็นต้น

เลิศ อานันทนนะ (2539: 119) แบ่งวัสดุออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. เศษวัสดุที่มีลักษณะแบน (2 มิติ) ได้แก่ ใบไม้ กระดาษ หนังสือพิมพ์ กระดาษห่อของ ตั๋วรถเมล์ ฟางข้าว หญ้าแห้ง ฯลฯ

2. เศษวัสดุที่มีลักษณะเป็นก้อน (3 มิติ) ได้แก่ เปลือกมะพร้าว ไม้ไผ่ กะลา กิ่งไม้ รากไม้ ก้อนหิน กรวด ดิน ก้อน เมล็ดพืช ฯลฯ การสะสมเศษวัสดุต่าง ๆ ในยามที่ไปทัศนศึกษา เช่น ฝึกหัดสะสมเปลือกหอย หินที่แปลก ๆ แสตมป์ และรูปภาพต่าง ๆ เก็บรักษาไว้ที่มิดชิดปลอดภัย ไม่กีดขวางเพื่อเตรียมไว้ใช้ในโอกาสต่อไป

สมจินต์ มนูญศิลป์ (2543: 2) กล่าวถึงการพิจารณาวัสดุต่าง ๆ เสียก่อนที่จะนำมาทำกิจกรรม วัสดุที่เหลือใช้จากทรัพยากรธรรมชาติ เมล็ดพืช พืชบางชนิด มียาง มีขน ที่อาจเป็นอันตรายต่อผิวหนัง เช่น ทำให้เกิดอาการคันหรือเป็นแผล ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเสียก่อนที่จะนำไปใช้จากที่กล่าวมาสามารถหาวัสดุได้ต่าง ๆ ดังนี้

1. วัสดุที่ได้จากของเหลือใช้ในชีวิตประจำวันทุก ๆ วัน เช่น ก่องยาสีฟัน สบู่ ฉะนั้นของที่เป็นเศษวัสดุจึงมีมากมายจากการที่เราใช้ของจำเป็น เช่น แกนกระดาษชำระ แกนหลอดด้ายขวดแชมพู ก่องกระดาษต่าง ๆ ขวดพลาสติก ฯลฯ

2. วัสดุที่เหลือใช้ที่ได้จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย ก้อนหิน เมล็ดพืช ที่หาได้จากภูมิประเทศ โดยที่เราไปทัศนศึกษาสถานที่ต่าง ๆ ก็จะเก็บนำมาใช้ประดิษฐ์ได้ ถ้าดีได้ผลและต้องการทำมากขึ้นก็อาจสั่งซื้อได้ในราคาถูก

3. วัสดุเหลือใช้จากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น โรงงานทอผ้าก็มีแกนหลอดด้าย ทอผ้า ซึ่งเป็นกระดาษบ้าง พลาสติกบ้าง หรือขำรูดเป็นของที่โรงงานทิ้ง เศษผ้า แกนหลอดด้าย สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่าง ๆ ได้เหมือนกัน

นฤมล หุ่น (2539: 12) กล่าวถึงคุณสมบัติของเศษวัสดุธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืช ใบพืช ต้นพืช และส่วนอื่น ๆ ของพืชโดยการนำไปตากแห้งแล้วค่อยนำมาประดิษฐ์เพื่อให้เกิดความคงทนในการเก็บรักษา หรือเคลือบด้วยแลคเกอร์ในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อไม่ให้แมลงกัด เจาะ การเชื่อมติดชิ้นต่อชิ้นของพืชในขั้นตอนการประดิษฐ์นั้นให้ใช้กาว กาวสารเคมี หรือกาวปืน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 82) กล่าวถึงข้อควรระวังในการใช้สื่อในระดับปฐมวัยมีดังนี้

1. วัสดุที่ใช้ต้องไม่เป็นพิษ ไม่หัก และไม่แตกง่าย มีพื้นผิวเรียบ ไม่มีเหลี่ยม
2. ขนาดไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป เพราะยากต่อการหยิบยก เพราะอาจตกลงมาเสียหาย ตก เป็นอันตรายต่อเด็กหรือใช้สะดวก

3. รูปทรงไม่เป็นรูปทรงแหลม รูปสี่เหลี่ยมเป็นสัน

4. น้ำหนักไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพราะเด็กจะยกหรือหยิบไม่ไหว อาจะตกลงมาเป็นอันตรายต่อเด็ก

5. มีความปลอดภัย หลีกเลียงสื่อที่เป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น สารเคมี วัตถุไวไฟ

6. สื่อ หลีกเลียงสื่อที่เป็นอันตรายกับสายตา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การใช้วัสดุสำหรับจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ควรเป็นวัสดุเหลือใช้ บางชนิดมีคุณค่า สวยงามน่าใช้ มีความคงทน ขนาดไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป และไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก ผู้สอนอาจคิดกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนได้อีก เช่น กิจกรรมการต่อเติมภาพ กิจกรรมการสร้างรูปจากสิ่งที่กำหนดให้ กิจกรรมสร้างรูปภายในหรือภายนอกจากรูปที่กำหนดให้

1.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ปีเตอร์สัน (พินดา ซาตยาภา. 2544: 31; อ้างอิงจาก Peterson. 1958: 101) กล่าวว่า ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการโอกาสที่จะแสดงออก อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกและความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคนนั่นเอง

เคลลี (กรรณิการ์ โยธารินทร์. 2543: 52; อ้างอิงจาก Kelley. 1986: 32-A) ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะ เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมการแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ฟิลลิปส์ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526: 22; อ้างอิงจาก Phillips. 1986: A) ศึกษาความเข้าใจของผู้สอนระดับปฐมวัยในด้านกระบวนการความงามทางศิลปะและศิลปะศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีความเห็นเหมือนกันในทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนศิลปะ โดยวิธีดำเนินการทดลองโดยลงมือกระทำโดยตรงกับสื่อที่หลากหลายและเน้นการสร้างสรรค์ผลงานกับสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันในทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปะศึกษา ในโรงเรียนประถมที่การสอนศิลปะเป็นจุดเล็ก ๆ และถูกมองว่าเป็นวิชาหนึ่งในโรงเรียนเท่านั้น แต่ในมหาวิทยาลัย ศิลปะจะมีการสอนที่เข้มงวดเกี่ยวกับความรู้ มโนทัศน์ คำศัพท์ สื่อศิลปะโดยตรงที่ใช้ในการศึกษานอกจากนี้ยังพบครูผู้สอนต้องการเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนศิลปะมากกว่าความรู้ มโนทัศน์ คำศัพท์ สื่อทางศิลปะ และหลักสูตรที่ใช้ในการสอนศิลปะยังเป็นที่ต้องการของครูผู้สอนเช่นเดิม

จิตทวารวณ เตือนฉาย (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการจัดศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ผลจากการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบวาดภาพนอกห้องเรียนมีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบปกติ

วราภรณ์ นาคะศิริ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาการคิดเชิงเหตุและผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะโดยใช้ทรายสี ผลจากการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดเชิงสร้างสรรค์หลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทรายสีสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ทรายสีอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

ประสิทธิ์วิรัช เจริญผล (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้น พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้นมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและแยกรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

ศรีแพร จันทราภิรมย์ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยใช้เปลือกข้าวโพด ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เปลือกข้าวโพดสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

สมศรี เมฆไพบุลย์วัฒนา (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์การร้อยดอกไม้ ผลจากการวิจัยพบว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การร้อยดอกไม้สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปานิตา กุดกรุง (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธนารัตน์ เจือจันทร์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยเส้นเชือก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยเส้นเชือกในภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ดีที่เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมศิลปะได้ดี เพราะกิจกรรมศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระและนำมาสร้างเป็นผลงานนอกจากนี้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ยังส่งเสริมทักษะและกระบวนการต่างๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหากระบวนการพัฒนาสื่อความหมาย ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมทางสังคม ทักษะทางภาษา ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย ในด้านการนับ การเปรียบเทียบ การจัดลำดับเป็นต้น ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก ได้ลงมือปฏิบัติและค้นหาความรู้ด้วยตัวเองซึ่งจะนำมาสู่การเรียนรู้ของเด็กเอง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.1 ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ฟอร์แมน และ ฟลีท (เบญจมาศ วิไล. 2544: 14; อ้างอิงจาก Forman; & Fleet. 1980: 3) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ ความสามารถในการบังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อแขน มือ และนิ้วมือ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้สายตา

ฮอดเดอ (วรรณิ อยู่คง. 2547: 27; อ้างอิงจาก Audrey. 1998) ให้ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถในการใช้อวัยวะเพียงบางส่วนโดยเฉพาะมือและนิ้วมือในการทำกิจกรรม เช่น การตัด การเขียน หลักการทำงานที่สำคัญ คือ ความสามารถในการควบคุมการประสานสัมพันธ์กันของมือ นิ้วมือ และตา

นิวแมน (เบญจมาศ วิไล. 2544: 14; อ้างอิงจาก Neuman. 1978: 26) ให้ความเห็นว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นกระบวนการของการใช้ประสาทสัมผัสให้ประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมอย่างระมัดระวัง

ฟรอสท์และคิสซิงเจอร์ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542; 87 อ้างอิงจาก Fros; & Kissinger. 1974) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือ และตาเกี่ยวข้องกับทักษะต่างๆ ในการช่วยเหลือตนเอง เช่น การติดกระดุม รับประทานที่กระเดาะเพียงครั้งเดียว

กรรณิการ์ วิจิตรสุนทร (2529: 42) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ การใช้กล้ามเนื้อมือ เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประสานงานระหว่างมือกับตา ซึ่งแสดงออกให้เห็นทางความสามารถในการใช้มือของเด็ก

เอ็อพร สัมมาทิพย์ (2537: 221) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถในการใช้มือ และนิ้วมือในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้สายตา

นภเนตร ธรรมบวร (2540: 73) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเป็นความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อเล็กส่วนต่างๆให้ทำงานประสานกัน เช่น ตากับมือ นิ้วมือ ได้แก่ การวาดภาพ การลากเส้น การตัดกระดาษ การร้อยลูกปัด และการลากเส้นตามรอยปะ เป็นต้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 64) กล่าวว่า เป็นการใช้มือ และข้อมือในการเคลื่อนไหว หยิบ จับ จะช่วยให้เด็กได้ใช้สายตา

อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2546: 111) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นกล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานละเอียดที่ไม่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่วนใหญ่เป็นการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่นิ้วมือ โดยต้องทำงานสัมพันธ์กับสายตาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 16) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการบังคับควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคงคล่องแคล่ว

รัชณี รัตนา (2533: 7) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึงความสามารถในการทำงานประสานสัมพันธ์กันดีระหว่างกล้ามเนื้อตา กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ ทำให้สามารถกระทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างถนัดและมีประสิทธิภาพ

สมบุญ ชาติพงศ์ และคณะ (2518: 57) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับระบบประสาททางกล้ามเนื้อและความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 100) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง การสร้างเสริมความสามารถในการหยิบ จับ คัดเขียน และทำกิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือ ฝ่ามือและข้อต่อ

พรณี ช.เจนจิต (2528: 85-94) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือความสามารถในการปรับตัวที่เด็กมีทักษะการใช้มือในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ เช่น การช่วยตัวเอง การแต่งกาย การทำงานต่าง ๆ ตลอดจนการเล่น

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง กล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานละเอียด ที่ไม่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นความสามารถในการบังคับควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือให้ประสานสัมพันธ์กับสายตาและประสาทสัมผัส ทำให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ และช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้อย่างคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพตามความถนัด

2.2 ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

กล้ามเนื้อเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญหนึ่งในการประกอบกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น การใส่-ถอดกระดุม รูดซิป การแปรงฟัน ผูกเชือกทรงเท้า งานศิลปะ รวมทั้งการขีดเขียน ถ้าเด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กได้คล่องแคล่ว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านสติปัญญาให้ดีขึ้น เพราะกล้ามเนื้อเล็กมีส่วนทำให้เด็กได้ใช้มือสำรวจ สังเกต จากการสัมผัสจับต้องในทุกๆกิจกรรม (อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. 2546: 111) การใช้มือเพื่อที่จะจับของเล่นและเรียนรู้ทักษะในการช่วยเหลือตนเอง เช่น การกินอาหาร และแต่งตัว (อแวร์เนส. 2003: Online) เป็นการฝึกความพร้อมกล้ามเนื้อ นิ้วมือให้แข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และการฝึกความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือจะช่วยให้เด็กได้ออกกำลังและพร้อมที่จะใช้ในการเขียน (พูนสุข บุญยสวัสดิ์. 2544: 41) เด็กจะสามารถเขียนสิ่งใดได้ ก็ต่อเมื่อมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อและสายตาทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ดี (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2528: 123) ทำให้การควบคุมและการประสานงานกันของกล้ามเนื้อเล็กกับสายตามีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของการรับรู้ และสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 64)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2539: 9) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ไว้ดังนี้ มือของคนเราก็คือฐานของสมองผู้ที่ได้รับการบริหารมือมาตั้งแต่เด็กๆจะเป็นผู้ที่มีสมมติ มีความคิดจับใจ การฝึกฝนความคล่องแคล่วว่องไวของการใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความคิดอันจับใจของเด็กและในทางตรงกันข้ามเด็กที่ไม่มีความสามารถเคลื่อนไหวนิ้วมือได้คล่องแคล่วมักจะมีคิดอะไรเข้าไปด้วย

ดอร์สัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538: 32; อ้างอิงจาก Dawson. 1957: 391-392) กล่าวว่า ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีความสำคัญต่อการเขียน การเขียนที่ดีจะต้องมีการประสานงานกันอย่างดีระหว่างสายตา มือ และการควบคุมกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

ไทตี้แมน และ บัทเทอร์ฟิลด์ (รัชนี รัตนา. 2533: 12; อ้างอิงจาก Tidyman; & Butterfield. 1951: 363 – 365) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่มีความสำคัญต่อการเขียนซึ่งต้องอาศัยการประสานงานที่ดี ระหว่างสายตากับมือตลอดจนการควบคุมกล้ามเนื้อ และแขน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความแม่นยำของการรับรู้ รูปร่าง และสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง

แลนเดอร์ส (Landers. 2006: Online) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กว่า การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อตาและมือจะทำให้สามารถพัฒนาทักษะในการเขียน การวาด และการจับวัตถุเล็กๆหรืออุปกรณ์ เด็กวัยก่อนเรียนเรียนรู้ที่จะจับต้องวัตถุผ่านกระบวนการมองเห็น ซึ่งจะบอกเขาให้ทำหรือไม่ทำอะไรที่เด็กกำลังทำกับวัตถุ

พัฒนา ชัชพงศ์ (2541: 122) กล่าวถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไว้คือ การพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากลิลามือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน

จรัล คำภารัตน์ (2541: 14) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ดังนี้คือ ในขณะที่เด็กกำลังลากเส้นในลักษณะขีดเขียนไปมานั้นสมองของเด็กได้จินตนาการที่ไร้ขอบเขตและทำให้กล้ามเนื้อและประสาทตามีความสัมพันธ์กัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526: 2) กล่าวว่า ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การฝึกประสาทสัมผัส และความคล่องแคล่วซึ่งจะนำไปสู่การอ่านและการเขียนของเด็ก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521: 101 – 102) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไว้ว่ามีได้หมายถึงเพียงการเขียนตัวอักษรตามความหมายของผู้ใหญ่ แต่การเขียนของเด็กก่อนบุลเพียงการขีดเขียนไปมาก็เป็นการเขียนในขั้นเริ่มต้นแล้ว ซึ่งประโยชน์ของการเขียนก็เพื่อสื่อความและแสดงออกซึ่งความคิดเห็นเป็นสื่อในการแสดงออกที่ตามองเห็น โดยต้องใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือในการบังคับควบคุมการทำงาน

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2547: 100) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กต้องใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การเขียนหนังสือ การจัดกระทำหยิบจับ บั่นแต่งสิ่งต่างๆ

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญต่อเด็ก กล่าวคือ กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะที่สำคัญ การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ และแขนที่สัมพันธ์กันจะทำให้เด็กสามารถทำกิจกรรมประจำวันได้คล่องแคล่วว่องไว ซึ่งการบริหารกล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรงช่วยในการพัฒนาการของการรับรู้และสติปัญญาที่ว่องไว ตลอดจนพื้นฐานความสามารถในการเขียนของเด็กต่อไป

2.3 พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

อแวร์เนส (Awareness. 2003: Online) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก 4 อย่าง คือ

1. การคว่ำของ
2. การเอื้อมมือไปหาวัตถุ
3. การปล่อยวัตถุ
4. หมุนข้อมือไปมาหลายๆทาง

อธิษฐาน พลศิลป์ศักดิ์กุล (2546: 111) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาตามวุฒิภาวะของสมองที่เป็นไปตามวัย โดยการพัฒนาจากต้นแขนไปสู่ปลายแขนหรือจากต้นไปสู่ปลาย ดังนี้

อายุ 1 ปี สามารถใช้นิ้วโป้งและนิ้วชี้ได้แต่ยังไม่คล่อง จึงกำสิ่งของทั้งมือ และลากเส้นเป็นแนวตั้งจากบนลงล่างขึ้นๆลงๆได้

อายุ 2 ปีขึ้นไป สามารถเขียนโดยลากเส้นต่อเนื่องกัน ก่อนจะรู้จักลากเส้นตามแนวอนสลับซ้ายขวา

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย(2525: 124) ได้กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ดังนี้ เมื่ออายุ 3 - 4 ขวบ จะเริ่มใช้ช้อนป้อนอาหารเองได้ เมื่ออายุ 5 - 6 ขวบ จะขว้างและรับลูกบอลได้คล่องแคล่ว

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543: 249) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย ดังนี้

เด็กวัย 3 ขวบ ต่อแท่งไม้สี่เหลี่ยมได้สูงถึง 9 - 10 อัน เขียนวงกลมได้แต่ยังวาดรูปคนไม่ได้ เด็กวัยประมาณ 4 - 6 ขวบ การใช้มือก็มีความละเอียดขึ้น เด็กวัยนี้จึงมีความสามารถแต่งตัวเองได้ หวีผม แปรงฟัน ถ้างั้น ใส่รองเท้า ผูกเชือกรองเท้าได้ เมื่อปลายวัย ช่วยทำงานเล็กๆน้อยๆได้ ความสามารถในการเรียนดีขึ้น

เด็กวัย 5 ขวบ เขียนรูปสามเหลี่ยมได้

เด็กวัย 6 ขวบ เขียนรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนได้ การวาดรูปคนก็ต่อเติมมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นจนเป็นรูปร่างคนครบบริบูรณ์ขึ้น

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯสหประชาชาติ (2529: 23-27) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งตามความสามารถตามช่วงวัยแรกเกิดถึง 6 ขวบ สำหรับวัย 2 - 6 ขวบ ดังนี้

อายุ 2 - 3 ขวบ รู้จักแต่งตัวและเลือกเสื้อผ้าได้เอง เขียนรูปหัวและตัวหรืออาจจะส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย สามารถทำงานง่าย ๆ ได้

อายุ 4 - 5 ขวบ เขียนรูปมีหัว มีตัว มีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่สำคัญ ๆ ได้เขียนรูปสี่เหลี่ยมหรือสามเหลี่ยมตามแบบได้

อายุ 6 ขวบ สามารถรับลูกบอลที่โยนมาให้จากระยะไกล 1 เมตร เขียนรูปหัว มีตัว มีขา แขน และมีมือได้

จันทร์เพ็ญ ศรีมันตะ (2531: 70 - 81) กล่าวถึง พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้ดังนี้

อายุ 3 ปี สามารถหยิบเศษผงโดยปิดตาข้างหนึ่งได้ ตัดกระดาษด้วยกรรไกรได้ วางบล็อก 3 ชิ้น เป็นสะพานได้ ควบคุมดินสอให้อยู่ระหว่างหัวแม่มือและนิ้วมืออีกสองนิ้วได้ เขียนวงกลมทับตามแบบและอักษรได้ วาดรูปคนโดยมีศีรษะและอาจมีส่วนอื่นของร่างกายอีกสักสองอย่าง

อายุ 4 ปี สามารถปิดตาข้างเดียวหยิบและวางเศษผงหรือวัสดุเล็กๆไว้ที่เดิมได้ ร้อยลูกปัดได้ แต่ยังร้อยรูเข็มไม่ได้ ต่อบล็อกเป็นหอคอยสูง 10 ชั้นได้ จัดบล็อก 6 อันเรียงเป็นบันได 3 ชั้นได้ กัดหัวแม่มือลงบนนิ้วแต่ละนิ้วได้ตามตัวอย่าง จับดินสอได้อย่างเด็กโต เขียนทับกากบาทและเขียนตัวหนังสือที่ง่ายๆบางตัว เช่น ง บ ป ได้ วาดรูปคนมีศีรษะและขาอาจจะมีแขนและลำตัวด้วย

อายุ 5 ปี สามารถร้อยรูเข็มได้ นำบล็อกมาเรียงเป็นขั้นบันได 3 – 4 ชั้น เขียนทับรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ต่อมารูปสี่เหลี่ยม) และตัวอักษรบางตัวได้ อักษรบางตัวเขียนได้โดยไม่ต้องมีคนบอก วาดรูปคนโดยเริ่มต้นที่ลำตัวก่อนแล้วจึงวาดศีรษะ แขน ขาและหน้าตา และยังวาดบ้านพร้อมหลังคามีหน้าต่าง ประตู ปล่องไฟได้ด้วย ระบายสีภาพด้วยความระมัดระวัง

อายุ 6 ปี เขียนทับรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้อย่างถูกต้อง เขียนทับรูปบันไดได้เรียบร้อยพยายามจะวาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน วาดรูปสามเหลี่ยมได้ถูกต้องกว่าเมื่ออายุ 5 ปี

สุชา จันทร์โสม (2543: 41 – 42) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กแบ่งตามช่วงวัยดังนี้

อายุ 3 ขวบ

- ช่วยจัดโต๊ะอาหารได้ ไม่ทำถ้วยชามหล่น
- ต่อแท่งไม้สี่เหลี่ยม 9 แท่ง ได้ในทางสูง
- สร้างสะพานโดยใช้แท่งไม้สี่เหลี่ยม 3 แท่งได้
- แต่งตัวเองได้ถ้าช่วยกลัด หรือปลดกระดุมให้
- ปลดกระดุมด้านหน้าเองได้
- เขียนแบบกากบาทได้เขียนรูปคนตามที่สั่งได้

อายุ 4 ปี

- กลัดกระดุมเสื้อเองได้
- เขียนกากบาทได้เหมือน

อายุ 5 ปี

- ผูกเชือกทรงเท้าได้
- เขียนรูปสามเหลี่ยมได้เหมือน
- เขียนตัวอักษร

อายุ 6 ปี

- สามารถใช้มือและใช้ตาประสานกันดีขึ้น
- การจับดินสอในการเขียนทำได้ดีขึ้น
- ชอบวาดภาพระบายสีแต่จะทำได้ไม่เรียบร้อยเพราะความไม่อยู่นิ่งของเด็ก
- เด็กสามารถจะมองเด็กอื่นเล่นโดยที่มือของตนยังทำงานต่อไปได้
- สามารถใช้มือและตาพร้อมๆกันขณะเดินหรือนั่งเขียนหนังสือตัวเล็กๆได้
- ชอบใช้มือหยิบอาหารใส่ปากมากกว่าใช้วาวช้อนส้อม

ดวงเดือน ศาสตราจารย์ (2535: 117 – 129) สรุปพัฒนาการด้านความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กวัยต่างๆจากของกิเซล ไว้ดังนี้

อายุ 3 ขวบ

- ต่อก่อนไม้ได้สูง 9 ก้อน
- ต่อก่อนไม้เป็นรูปสะพานได้
- หยิบลูกกวาดใส่ขวดได้ 10 เม็ด ในเวลา 30 วินาที
- เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- เขียนรูปกากบาทได้
- จัดรูปเหลี่ยมใส่ช่องทำได้ถูกต้องตามแบบ
- กินอาหารได้เองโดยไม่หกเลอะเทอะ
- รินน้ำจากเหยือกได้
- ใส่รองเท้าได้เอง
- ใส่เสื้อที่ไม่มีกระดุมได้

อายุ 4 ขวบ

- เขียนแบบวางก้อนไม้เป็นรูปประตูได้
- วาดรูปคนมีส่วนสำคัญ 2 ส่วน
- วาดรูปกากบาท
- พับกระดาษได้ 3 ทบ (ตามแบบ)
- ล้างหน้า ล้างมือ และแปรงฟันได้เอง
- ใส่เสื้อผ้าและถอดได้เอง เฉพาะชั้นนอก

อายุ 5 ขวบ

- ต่อก่อนไม้ทำชั้นบันไดได้ 2 ชั้น
- วาดรูปสามเหลี่ยมเหมือนแบบ
- แต่งตัวและถอดเสื้อผ้าได้เองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ

อายุ 6 ขวบ

- เล่นต่อก้อนไม้ทำบันไดได้ 3 ชั้น
- วาดรูปคนมีส่วนคอ มือ และใส่เสื้อผ้า
- แต่งตัวและผูกเชือกทรงเท้าได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 38–40) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ดังนี้วัย 4 -5 ปี

1. เสียบคลิบกระดาษลงบนกระดาษ
2. จับดินสอดด้วยนิ้วมือในท่าทางที่ถูกต้อง
3. พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้ และใช้นิ้วรีดตามรอบพับ
4. ประกอบภาพตัดต่อ 6 – 10 ชิ้น ลงในกรอบ
5. มีความคล่องในการใช้กรรไกร ตัดกระดาษเป็นรูปร่างกลม
6. บันทึบน้ำมันเป็นรูปร่างหยาบ ๆ ที่ผู้อื่นอาจไม่เข้าใจความหมาย
7. เขียนรูปมีหัว มีตัว มีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่สำคัญ ๆ ได้
8. เขียนรูป □ หรือ △ ตามแบบได้
9. สามารถเขียนเส้น (เส้นตามรอยปะ)
10. วาดรูปบ้านแบบง่าย ๆ
11. ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระง่าย ๆ ที่มีขนาดใหญ่ภายในขอบรูป
12. สามารถพับนิ้วมือของตนเอง เอาขึ้นหรือหัดลงทีละนิ้ว
13. สามารถกะขนาดรูปร่าง ของสิ่งของรู้ว่าอะไรเล็กหรือใหญ่

วัย 5 – 6 ปี

1. สามารถรับลูกบอลที่โยนมาจากระยะไกล 1 เมตร
2. ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเล่นดินน้ำมัน เช่น ขวด
3. กรอกน้ำ – ทราয় ลงในภาชนะ และเทออกได้
4. ไขและหมุนลูกบิดประตูด้วยกุญแจ
5. เปิดปิดเข็มกลัดที่มีขนาดใหญ่
6. ร้อยด้ายขึ้นลงผ่านรูที่เจาะบนกระดาษฝึกการเย็บ
7. ต่อแท่งไม้ได้เป็นรูปต่าง ๆ ได้
8. ประกอบภาพตัดต่อจำนวนไม่เกิน 12 ชิ้น เข้าด้วยกัน (ไม่มีกรอบ)
9. ประกอบภาพตัดต่อ 16 – 20 ชิ้น เข้าด้วยกันลงในกรอบ
10. ใช้กรรไกรได้คล่อง ตัดกระดาษตามรอยเป็นภาพต่าง ๆ ได้

11. บัณฑิตน้ำมันเป็นรูปสิ่งของที่มีรายละเอียดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้
12. เขียนรูปมีหัว มีตัว มีขาแขน และมีมือได้
13. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามคำสั่งโดยไม่มีแบบ
14. ลอกแบบตัวพยัญชนะขนาดสูง 2 – 4 เซนติเมตร
15. เขียนตัวพยัญชนะตามรอบปะได้
16. เขียนชื่อตัวเองได้
17. ระบายสีภาพที่มีความละเอียด เล็ก โดยอยู่ในขอบเขต

อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์ (2545: 322 – 323) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ดังนี้

อายุ 1 ปี หยิบ จับสิ่งของด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ จับดินสอกลางแท่งด้วยข้อมือแล้วขีดเขียนไปมา

อายุ 2 ปี ชอบเล่นของเล่นที่ออกแรงมากขึ้น เช่น ตี หรือตอกด้วยค้อน ดึงออกหรือสวมใส่ของสองสิ่งที่มีรูปร่างเหมาะมือและมีสีสะดุดตา

อายุ 3 ปี กล้ามเนื้อแข็งแรง ใช้มือหยิบจับอาหารตลอดจนใช้ช้อนตักอาหารเข้าปากได้ช่วยตัวเองในการแต่งกาย เช่น ถอดและใส่กระดุมเสื้อได้เองแต่ยังต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลืออยู่ สามารถจับดินสอขีดเขียนได้

อายุ 4 ปี วัยนี้สามารถช่วยตัวเองในการแต่งตัว ล้างมือ แปรงฟัน ได้มากขึ้น

อายุ 5 – 6 ปี เด็กวัยนี้สามารถใช้กรรไกรตัดกระดาษตามรูปได้ดี บัณฑิตน้ำมัน เย็บผ้าด้วยเข็มเล่มโต วาดเขียนด้วยดินสอและสีน้ำได้

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พัฒนาการความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยนั้นจะมีพัฒนาการเป็นไปอย่างมีระบบตามช่วงอายุของเด็ก โดยจะพัฒนาจากต้นแขนไปสู่ปลายแขนหรือจากต้นไปสู่ปลาย ซึ่งความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กควบคู่ไปกับกล้ามเนื้อใหญ่ และระดับสติปัญญาตามวุฒิภาวะของสมองที่เป็นไปตามวัย

2.4 การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

อแวร์เนส (Awareness. 2003: Online) กล่าวถึง การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยการจัดกิจกรรมให้มือทั้ง 2 มือประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่

1. การปรบมือ เพื่อกระตุ้นกล้ามเนื้อและแขน โดยสามารถใช้ประกอบเพลง และการเล่นเกม

2. การจัดกิจกรรมการสัมผัส ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ครีมโกนหนวด น้ำ ทราาย เมล็ดข้าวหรือมักกะโรนี และวาดภาพด้วยนิ้วมือ เช่น การตัดทราายขึ้นลง การละเลงสีด้วยนิ้วมือ

3. การจัดกิจกรรมที่ให้มือได้กำและจับ

- 3.1 ถือที่ใส่ไว้มือหนึ่ง ใช้อีกมือหนึ่งหยิบของใส่หรือหยิบของออกจากที่ใส่
- 3.2 ถือแท่งไว้ที่มีมือหนึ่ง ใช้อีกมือสวมแหวนหรือถอดแหวนออกจากแท่ง
- 3.3 เอาแหวนออกจากเสา
- 3.4 ถือกระดาษด้วยมือหนึ่ง อีกมือใช้ขีดเขียน
- 3.5 ร้อยของเล่นโดยใช้ไม้แทนเข็ม
- 3.6 หมุนกลองของเล่นที่มีตุ๊กตาไหล่ออกมา
- 3.7 ตักน้ำจากถ้วยหนึ่งไปอีกถ้วยหนึ่ง

4. การจัดกิจกรรมที่ให้มือได้เคลื่อนไหว

- 4.1 หยิบสิ่งของหยิบสิ่งของลงในกล่อง
- 4.2 เล่นของเล่นเครื่องมือช่าง
- 4.3 วางลูกบิดรวมกัน
- 4.4 ร้อยลูกบิดเม็ดใหญ่
- 4.5 หมุนถังน้ำ

เบคเกอร์ (วิลาวัดณ์ย์ เผือกม่วง. 2536: 24; อ้างอิงจาก Baker. 1955: 192-195) กล่าวว่า การให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นกลางแจ้ง วาดภาพและทำงานหัตถศึกษาจะช่วยให้เด็กมีการประสานงานของกล้ามเนื้อเป็นอย่างดี

ฮิลเดรท (วิลาวัดณ์ย์ เผือกม่วง. 2536: 24; อ้างอิงจาก Hidreth. 1956: 584) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสามารถทำได้โดยให้เด็กได้ฝึกทักษะการใช้มือ วาดรูป ระบายสีด้วยนิ้วมือ ปั่น เย็บ ถัก สาน ตัด ปะกระดาษและเล่นของเล่น เพราะกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อส่วนย่อยให้สัมพันธ์กับการเขียนแล้ว ยังช่วยให้การประสานงานระหว่างตากับมือเป็นอย่างดี

แอนเดอร์สันและแลพพ์ (เบญจมาศ วิไล. 2544: 18; Anderson; & Lapp. 1979: 102) กล่าวถึง วิธีส่งเสริมให้เด็กความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก คือ ฝึกกล้ามเนื้อ และฝึกการบังคับเครื่องมือที่ใช้เขียน ให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็กของมือด้วยการเล่นต่าง ๆ เช่น เล่นโทรศัพท์ จัดโต๊ะ เปลี่ยนเสื้อตุ๊กตา ตัดกระดาษด้วยกรรไกร เขียนภาพด้วยนิ้วมือ ปั่นดินเหนียว ถักสาน และฝึกใช้ชอล์กเขียนบนกระดานดำหรือใช้สีเขียนในกระดาษแผ่นใหญ่ ๆ ให้การฝึกฝนเกี่ยวกับพื้นฐานในการเขียนโดยตรง เข้าใจรูปร่างตัวอักษรที่แท้จริง และรู้จัก วิธีเขียน เด็กจะได้รับการเขียนวงกลมเป็นอันดับแรก ๆ โดยมีการกำหนดทิศทางที่เริ่มต้นให้ เช่น เขียนรูปนาฬิกา ขนมหอม ๆ ลูกบอล ฟองสบู่ เป็นต้น ต่อจากนั้นก็เชื่อมโยงวงกลมกับเส้นตรง เช่น ให้อาณาเขตรูปวงกลม วาดภาพไก่ที่มีขา ให้อาณาเขตรูปวงกลม วาดภาพไม้ตะพดมีหัวกลม

สมุนา พานิช (2531: 24) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กไว้ คือ การฝึกให้เด็กใช้นิ้วมือวาดภาพ ระบายสี ปั้น ตัดกระดาษ เขียนหนังสือ ทำกิจกรรมอื่นๆ ในเรื่องการช่วยเหลือตนเอง เช่น ตัดกระดาษ รูดชิป ฯลฯ

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2544: 41-42) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กไว้ดังนี้

1. ให้เล่นโยน – รับลูกบอล โยน – รับห่วงยางหรือลูกช่วง
2. ให้เล่นเกมและการละเล่นที่ใช้มือ นั่งเล่นอยู่กับที่ เช่น หมากเก็บ อีตัก หมากขุม ฯลฯ
3. ให้ใช้ไม้ขีดเขียนเล่นบนดิน ใช้นิ้วมือขีดเขียนเล่นบนทรายและชุดอุโมงค์ ก่อเจดีย์ทราย ใช้ชอล์กขีดเขียนกระดานเล่น

4. ให้เล่นกับงานศิลปะ เช่น ให้อวดภาพระบายสีด้วยสีเทียนหรือสีไม้ ให้อวดภาพด้วยฟูกันหรือแปรงทาสีอันเล็กๆ และใช้สีน้ำ สีฝุ่น หรือสีโปสเตอร์ ให้อวดภาพด้วยนิ้วมือด้วยแป้งมันผสมสีหรือโคลน ให้อวดภาพด้วยการนำโรยทรายสี หรือโรยขี้เลื่อยไม้ปนผสมสี หรือกายมะพร้าวปนผสมสี ให้อวดภาพด้วยเชือกหรือหลอดด้าย ให้พิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุ หรือฟองน้ำ หรือกระดาษขุยมหรือใบไม้ ก้านกล้วย ให้เล่นสืบนกระดาษหอยดสี เทสี เป่าสี ทับสี ลูบสี ให้ทำงานกระดาษด้วยเล่นปั้นแป้งที่ผสมสีใส่อาหาร ดินน้ำมัน ดินเหนียว ปั้นทรายผสมน้ำ ให้ประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ

5. ให้เล่นของเล่นที่ใช้มือ นิ้วมือ เช่น เล่นโทรศัพท์ เล่นเปลี่ยนเสื้อผ้าตุ๊กตา รูดชิป ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้า เล่นใส่ของลงกรอบหรือในช่องที่มีรูคล้ายของนั้น เช่น ใส่หมุดลงในช่องกระดานหมุด ใส่รูปทรงลงในกล่องหยอดรูปทรง สวมลูกกลมแห่งไม้ เล่นร้อยลูกบิด เล่นเย็บผ้าบนแผ่นหนังตอกตาไก่ เล่นถักสานด้วยกระดาษเส้นหรือพลาสติกเส้น เล่นต่อไม้บล็อก ต่อเลโก้ เล่นภาพตัดต่อ เล่นกรองน้ำ เล่นก่อก่อเจดีย์

6. ให้เล่นเครื่องดนตรีสำหรับเด็ก เช่น เขย่าลูกแซค ตีกลอง ตีฉาบ ตีฉิ่ง ตีระนาด เป่าปี่ ตีเปียโน ตีกีตาร์ ฯลฯ เครื่องดนตรีเหล่านี้ทำด้วยวัสดุที่เหลือใช้ก็ได้

เยาวภา เดชะคุปต์ (2543: 22 – 24) กล่าวถึง อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่

1. อุปกรณ์ประเภทที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็กกับสายตา (Eye Hand Coordination) เช่น การร้อยลูกบิด ร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ เย็บกระดาษ รูดชิป เรียงสี เรียงไม้หนีบ ปักหมุด ตอกตะปู เป็นต้น
2. อุปกรณ์ประเภทหนึ่งที่จัดกระทำต่อวัตถุ (Manipulative) เช่น การต่อบล็อกต่างๆ ได้แก่ บล็อกไม้ บล็อกพลาสติก บล็อกชุด บล็อกกลวง ตัวต่อพลาสติกต่างๆ เป็นต้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 103) กล่าวถึง กิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อฝึกการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือแล้ว ยังเป็นการพัฒนาทักษะการใช้มือ เนื่องจากการกระตุ้นจากปลายกล้ามเนื้อเล็กจะส่งผลต่อไปยังใยประสาททำให้เพิ่มความเจริญงอกงามของใยประสาท ซึ่งมีหลายกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมการปั้นเป็นงานส่งเสริมการทำงานของกล้ามเนื้อฝ่ามือ ข้อมือและนิ้วมือ ในการบีบ บี ดึงนวด ทูบ และประดิษฐ์ ซึ่งส่งผลให้เพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ มีทักษะการใช้มือใช้นิ้วในการทำงานคล่องตัวขึ้น วัสดุที่นำมาใช้ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน ปัจจุบันนิยมใช้แป้งหรือแป้งโด (Play Dough)

2. กิจกรรมการฉีกกระดาษ การตัด การปะติดกระดาษบนภาพ โดยเน้นความสามารถของการจับ การถือและการกะประมาณ โดยแตกต่างกันดังนี้

เด็กอายุ 4 - 5 ปี

- แปะกระดาษตามรูปรอยได้
- ตัดกระดาษตามรูปรอยได้

เด็กอายุ 5 - 6 ปี

- ใช้กรรไกรได้คล่อง ตัดกระดาษตามรอยพับต่างๆได้ ปะติดตกแต่งภาพในกรอบได้

3. การวาดภาพ ระบายสี

เด็กอายุ 4 - 5 ปี

- จับดินสอดำด้วยท่าทางที่ถูกต้องได้ดี
- เขียนรูปตามแบบได้
- วาดรูปสิ่งที่คุ้นเคยได้
- วาดรูปคนครบส่วนประกอบของร่างกายได้
- วาดรูปบ้านได้
- ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระได้ในกรอบรูป

เด็กอายุ 5 - 6 ปี

- วาดรูปคนและเสื้อผ้าให้รายละเอียด
- เขียนรูปตามจินตนาการ หรือตามคำสั่งได้โดยไม่มีแบบ
- ระบายสีได้สวยงาม ในภาพที่มีความละเอียดขนาดเล็กโดยอยู่ในกรอบรูป

4. การพับเป็นกิจกรรมเพิ่มความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือ ข้อมือ และ การใช้สายตาให้สัมพันธ์กับมือ การพับแต่ละอายุต่างกัน ซึ่งความสามารถแตกต่างตามวัยดังนี้

เด็กอายุ 4 - 5 ปี

- พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้
- ใช้นิ้วรีดรอยพับได้
- พับเป็นรูปร่างอย่างง่ายได้ เช่น จรวด เรือสำเภา

เด็กอายุ 5 – 6 ปี

- เรียนพับกระดาษรูปต่างๆได้
- พับกระดาษเป็นรูปร่างที่มีรายละเอียดได้

5. การฝึกความคล่องของกล้ามเนื้อเล็กเป็นกิจกรรมที่ฝึกการเคลื่อนไหวพื้นฐานของกล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การต่อไม้บล็อก การร้อยลูกปัด รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหยิบจับ การใช้ นิ้ว เช่น การเล่นเกมเป็โย การตีตีพิน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมฝึกความคล่องแบ่งตามอายุ ดังนี้

เด็กเล็กมากอายุ 1 – 3 ปี

- ร้อยลูกปัด
- รูดเชิ็บ
- ตัดกระดาษ
- ต่อไม้บล็อก
- แกะท่อของที่ผูกเชือกหลวม

เด็กอนุบาลอายุ 3 – 6 ปี

- ต่อไม้บล็อก
- จัดแยกสิ่งของ
- ร้อยด้าย
- ผูกเชือก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526: 101 – 107) เสนอกิจกรรมงานร้อยที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 5 – 6 ปี ดังนี้

1. ร้อยลูกปัดเม็ดเล็กด้วยด้ายหรือเอ็น
2. ร้อยหลอดกาแฟด้วยเชือก
3. ร้อยเชือกทรงเท้า
4. หัดเย็บผ้า (เป็นรูปภาพเจาะรูโยรอบใช้เข็มไหมพรมร้อยขึ้นลงตามรูที่เจาะไว้)
5. ร้อยดอกไม้ ใบไม้ โดยใช้ก้านมะพร้าว
6. ร้อยไหมพรมแล้วทอเป็นผืน

จากเอกสารที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้นทำได้โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้มือหยิบจับสัมผัสกับวัตถุ สี และอุปกรณ์ที่หลากหลาย ตลอดจนการเคลื่อนไหวของมือให้ประสานสัมพันธ์กัน โดยการส่งเสริมให้ฝึกฝนทักษะในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่นการวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัดปะ พับกระดาษ การถัก การร้อย เป็นต้น

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

กีเซล (ประมวญ ดิตคินสัน. 2524: 178 – 179; อ้างอิงจาก Gesell. 1947) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาพัฒนาการ กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กสามารถแบ่งออกเป็นระยะและมีขั้นตอนพัฒนาการ โดยเริ่มจากขั้นแรก คือ การใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยนิ้ว 4 นิ้วติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ๆ ส้นมือ ต่อมาเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ จากนั้นหัวแม่มือจึงค่อยเคลื่อนมาช่วยจับขั้นสุดท้ายคือการหยิบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ซึ่งทั้งหมดเป็นกล้ามเนื้อเด็กที่มีความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคล เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากสภาพความพร้อมทางร่างกายได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อกกระดูกและประสาทต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลง โดยที่กีเซลได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

2. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Adaptive Behavior) เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก (Motor Sensory Coordination) เช่น ประสานงานระหว่างตากับมือ (Eye – Hand Coordination) ซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก (Manipulation) เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั้นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ฉะนั้นพฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว

3. พฤติกรรมทางด้านภาษา (Language Behavior) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น ท่าทางการเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียง

4. พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (Personal – Social Behavior) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลและบุคคลกับกลุ่มภายใต้ภาวะแวดล้อม และสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยความเจริญของสมอง และระบบการเคลื่อนไหวประกอบในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก กีเซลพบว่าก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่าย ๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้น มีการเรียนรู้หลายขั้น ขั้นแรกทารกใช้มือตะปบ ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ 4 นิ้วติดกันฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ ๆ ส้นมือ ต่อมาจะเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ ครั้นแล้วใช้หัวแม่มือค่อย ๆ เคลื่อนมาจับ ขั้นสุดท้าย คือ การหยิบของด้วยนิ้วหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ยิ่งไปกว่านั้น กีเซลได้ตั้งข้อสังเกตว่าการควบคุมปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของเรามีพัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้า เรียกว่า Cephalo – Caudal Sequence คือหันศีรษะได้ก่อนชันคอ แล้วจึงคว้า คืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่งตามลำดับ ส่วนพัฒนาการการควบคุมปฏิบัติการกล้ามเนื้อ เริ่มจากใกล้ลำตัวก่อนเรียกว่า Proximodistal Sequence ที่แขนขา ทารก ย่อมบังคับการเคลื่อนไหว แกว่งแขนขาได้ก่อนมือ และทำเด็กใช้แขนคล่องก่อนมือ และใช้มือคล่องก่อนนิ้ว ดังนั้นเด็กเล็ก ๆ เมื่อต้องการจับอะไรก็คว้าไปทั้งตัวต่อมาจึงยื่นออกไป

เฉพาะแขนแล้วจึงใช้มือและนิ้วดังกล่าวถ้าจะให้เด็กเล็กๆ เขียนหนังสือมักจะได้อัตโนมัติเพราะกล้ามเนื้อมือยังใช้ไม่คล่อง ได้แต่วาดแขนไปกว้างๆ ต่อมาเมื่อการบังคับกล้ามเนื้อบรรลุมุมภาวะแล้ว ทำให้เขียนตัวเล็กๆได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อและนิ้วได้

อิริคสัน (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 47; อ้างอิงจาก Sprinthall. 1998) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัย 2 – 3 ปี ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย อาย โดยเด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเองและทำงานง่ายๆได้เหมาะสมกับวัย เช่น การหยิบอาหารเข้าปาก ซึ่งถ้ามีการบังคับหรือเข้มงวดมากเกินไปเด็กอาจรู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถทำได้จะส่งผลให้เด็กเกิดการพึ่งพาผู้อื่น

เคปฮาร์ท (โทมัส, อาร์. เมอเว. 2535: 427 - 433; อ้างอิงจาก Kephart. 1971) กล่าวถึงพัฒนาการเป็นลำดับขั้นของเด็ก คือ เริ่มจากการรับข่าวสารข้อมูลของเด็ก (information processing stage) เรียกว่า innate หรือ stimulus – responde reflex period (ระยะที่มีอยู่แต่กำเนิดหรือระยะของปฏิกริยาการกระตุ้น – ตอบสนองโดยอัตโนมัติ) ระยะนี้เด็กจะมองกระพริบตา สะดุ้ง หมุนตัว และทำอะไรตามแบบอัตโนมัติ ระบบประสาทและกล้ามเนื้อจะค่อยๆเจริญเติบโตขึ้นมาทีละน้อยปฏิบัติการอัตโนมัติบางอย่างจะมีการปรับให้เข้าตามสถานการณ์ จากนั้นขั้นการรับรู้ (perceptual stage) จะเชื่อมโยงหรือปรับให้เด็กแยกภาพและพื้นได้ โดยอาศัยประสบการณ์ของเด็ก เมื่อเด็กมีกิจกรรม จะต้องอาศัยการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การจับวัตถุเล็กๆ เด็กจะกระตุ้นนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ให้บีบเข้ามาในทิศทางตรงข้ามเพียงอย่างเดียว โดยไม่ออกแรงกระตุ้นส่วนอื่นๆ เมื่อเด็กเรียนรู้การควบคุม จะทำให้เด็กสามารถบังคับมือให้เขียนหนังสือแยกมุมมองที่เหมาะสมและเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อไปสู่สิ่งนั้นได้ และเริ่มพัฒนาไปสู่การค้นหาโดยอาศัยตา และประสาทสัมผัสต่างๆเพื่อให้เรียนรู้และสัมพันธ์กับการใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวอย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว

จากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่าทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้นแสดงให้เห็นว่าเด็กมีพัฒนาการของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเด็กเริ่มมาจากการเคลื่อนไหวอวัยวะในส่วนต่าง ๆ ที่เรียกว่ากล้ามเนื้อใหญ่ก่อนแล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาเป็นการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งจะเป็นไปตามมุมภาวะ และการเรียนรู้ของเด็ก โดยที่การรับรู้ด้านประสาทสัมผัสให้ทำงานประสานสัมพันธ์กันได้อย่างคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อเล็ก จะอาศัยความรู้สึกและประสบการณ์ของเด็กช่วยให้การควบคุมกล้ามเนื้อเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ฮิลการ์ด (พรณี ช. เจนจิต. 2528: 35; อ้างอิงจาก Hillgard. 1932) ศึกษาค้นคว้าเรื่องความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก พบว่าเด็กที่มีอายุมากกว่ามีมุมภาวะมากกว่าจะเขียนรูปได้เร็วและง่ายกว่าเด็กที่มีอายุน้อย จากการทดลองกับเด็กกลุ่มหนึ่งอายุประมาณ 2 – 3 ขวบ โดยการฝึกให้ติดกระดาษ ปืนบันได และการใช้กรรไกรเป็นเวลา 12 อาทิตย์ เปรียบเทียบกับเด็กอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่ม

ควบคุมไม่ได้รับการฝึกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกลุ่มทดลอง เด็กกลุ่มนี้มีอายุแก่กว่ากลุ่มแรก 3 เดือน ผลปรากฏว่าหลังการฝึกหัด 12 อาทิตย์ เด็กในกลุ่มทดลองสามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ดีกว่า กลุ่มควบคุม หลังจากนั้นกลุ่มควบคุมได้รับการแนะนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นภายในเวลา 1 อาทิตย์ ผลปรากฏว่าเด็กกลุ่มนี้ทำได้ดีเท่ากับกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการฝึกหัดมาเป็นเวลา 3 เดือน ผลจากการทดลองนี้สรุปได้ว่าเด็กอายุมากกว่าใช้เวลาในการฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็ก น้อยกว่าเด็กที่มีอายุน้อย

เชลเดิน (Shelden. 1998: 3089) ศึกษาถึงความแม่นยำในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและการสังเกตพฤติกรรมการทำงานระหว่างกล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนที่เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้กับเด็กปกติ โดยนักเรียนที่เป็นอัมพาตไม่สามารถเดินได้ต้องประสบกับความยากลำบากมากกว่านักเรียนที่มีร่างกาย และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาปกติ เช่น มีข้อจำกัดด้านการเขียน การทำกิจกรรมในห้อง เรียน ทั้งนี้ได้มีมาตรฐานในการทดสอบทักษะต่างๆ ด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กเพื่อหาระดับมาตรฐานของสติปัญญาที่เด็กต้องเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับเด็ก การวิเคราะห์ผลด้านการทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก โดยทำการวัดซ้ำๆ หลายๆ ครั้ง ผลปรากฏว่าการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กและพฤติกรรมในการทำงานทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คอฟแมน ซาลมาและคอฟแมน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา. 2538: 32; อ้างอิงจาก Kaufman, A.S., Zalma R.; & Kaufman, N.L. 1978) ศึกษาวิจัยพบว่า การเพิ่มความสามารถในการใช้มือ จะนำไปสู่การจับลูกบอล และสิ่งอื่นรวมทั้งการเขียนได้ดีขึ้น

โลเวนเฟลด์และแลมเบทบริทเทน (ลลิตพวรรณ ทองงาม. 2539: 32; อ้างอิงจากLowenfeld; & Lambert Brittain. 1964) จากการศึกษาได้ใช้แบบทดสอบแอสตันฟอร์ด บีเนท์(Stanford-Binet Test) โดยให้เด็กผูกเชือกปรากฏว่า เด็กอายุ 5 ขวบที่สามารถทำได้ มีจำนวน 35 % เด็กอายุ 7 ขวบที่สามารถทำได้ มีจำนวน 69 % เด็กอายุ 9 ขวบที่สามารถทำได้ มีจำนวน 94 %

รัชนี รัตนา (2533: 71) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมจากชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองสูงกว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวัน และเมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มพบว่าทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมต่างก็มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง

กรรณา ญาณวินิจชัย (2545: 46 – 47) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ชั้นปฐมวัยที่ฝึกโดยการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ชั้นปฐมวัยที่ฝึกโดยการใช้อุปกรณ์สร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้

2. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ชั้นปฐมวัยที่ฝึกโดยการใช้อุปกรณ์สร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณีย์ อยู่คง (2547: 58) ศึกษาความสามารถของกล้ามเนื้อมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการกิจกรรมการปั้น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการปั้นมีความสามารถของกล้ามเนื้อมืออยู่ในระดับสูงกว่าก่อนการทดลองทำกิจกรรมการปั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรวิภา สรรพกิจจานง (2532: 45) ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้แนะและแบบอิสระพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบอิสระมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้แนะ

ปทุมทิพย์ ไพศาล (2547: 43 – 46) ศึกษาผลการใช้อุปกรณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดหลักสี่ ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้อุปกรณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมากขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้อุปกรณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้อุปกรณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์มีการพัฒนาความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้อุปกรณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สรุปได้ว่าความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของกล้ามเนื้อ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เป็นพื้นฐานสำคัญในชีวิตประจำวันและการทำงานกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวสัมผัส หยิบจับ สิ่งต่างๆของเด็กยังพัฒนาไม่เต็มที่ ต้องอาศัยการฝึกหัดและเตรียมความพร้อม เช่นการจัดกิจกรรมศิลปะประเภทวาดภาพระบายสี การตัด ฉีกปะ การขยำ การประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อย ล้วนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงตลอดจนการพัฒนาความสามารถของมือและตาให้ประสานสัมพันธ์กันได้ดีจนพร้อมที่จะลากเส้นมือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเขียนที่จะนำไปสู่การเขียนในระดับประถมต่อไป

3. เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

3.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งของการใช้ภาษา ที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญ เพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการเรียนไว้มากมาย ดังนี้
 อดราพอฟ (สุชานันท์ สันติรุ่งเรือง. 2548: 7; อ้างอิงจาก Arapoft. 1967: 119-120) กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการทางความคิดและได้ย้ำว่า ในขณะที่เขียนหนังสือจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้และพยายามเรียงลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามขั้นตอน

แมคคริมอน (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 8; อ้างอิงจาก McCrimon. 1978: 3) กล่าวว่า การเขียนที่ดีจะต้องสื่อสารความคิดความรู้สึกตลอดจนเรื่องราวต่างๆ ได้ และทำให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับเจตนารมณ์ของผู้เขียน

จอห์น และแมรี่ (ราศี ทองสวัสดิ์. 2527: 182; อ้างอิงจาก John; & Mary. 1995: 232) ให้ความหมายการเขียนในเด็กปฐมวัยว่า หมายถึงรอยขีดๆ เขียนๆ ซึ่งมีความหมายอาจจะเขียนเหมือนตัวอักษรจริงหรือไม่ก็ได้ การเขียนจะมีความก้าวหน้าเป็นขั้นๆ กระบวนการที่ใช้ในการเขียนมีความหมาย ผู้เขียนใช้ในการเขียนเป็นสื่อในการเสนอความคิด

ทิสนา แชมมณี และคนอื่นๆ (2535: 107) กล่าวถึง การเขียน เป็นการฝึกลีลาการใช้มือให้เด็กมีความพร้อมในการเขียนสามารถบังคับกล้ามเนื้อได้ตามต้องการ

ราศี ทองสวัสดิ์ (2527: 182) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัยควร หมายถึงการเขียนเส้นยุ่งๆ หรือวาดภาพต่างๆ ตามวัยหากเด็กสามารถพัฒนาการเขียนเหล่านี้ได้ก็จะช่วยให้เด็กเขียนภาพที่มีความหมายได้

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 232-233) กล่าวถึง การเขียนเด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้นทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือเพื่อสนองสิ่งบันเทิง เด็กต้องการประสบการณ์ การทำเครื่องหมาย และการทดลองเขียนคำเขียนประโยคเพื่อจะได้เกิดการค้นพบว่าเครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย นอกจากนี้ นิตยา ประพฤติกิจ (2539: 161-177) กล่าวว่า การเขียน (Writing) การเขียนของเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 6 ปี เป็นการเขียนในลักษณะการจับปากกา หรือดินสอแล้วลากไปลากมาในกระดาษ และเด็กสามารถบอกได้ว่า สิ่งนั้นคืออะไร และสามารถเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

ราเคล ไคดา (รัฐจวน ประโมจณี. 2544: 35; อ้างอิงจาก Rachel Keidar. n.d.) อธิบาย การเขียนหมายถึง การสื่อสารการแสดงความคิดความรู้สึกออกมาอย่างมีความหมาย ดังนั้น การเขียนและการอ่านจะดำเนินไปพร้อมกันเนื่องจากการเป็นนักเขียนที่ดีได้นั้น ต้องอาศัยการอ่านที่แตกฉานในเรื่องนั้นๆ ส่วนการฝึกฝนให้เด็กเขียนหนังสือให้ได้นั้น ครูต้องตระหนักว่าการฝึกเขียนที่ให้ลอกเลียนแบบโดยเด็กไม่ได้ใช้ความคิด แต่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อ หรือฝึกเฉพาะความสวยงามของลายมือที่แตกต่างกัน

โดยสิ้นเชิงกับการเขียนที่มาจากความคิดซึ่งเกิดจากการฝึกคิดและถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษา สัญลักษณ์ คือตัวอักษรอย่างธรรมชาติจากการได้ฟังมามากได้อ่านมามากจนสามารถถ่ายทอดเองได้ และมาฝึกฝนความถูกต้องสวยงามภายหลัง

สรุปได้ว่า การเขียนในเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กขีดเขียนถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างมีความหมาย เพื่อสื่อถึงความต้องการ ความรู้สึก จินตนาการ โดยใช้ประสบการณ์เดิมหรือ ประสบการณ์ใหม่ของตนเอง เด็กสามารถบอกได้ว่าเขาเขียนอะไร การเขียนของเด็กอาจจะไม่สวยงาม หรือถูกต้องตามหลักการเขียน แต่การเขียนของเด็กจะเป็นไปตามพัฒนาการและความสามารถเฉพาะ ของแต่ละคน

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน

ฮอลล์เดย์ (ประไพ แสงดา. 2544: 8; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 237-239; Citing Halliday. 1975 Literacy Development in the Early Years.) กล่าวว่า การพัฒนาภาษาของเด็ก สามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงความรู้สึก แลกเปลี่ยนความคิดและ เข้าใจความหมายของคนในสังคม

ไวทอสกี (ประไพ แสงดา. 2544: 8; อ้างอิงจาก Morrow. 1993; citing Vygotsky. 1978: Literacy Development in the Early Years.) กล่าวว่า เด็กพัฒนาภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใน สังคมฉะนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจ และสร้างสัญลักษณ์ขึ้น นั่นคือ การสื่อภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด เขียน และอ่าน ซึ่งคือ การพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ทารกเรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือ ใช้กิริยาท่าทาง หรือการใช้สัญลักษณ์หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนาเป็นการเขียนและการอ่าน

ไดสัน (สุชานันท์ สันติจิตรุ่งเรือง. 2548: 8; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 239; citing Dyson. 1985: Literacy Development in the Early Years.) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาเพื่อที่จะ เรียนรู้การรู้หนังสือนั่นคือ เด็กต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัญลักษณ์และติดต่อในสังคมโดยสัญลักษณ์ แยกเป็นระยะได้ดังนี้

1. พัฒนาการรู้หนังสือโดยผ่านพัฒนาการทางภาษา
2. พัฒนาการทางภาษาโดยผ่านพัฒนาการทางสัญลักษณ์
3. พัฒนาการทางสัญลักษณ์โดยผ่านพัฒนาการทางสังคม และการเข้าใจวัฒนธรรม

เด็กส่วนใหญ่จะมีการพัฒนาภาษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีช่องว่างระหว่างระยะใดระยะหนึ่ง และมีทิศทาง ของแต่ละคน พัฒนาการรู้หนังสือของเด็กเริ่มจากการเรียนรู้ที่จะติดต่อกับคนอื่นขั้นแรก คือ การพูดที่ ไม่มีความหมาย พัฒนามาสู่การพูดที่มีความหมาย พัฒนามาสู่การเล่นกับสัญลักษณ์และในที่สุดคือ การเขียนระยะใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีพื้นฐานมาจากระยะก่อนๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะหารูปแบบใหม่ในการ ติดต่อสื่อสาร

สรุปได้ว่า พัฒนาการเขียนเป็นกระบวนการทางภาษาของเด็กที่มีการพัฒนาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม โดยเด็กจะสร้างรูปแบบการเขียนของตนเอง ต่อมาเด็กจะสามารถรู้จักตัวอักษรและท้ายที่สุดเด็กจะเข้าใจความหมายของคำจากการเขียนภายหลังจากนั้นในเวลาดำเนินการเด็กจะสามารถรู้เกี่ยวกับคำที่เป็นสัญลักษณ์ที่แท้จริง

3.3 ความสำคัญของการเขียน

สนธิ ตั้งทวี (2529: 118) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่า

1. เป็นเครื่องแสดงออกทางความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญของมนุษย์
3. เป็นเครื่องมือสื่อสารในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
4. เป็นเครื่องมือใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ เป็นต้น
5. เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์
6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิด ให้กว้างไกล
7. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย
8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้ประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบัน และอนาคต
9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

นภดล จันทร์เพ็ญ (2531: 9) สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายนอกทางอารมณ์ของมนุษย์

กรรณิการ์ พวงเกษม (2532: 31) กล่าวว่า การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลในเด็ก เป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรียะและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นทางที่จะระบายนอกอารมณ์ เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้มากขึ้นในตนเอง ครูควรต้องแนะนำให้ได้รู้จักเขียนโดยใช้ความคิด ใช้ประสบการณ์ ความพอใจ ตลอดจนทักษะทางภาษาในระดับของเด็กเอง

สรุปได้ว่า การเขียนของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญ คือ เป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลในเด็ก เป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรียะ ความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการ และประสบการณ์ของเด็ก เป็นทางที่จะระบายนอกอารมณ์ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง

3.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจก่อนว่าจะเขียนเพื่อใคร เขียนทำไม และเขียนอย่างไร จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งบุญยงค์ เกษเทศ (2524: 6 -7) จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำหรือความหมาย เช่น อธิบายคำที่มักเขียนผิด
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้าต่างๆ
4. เพื่อปลุกใจ บทความปลุกใจ
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย
7. เพื่อล้อเล่นเสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฉ่งแฉิด
8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์วรรณกรรม
10. เพื่อพิจารณา เช่น การวิจารณ์หนังสือ
11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การเสนอข่าว

ผกาศรี เย็นบุตร (2526: 95) กำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนแต่ละครั้งไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบาย เป็นการบอกเล่าให้ทราบต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ
2. เพื่อพรรณนาเป็นการบอกความรู้สึกให้ทราบต้องการให้ผู้อ่านทราบความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น รู้สึกรัก โกรธ ฯลฯ เช่น เรียงความ นวนิยาย เรื่องสั้น ฯลฯ
3. เพื่อเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนใจเปลี่ยนความรู้สึกของผู้อ่านตามที่คุณเขียนต้องการ เช่น ชักชวนให้เห็นจริงหรือปฏิบัติตาม

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 232 - 234) กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายการเขียนในเด็กปฐมวัยไว้ว่าเด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อแสดงความต้องการ หรือเพื่อเสนอสิ่งบันเทิง เด็กต้องการประสบการณ์การทำเครื่องหมายและการทดลองเขียนคำ เขียนประโยค เพื่อที่จะได้เกิดการค้นพบว่าเครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนที่คุณเขียนกำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ และเข้าใจในงานเขียนที่คุณเขียนต้องการสื่อสาร เพื่อเป็นการบอกเล่า บอกความรู้สึก หรือ เพื่อเปลี่ยนความคิด ดังนั้น การเขียนในเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการแสดงถึงความต้องการ หรือ บอกความประทับใจ ความรู้สึกในช่วงเวลานั้น ๆ

3.5 องค์ประกอบของการเขียน

สนธิ นิยมเล็ก (2540: 181-182); และวรรณิ โสมประยูร (2537: 142) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การเขียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

1. ผู้เขียนหรือผู้ส่งสาร ผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ลักษณะต่างๆ ของผู้เขียนที่ช่วยให้เกิดงานเขียนได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการใช้ภาษาลำดับ ความสำคัญ ลักษณะทางการเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียน และควมมีมารยาทในการเขียน
2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาที่มีแบบแผนสามารถสอนผู้เขียนภาษาได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะบุคคล จุดมุ่งหมายสถานที่ เวลาและสถานการณ์สิ่งแวดล้อม
3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร คือ เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษ หรืออื่นๆ ที่ใช้แทนกันได้ และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ลายมือ ถ้าลายมือสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องและชัดเจน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ
4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึง เพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียน คือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหา ภาษาวิธีเขียน รูปแบบการเขียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับผู้อ่านจึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

นฤมล เขียบแหลม (2545: 24) กล่าวว่า องค์ประกอบของการเขียนมี 4 ประการที่ครูต้องยึดหลักและคำนึงถึงเสมอก่อนที่จะวางแผนทางการสอนเขียนและนอกเหนือจากนี้ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนให้กับเด็กอีกก็คือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านร่างกายของเด็ก เช่น อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน ได้แก่ กล้ามเนื้อมือ ประสาทตา ความสัมพันธ์ระหว่างตากับความสนใจ ความสามารถในการเชื่อมโยงความคิด และสัญลักษณ์ให้สัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เช่น สภาพครอบครัว โรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยครูที่เป็นต้นแบบในการเขียนหรือเทคนิควิธีการสอนเขียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเขียน มี 4 ประการ คือ ผู้เขียนหรือผู้ส่งสาร ภาษา เครื่องมือ ผู้อ่าน ซึ่งครูต้องยึดหลักและคำนึงถึงเสมอก่อนที่จะวางแผนทางการสอนเขียน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน เพื่อพัฒนาการเขียนให้เด็ก คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และครูที่เป็นต้นแบบในการเขียนให้เด็ก

3.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

เนื่องจากการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของตนเอง ออกมาเพื่อสื่อความหมายของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ และเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิด สติปัญญา ตลอดจนเจตคติด้วย การเขียนจึงเป็นทักษะการแสดงออกที่สำคัญและสลับซับซ้อน วรรณิ โสภประยูร (2538: 146 - 148) กล่าวว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนมีหลายประการ ดังนี้

1. อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้อวัยวะของร่างกาย หลายอย่างประกอบดังนี้

1.1 มือ การพัฒนากล้ามเนื้อมือมีส่วนสำคัญในการเขียนเด็กบางคนไม่สามารถบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนตัวอักษรได้ บางคนมือพิการก็ทำให้การเขียนไม่ถนัดหรือไม่สามารถเขียนได้เลย การเขียนต้องใช้มือเป็นประการสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกกล้ามเนื้อด้วย

1.2 ตา การเขียนจำเป็นต้องใช้สายตาในการดูขณะเขียน สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการทางอวัยวะตาไม่เจริญไปตามปกติ จะมองภาพกลับกันกับภาพจริง คือ มองตัวอักษรกลับหัว

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตากับกล้ามเนื้อ การเขียนต้องอาศัยตามองเพื่อรับเข้า และใช้มือเขียนสิ่งที่มองนั้น นอกจากต่ายังมองสิ่งที่เขียนว่าเหมือนที่คิดไว้หรือไม่

2. สมอหรือสติปัญญา เมื่อการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดและสติปัญญาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สมอก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องจำเป็นต่อการเขียนอย่างยิ่ง เพราะถ้าสมอไม่คิดสิ่งใดแล้วก็ไม่มีความต้องการที่จะเขียนแสดงสิ่งนั้น ออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้สมอยังเกี่ยวข้องกับการเขียนในเรื่องต่างๆ อีก เช่น

2.1 ความสามารถในการรับรู้และจำสิ่งต่อไปนี้

- การสังเกตสิ่งที่เขียนว่ามีลักษณะอย่างไร
- การเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่เขียน
- การลำดับความคิดเพื่อบรรยายเรื่อง
- การจำลักษณะตัวอักษร คำ ประโยค และข้อความ

2.2 ความสามารถในการแสดงออกที่ต่างกัน เนื่องจากความสามารถในการรับ และการถ่ายทอดของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน กล่าวคือ บางคนเขียนได้เร็ว แต่บางคนบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนได้ไม่ดี

2.3 ช่วงความสนใจและความตั้งใจต่างกันเด็กที่มีช่วงความสนใจสั้นมักเขียนได้น้อยทำให้ทักษะการเขียนไม่ดีเท่าที่ควร และมีความตั้งใจเรียนน้อยลง

2.4 การเขียนมีความจำเป็นต้องโยงความคิดให้สัมพันธ์ และต่อเนื่องกันเพราะความคิดที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันนั้น จะเป็นสื่อให้เด็กสามารถเขียนเรื่องราวต่างๆ ให้ติดต่อสัมพันธ์กันได้มากขึ้น

3. สิ่งแวดล้อม การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการพูด ฟัง อ่านมาก่อน การเขียนจึงต้องอาศัยประสบการณ์พื้นฐานอื่นๆ ทั้งจากบ้าน โรงเรียน และสังคม ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็ก ดังนี้

3.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ฐานะเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ภาษาพูดที่บ้าน เชื้อชาติ จำนวนพี่น้องในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมานี้ นับเป็นสิ่งแวดลอมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางภาษาของเด็กมาก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสิ่งแวดลอมที่เด็กประสบก่อนและอยู่ใกล้ตัวมากที่สุด นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ภาษาอย่างหนึ่ง ที่เด็กใช้เป็นอันดับแรกคือ การเอาอย่างและเลียนแบบ เมื่อบ้านมีอิทธิพลต่อการฟัง การพูด และการอ่าน ดังนั้น บ้านจึงเป็นอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อการเขียน เพราะเด็กย่อมเขียนตามที่ตนพูดหรือเขียนตามที่ได้ฟังและอ่านมา

3.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน โรงเรียนทำหน้าที่สร้างเสริม ปรับปรุง และแก้ไขพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้นทักษะทางภาษาของเด็กซึ่งรวมทั้งทักษะการเขียนด้วยย่อมพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อมซึ่งได้แก่ ตัวครูและเพื่อนๆ ในด้านตัวครูเป็นสิ่งแวดลอมที่มีอิทธิพลต่อภาษาของเด็กมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนของเด็กมักเริ่มต้นจากครู เช่น วิธีการเขียนของครูที่เป็นต้นแบบของการเขียนของเด็ก วิธีการสอนของครู เจตคติของครู และบรรยากาศการเรียนการสอน ครูได้จัดบรรยากาศให้เด็กมีอิสระในการคิด ย่อมช่วยให้เด็กสามารถเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้สมบูรณ์เต็มที่ ส่วนเพื่อนนั้นถือเป็นสิ่งแวดลอมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมาก เพราะในการเขียนเด็กจะซักถามเพื่อนหรือลอกการเขียนจากเพื่อน เป็นต้น

3.3 สิ่งแวดล้อมทางสังคมและชุมชน เด็กๆ ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน ตลอดเวลาดังนั้นสภาพแวดลอมทางชุมชนและสังคมย่อมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านพฤติกรรม บุคลิกภาพ เจตคติ ทักษะทางภาษา และอื่นๆ สำหรับทางด้านภาษาโดยเฉพาะการเขียน เด็กมักฟังและอ่านจากสื่อมวลชนด้วย เด็กจึงเขียนตามประสบการณ์ที่พบจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารต่างๆ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ตา กล้ามเนื้อสมองหรือสติปัญญา ใช้คิด ลำดับความคิด หาคความสัมพันธ์ และสิ่งแวดลอม ได้แก่ บ้าน โรงเรียน สังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

3.7 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเขียนของเด็กปฐมวัยเริ่มจากสิ่งที่ยากก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปเป็นสิ่งที่ยากขึ้น ซึ่งมีผู้กล่าวถึงพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยดังตาราง

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2555: 17-25) ได้ศึกษาและทำวิจัยพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไทย และได้แบ่งพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ตาราง 1 หลักฐานแสดงความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้รายข้อความบ่งชี้และองค์ประกอบ
พัฒนาการของโมเดลการวัดพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไทยอันดับสอง

โครงสร้างพัฒนาการ	ข้อความบ่งชี้
ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มขีดเขียน	1.1 ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆ 1.2 เขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง 1.3 เขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก 1.4 เขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร
ขั้นที่ 2 ขั้นวาดภาพ	2.1 เขียนภาพที่เป็นรูปร่าง 2.2 เขียนลอกเลียนแบบ 2.3 เขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก 2.4 บอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้
ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร	3.1 เขียนคล้ายตัวอักษรขนาดใหญ่ 3.2 เขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง 3.3 เขียนชื่อตัวเองอาจไม่ถูก 3.4 เขียนคำบางคำที่มีโอกาสรู้จักแต่อาจไม่ถูก
ขั้นที่ 4 ขั้นเขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิด เอง	4.1 เขียนตัวอักษรบางตัวด้วยตัวเอง 4.2 เขียนตัวอักษรบางตัวตามเสียงได้ถูก 4.3 เขียนตัวอักษรตัวต้นตัวเดียวแทนคำที่ต้องการ 4.4 เขียนตัวอักษรจากซ้ายไปขวาได้ บางตัวกลับด้าน
ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนคำถามตามเสียงอ่านหรือ คำ	5.1 เขียนคำสะกดตามเสียงที่เปล่งออกได้ถูก 5.2 เขียนสะกดคำที่มีความถี่ในการใช้สูงได้ถูก 5.3 เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคตามคำบอก 5.4 เขียนประโยคตามคำบอกได้มากกว่าหนึ่ง
ขั้นที่ 6 ขั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง	6.1 เขียนสะกดตามเสียงตัวอักษร/สระได้ถูก 6.2 เขียนสะกดคำและเว้นวรรคคำที่ใช้บ่อยได้ถูก 6.3 เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคได้แต่ไม่ถูกหมด 6.4 เขียนเป็นประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค

ที่มา: สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2555). ประชุมวิชาการ : การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ
ครั้งที่ 1 เรื่อง “พลังการเรียนรู้ก้าวสู่สากล”.

โลเวนเฟรต (สุภาพ กิตติสาร. 2530: 26; อ้างอิงจาก Lovenfred. n.d.) กล่าวถึงพัฒนาการในการเขียนของเด็กดังนี้

1. เด็กในช่วง 2-4 ปี จะมีพัฒนาการในการเขียนโดย หยิบจับ ขีดเขียนอย่าง สะเปะสะปะ เพราะยังไม่สามารถบังคับมือได้ จนกระทั่งประสาทมือเริ่มสัมพันธ์กับการควบคุมสายตา ในงานที่ทำได้ จะเริ่มเขียนลากเส้นที่สะเปะสะปะไปสู่เส้นโค้ง มีการวนซ้ำเส้นเดิม มีทั้งเส้นในแนวตั้ง และเส้นแนวนอน และจะลากเป็นวงกลม จากนั้นเริ่มเล่าถึงการขีดเขียน เริ่มสนใจและสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว สามารถแสดงออกมาในเส้นที่ตนขีดเขียน

2. เด็กวัย 4-7 ปี จะมีพัฒนาการในการเขียนโดยการขีดเขียนนั้นเริ่มมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นการเริ่มต้นสื่อสารด้วยภาพ เด็กเริ่มสร้างแบบในการวาดของตนแบบแผนหรือสัญลักษณ์ แรกที่เด็กทำขึ้น ได้แก่ คน เพราะเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด

ทิสนา แชมมณี และคณะ (2536: 76-77) แบ่งพฤติกรรมการเขียนตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัยออกเป็น 7 ลักษณะดังนี้

1. วาดแทนเขียน เด็กสื่อความคิดโดยใช้การวาดแทนเขียน
2. ขีดเขียนแทนเขียน เด็กพยายามที่จะเขียนหนังสือแบบผู้ใหญ่แต่การเขียนของเด็กคือการขีดเขียนในระยะแรก เด็กอาจขีดเขียนไปทั่วหน้ากระดาษอย่างไม่มีระบบต่อมาเด็กจะรู้จักขีดเขียนจากซ้ายไปขวา สิ่งที่ขีดเขียนดูคล้ายตัวหนังสือมากกว่าภาพ
3. เขียนทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนังสือ เด็กพยายามเขียนตัวหนังสือบางตัวคล้ายตัวอักษรบางตัวก็ไม่คล้ายตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง
4. เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง เด็กอาจเขียนคำที่เขียนได้แล้ว เช่น ชื่อของตัวเองด้วยการสลบที่ตัวอักษรหรืออาจเขียนตัวอักษรสลบ
5. คัดตัวอักษร เด็กอาจคัดลอกตัวอักษรที่เน้นอยู่รอบตัว หรือบอกข้อความที่ต้องการจะเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนให้แล้วจึงนำไปลอก บางครั้งอาจเป็นการลอกหมดทุกตัวบางครั้งเป็นการลอกเฉพาะคำที่ต้องการไปผสมกับคำที่เขียนได้แล้ว
6. เขียนโดยคิดสะกดขึ้นเอง เด็กจะคิดวิธีสะกดขึ้นเองเมื่อเขาไม่ทราบวิธีสะกดแบบผู้ใหญ่ เช่น เด็กเขียน คน แทนคำว่า ดอกไม้
7. เขียนสะกดคำใกล้เคียงหรือเหมือนกับวิธีสะกดของผู้ใหญ่ เช่น เขียนว่า “ขอบคุณคะ” โดยผสมพยัญชนะและสระตามเสียงของคำที่เขาพูดหรือได้ยิน

นิตยา ประพฤติกิจ (2539: 178-179) แบ่งพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัยได้ดังนี้

เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นตามรูปร่างกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับและทั้งแขนช่วยเขียนจะขีดเขียนจนเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนตนเอง

เด็ก 3 ขวบ ชอบเขียนตัวอักษรตัวโต ๆ ทุกหนทุกแบบชอบวาดและระบายสี

เด็ก 4 ขวบ จดจำอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตนเองได้ อาจเขียนชื่อตนเองได้ หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคน วาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้งและร่างแบบหยาบๆ แต่วาดรูปกลมและสี่เหลี่ยมได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางที่เขียนหัวกลับก็มี สามารถเขียนตัวเลขได้ แต่ตัวไม่เท่ากัน และมีขนาดพอดีๆ จับดินสอดปากกาหรือพู่กันได้ดีขึ้น ชอบวาดและระบายสีสามารถวาดภาพที่ยกขึ้นได้และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบสามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

ราซี ทองสวัสดิ์ (2537: 29) กล่าวว่า การสอนหนังสือในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะที่ครูเริ่มสอน อ่าน-เขียน เร็ว แต่เด็กมิได้เรียนรู้ไปด้วย การจะเรียนอ่านเขียนได้ช้าหรือเร็ว ย่อมเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก

อิลลิส (Ellis, 1994: 277) กระบวนการเขียนของเด็ก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นก่อนเริ่มการเขียน (Prewriting) ขั้นนี้เป็นการเตรียมความพร้อม ในการเขียน คิดเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเขียน ครูสังเกตได้จากสิ่งที่เด็กมักชอบพูดถึง
2. ขั้นร่าง (Drafting) ขั้นนี้มีความสำคัญมากคือ การเปิดโอกาสให้เด็กพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาคิดออกแบบที่จะเขียนและร่างงานเขียน
3. ขั้นแก้ไข (Revising) เป็นขั้นให้เวลาเด็กตัดสินใจแก้ไขงานของตน ครูอาจให้คำแนะนำโดยกระตุ้นให้เด็กได้คิดหลายแง่มุม
4. ขั้นปรับปรุง (Editing) เป็นขั้นสุดท้ายเด็กต้องอ่านทบทวนตรวจตัวสะกด รูปแบบการเขียน เครื่องหมายต่าง ๆ และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ลักษณะและการเขียนของเด็กปฐมวัยจะเริ่มจากการวาดรูปเพื่อสื่อความคิด โดยการขีดๆ เขียนๆ การคิดแบบเขียนของตัวเอง การคัดลอกตัวอักษรจากแบบ จนกระทั่งสามารถเขียนและสะกดได้ถูกต้องตามแบบการเขียนจริง ซึ่งจะเหมือนการเขียนของผู้ใหญ่ กระบวนการเขียนของเด็กจะแตกต่างจากผู้ใหญ่

3.8 การส่งเสริมพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย

ความสามารถทางการเขียนของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมเพราะเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มต้นที่การวาดภาพ ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิด โดยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นประจำก็สามารถพัฒนามาเป็นการเขียนตัวอักษรได้

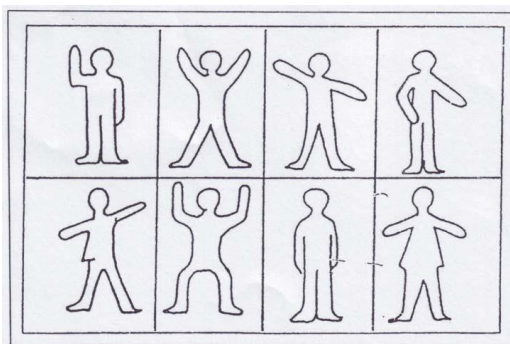
เกล็บ (สุขานันท์ สันติรุ่งเรือง. 2548: 19; อ้างอิงจาก Ratana Siripanich. 1973: 25; citing Gelb. n.d.) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเรียนของเด็กเริ่มเขียนไว้ว่า การเขียนตามความรู้สึกรู้สึกของเด็กเป็นงานยากและซับซ้อนกว่าการอ่านมากเพราะการอ่านนั้นเด็กใช้เพียงแต่สังเกต ความแตกต่างของตัวอักษรกับทำความเข้าใจความหมายตัวอักษร และใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับสมองเท่านั้น แต่การเขียนเด็กจะต้องเพิ่มการประสานสัมพันธ์ระหว่างสมอง สายตาและการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้ออีกด้วย

มอร์โรว์ (ประไพ แสงดา. 2544: 25; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 245) กล่าวว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้เด็กปฐมวัยสามารถทำได้ดังนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกเขียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วมเพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ
3. เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอ ทั้งขณะทำงาน และในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. เด็กต้องการโอกาสและวัสดุอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตนเอง
5. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียนอย่างไรให้เด็กเขียนคนเดียว
6. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียน เช่นตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
7. ในการเขียนของเด็กโดยมากจะมีความหมายในการสื่อสารดังนั้นต้องให้ความสนใจ
8. เด็กควรได้รับการสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อาจจะโดยการให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพรในโอกาสต่างๆ เขียนคำ เขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราวและเขียนหนังสือ เป็นต้น
9. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการ จุดประกายความคิดของเด็ก
10. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน
11. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากต้นแบบ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539: 174-175) กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียน ดังต่อไปนี้

1. การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Small Muscles) ได้แก่ การเล่นปักหมุดบนแผ่นบอร์ด การตัด การต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูดเชิบ การวาดและระบายสี
2. การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกาย จะช่วยให้เด็กสังเกต ได้รู้และเข้าใจ คำว่า “สูง” “ต่ำ” และทิศทาง รู้จักรูปร่างและเส้น (เส้นตรง) การหมุนแขน (วงกลม) การยกขา ขึ้นลง หรือครูอาจให้เด็กเลียนแบบท่าทางตามรูปที่ครูชูให้ดูบัตรควรมีขนาดใหญ่พอสมควรและมีท่าทางดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง

3. การความเข้าใจเรื่อง “ชาย-ขาว” โดยครูบอกให้เด็กใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เคลื่อนไหว การผูกกริบบิ้นหรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือมือของเด็ก

4. การเล่นเกมที่อาศัยการใช้นิ้ว เช่น การต่อบล็อกพลาสติกขนาดเล็กและขนาดกลาง การใช้แผ่นกระดาษแม่เหล็ก

5. การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ

6. การฝึกเรียงตัวพยัญชนะ ครูแจกซองให้เด็กแต่ละคนเพื่อประสมตัวอักษรตามชื่อของตนเอง หรือแจกตัวเลขให้เรียงก็ได้ ถ้าโรงเรียนมีกระดาษและตัวอักษรแม่เหล็กก็สามารถใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขเรียงบนกระดาษนี้ได้ นอกจากนี้ครูอาจใช้ตัวอักษรที่ทำด้วยไม้พลาสติกหรือกระดาษแข็ง เพื่อให้นักเรียนลากเส้นตามแบบ

7. การเรียงชื่อสิ่งของ ครูจัดสิ่งของไทยให้เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่างและเรียกเด็กให้ชี้ พร้อมทั้งบอกชื่อสิ่งของนั้นตามลำดับที่วาง

8. การวาดภาพ

8.1 ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยั้งดี

8.2 ให้เด็กลากเส้นตามรอยปะ

8.3 ให้เด็กเขียนในอากาศ หรือ ใช้นิ้วจุ่มน้ำเขียนบนพื้นซีเมนต์

8.4 ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์

8.5 การโยงเส้นจับคู่ เช่น ระวังแม่กับลูก (ของสัตว์ชนิดต่างๆ) รองเท้าแบบต่างๆ

9. การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้ว ครูควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียน เพื่อให้เด็กหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาษ ซึ่งครูเขียนชื่อศูนย์การเรียนต่างๆ ไว้ เด็กจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะเลือกเล่นศูนย์ใด แล้วจึงนำป้ายชื่อตนไปแขวนหรือถ้ามีป้าย “อาสาสมัครในวันนี้” ก็ให้เด็กนำไปแขวนด้วย

10. ศิลปะ เช่น ให้เด็กละเลงสี แล้วใช้นิ้วเขียน (Finger Painting) ลงบนสีเรียบๆ นั้น หรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดาษเป็นรูปต่างๆ เป็นตัวอักษร การขยำกระดาษการสานกระดาษ หรือใหม่พรมเส้นโตๆ ก็ได้

นิตยา ประพตติกิจ กล่าวเสริมว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะ และเขียนที่หัวของของเด็ก เช่น ตู๋เก็บของ สมุด ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอักษรว่าแบบนี้หมายถึงชื่อของตน ครูควรนั่งข้างๆ เด็กและเขียนอย่างสวยงามและประณีต เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็กไม่ควรนั่งตรงข้ามกับเด็กหรือนั่งเฉยๆ เพราะเมื่อเด็กมองไปจะเห็นตัวอักษรในอีกรูปแบบหนึ่ง เด็กๆ มีความภูมิใจที่เห็นผลงานของตนเองและต้องการเห็นชื่อของตนปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็กและเขียนชื่อตนเองไม่ได้ ครูควรเขียนให้และเขียนอย่างสวยงามด้วยส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของลูกไม่ว่าจะชุกชุกหรือไม่กี่ตามเพราะนั่นคือพื้นฐานขั้นต้นของการเขียน จัดหากระดาษ ดินสอไว้ให้ลูกพร้อมเสมอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่เขียนคำบรรยายคำบอกเล่าของลูก ช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการเขียนจดหมายขึ้นชมลูกเมื่อต้องการขีดเขียนชื่อลูก (หรือคำอื่นๆ ที่ลูกสนใจ) ให้ลูกได้เห็น เป็นต้น

พีเตอร์เซ็น (อุทัย ดั่งวงใหญ่. 2549: 39; อ้างอิงจาก Petetsen. 1996: 147) กล่าวว่า ครูควรเชิญชวนให้เด็กเขียน มากกว่าที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยเขียน และควรจัดอุปกรณ์การเขียนให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้ง่าย เช่น ในศูนย์การเรียนรู้ ควรเป็นศูนย์ที่มีชั้นวางหนังสือ มีกระดาษหลากหลายชนิดทั้งมีเส้นและไม่มีเส้นให้เด็กเลือกใช้ จัดเตรียมกรรไกร ปากกา ดินสอ และสีดินสอ อาจเตรียมของจดหมาย การ์ด ให้เด็กเลือกใช้แล้ว และพจนานุกรมวางไว้ที่ชั้นหนังสือด้วย พื้นที่ที่ใช้เขียนควรเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับเด็ก เด็กสามารถที่จะพูดคุยและทำงานได้มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งเขียนเหมาะสมและพอเพียงกับเด็ก ครูอาจอ่านเรื่องให้เด็กฟัง เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้ฟังสามารถนำมาเขียนได้

บริเวอร์ (อุทัย ดั่งวงใหญ่. 2549: 39; อ้างอิงจาก Brewer. 1995: 220) กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมการเขียนว่า ครูจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาเขียน เช่น หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน ป้ายจราจร ตัวหนังสือบนโทรทัศน์ ฉลากสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ ครูควรกระตุ้นให้เด็กมีความกล้าเสี่ยงกล้าที่จะเขียน ครูไม่ควรให้เกรดเด็กในการฝึกเขียน ทั้งครูและผู้ปกครองควรให้กำลังใจเด็กที่จะคิดแบบการเขียนของตนเองขึ้น และเน้นความสำคัญของความหมายมากกว่าความถูกต้องของตัวสะกด

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2532: 53-54) กล่าวว่า ครูควรจัดห้องให้เด็กเขียนอยู่ในทำเลที่เงียบสงบไม่มีเสียงอึกทึก หรือผู้คนพลุกพล่าน มีแสงสว่างพอเพียงไม่จ้าจนเกินไป และควรให้แสงสว่างเข้าทางซ้ายมือของเด็ก หรือจากทางด้านบนมิใช่ส่องทางด้านขวาหรือตรงหน้าของเด็กเพราะจะทำให้เกิดเงามือบังการเขียนของเด็ก แต่ถ้าเด็กถนัดมือซ้ายควรให้แสงสว่างเข้าทางขวามือของเด็ก

กล่าวสรุปได้ว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้แก่เด็กปฐมวัย ควรเริ่มจากความร่วมมือของทั้งครูและผู้ปกครองที่จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเขียนอย่างหลากหลาย รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเขียน อีกทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรคำนึงถึงการบูรณาการทักษะการเขียนเข้าด้วย ครูควรเป็นตัวอย่างการเขียนที่ดีให้กับเด็ก ให้แรงเสริมทางบวก พุดคุยซักถามถึงสิ่งที่เด็กเขียน ตอบคำถามเมื่อเด็กสงสัยและประการสำคัญ ควรเป็นนักสังเกตที่ดีว่าเด็กสนใจอะไร เพื่อที่จะเชิญชวนให้เด็กเขียนเกี่ยวกับสิ่งนั้น

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

สรัม (ประไพ แสงดา. 2544: 27; อ้างอิงจาก Schum. 1995: A) ศึกษาธรรมชาติในการเขียนของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี จำนวน 14 คน ใช้เวลาในการศึกษา 9 เดือน ขณะอยู่ที่บ้านและโรงเรียนโดยให้เด็กเขียนภาพร่วมกับครอบครัว ครูและเพื่อนร่วมชั้นซึ่งแบ่งการเขียนออกเป็น 2 แบบ คือการเขียนที่เป็นทางการ เช่น การเขียนถึงครูประจำชั้น เขียนเกี่ยวกับหน้าที่ของตน เป็นต้น และการเขียนที่ไม่เป็นทางการ เช่น การเขียนสร้างสรรค์กับเพื่อนนอกเหนือหลักสูตร การเขียนสิ่งที่เด็กจินตนาการ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า การเขียนของเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนจะสื่อความหมายแตกต่างกัน โดยการเขียนที่ไม่เป็นทางการเด็กจะมีความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสารและสร้างผลงานอย่างประณีตได้ดีกว่าการเขียนอย่างไม่เป็นทางการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บลัด (รัญจวน ประโมจะนีย์. 2544: 41; อ้างอิงจาก Blood. 1996: Abstract) ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษารับรู้ การเขียนและมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของเด็ก จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และเจตคติของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่ออ่านออกเขียนได้และส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้ การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมาย เพราะชื่อของเด็กถูกเรียกอยู่เป็นประจำทุกวัน และเป็นคำที่สามารถนึกภาพได้ หากสามารถเขียนชื่อตนเองได้จะเป็นแนวทางขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่นต่อไป

หลุยส์ (อริยพร คงนาวัง. 2542: 63; อ้างอิงจาก Louise S. 1993: Abstract) ศึกษาานิยามการวาดและการเขียนของเด็กวัยก่อนเรียนที่แสดงบนกระดาษ วัย 3 และ 4 ปี จำนวน 40 คนสิ่งที่เด็กแต่ละคนเขียนหรือวาดบนกระดาษ ทำการทดลองการแสดงการวาดภาพและการเขียน 80 ครั้ง และสังเกตวัสดุที่เด็กนำมาใช้และทำทางที่แสดงออกมาในการศึกษาครั้งนี้ เด็ก 40 คนมีความสามารถในการกำหนด การวาดและเขียน แต่ไม่สามารถแยกทั้งสองประเภทออกจากกันได้ หลักของการศึกษาครั้งนี้ คือการพัฒนาและใช้ระบบรหัส สำหรับการวิเคราะห์การแสดงการวาดและการเขียนของเด็กเล็กๆ ระบบรหัสมีความสามารถเป็นเครื่องมือสำหรับการใช้และความรู้ของการวาดและการเขียนของเด็กเล็ก

เฮเลน มาลีรีน (รัฐจวน ประโมจะนีย์. 2544: 41; อ้างอิงจาก Helene Marilynn. 2003: Abstract) ศึกษาองค์ประกอบทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยกับความสามารถในการพิมพ์เฉลี่ย และต่ำกว่าการพิมพ์เฉลี่ยกับเด็กเกรด 1 และเด็กเกรด 2 ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามคะแนนจากแบบทดสอบลายมือ เด็กทั้ง สองกลุ่มได้รับมอบหมายให้ทำงาน 4 อย่างคือ การเขียนแบบรูปแบบเรขาคณิต รูปแบบการจับคู่ ตัวอักษรกลับด้านและการสัมผัสลายนิ้วมือตามลำดับ สรุปได้ว่า เด็กเกรด 1 และเด็กเกรด 2 กลุ่มคะแนนการพิมพ์เฉลี่ยมีความชำนาญในทักษะการพิมพ์ในเรื่องการสัมผัส ลายนิ้วมือและจับคู่รูปภาพ รูปแบบมากกว่าเด็กที่อยู่ในกลุ่มต่ำกว่า คะแนนการพิมพ์เฉลี่ย แสดงว่าคำสั่งตรงของการพิมพ์ตัวอักษรพัฒนาปริมาณและคุณภาพของตัวอย่างการเขียน

ประไพ แสงดา (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

รัฐจวน ประโมจะนีย์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นฤมล เขียบแหลม (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ภัสสลาภรณ์ มูลโพธิ์ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบการเขียนต่ำ จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในช่วงการทดลองเป็น ดังนี้ สัปดาห์ก่อนการทดลองอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) สัปดาห์ที่ 1 และ 2 อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) สัปดาห์ที่ 3 และ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่

สูงขึ้นไปชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) สัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่สูงขึ้นไปชั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษร และภาพวาด) และความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละชั้นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธิดารัตน์ จันทะหิน (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อ พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนเบญจมบพิตร จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในช่วงการทดลอง โดย สัปดาห์ก่อนการทดลองอยู่ในชั้นที่ 1 วาดแทนเขียน และชั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน สัปดาห์ที่ 1, 2 และ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และเริ่มปรากฏ ชั้นที่ 3 เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายสัญลักษณ์ สัปดาห์ที่ 4, 5, 6 และ 7 มีพัฒนาการ ชั้นที่ 1- ถึงชั้นที่ 3 ที่คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก และเริ่มปรากฏ ชั้นที่ 4 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง และชั้นที่ 5 เขียนโดยลอกเลียนแบบตัวอักษร สัปดาห์ที่ 8 พัฒนาการด้านการเขียนของกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมตั้งแต่ชั้นที่ 1- ถึงชั้นที่ 5 ด้วยคุณภาพระดับ เกณฑ์ดีถึงดีมากและ พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละชั้นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในการส่งเสริมและพัฒนาการเขียนให้กับ เด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมและพัฒนาการเขียนได้ด้วยการจัดกิจกรรมการเขียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเขียนสื่อสารตามความคิดออกมาตามความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นั่นคือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางครู และผู้ปกครอง และครูจะเป็นเพียงผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก จัดเตรียมอุปกรณ์ และให้การเสริมแรงกระตุ้น โดยการถามให้เด็กได้คิด ถือเป็นส่งเสริมการเขียนอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิตาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิตาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. เครื่องมือทดลอง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมโดยให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะ 4 แบบ คือ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ 4. การละเล่นสื่อดัดแปลงด้วยนิ้วมือ จำนวน 24 กิจกรรม

2. เครื่องมือวัด

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เน้นกล้ามเนื้อมัดเล็กดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์ของชนกพร ธีรกุล (2541) ของพนิดา ชาศยามา (2544) ของเพ็ญทิพา อ่อมมณี (2547) และ กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยของเยาวพา เดชะคุปต์ (2542) และศิลปะศึกษาของวิรุณ ตั้งเจริญ (2532) และ สุรพล ชันธุศุก (2543) และกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนของ สัตยา สายเชื้อ (2541) และ คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ของกรมวิชาการ

สรุปว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่เด็กแสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยที่การแสดงออกนั้นจะแสดงออกด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านสื่อวัสดุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานทางศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยประสาทตา และ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลสามารถเสริมสร้างพัฒนาให้ถึงขีดสุดได้

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา และแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักการและขั้นตอนของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเพื่อเพิ่มพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมโดยปรับเพื่อให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น ๆ และเพื่อเพิ่มพัฒนาการด้านการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 24 แผน โดยผ่านกิจกรรมศิลปะ 4 แบบคือ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ 4. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ เพื่อนำไปสู่พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยพร้อมส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยสอดคล้องกับพัฒนาการและเขียนแผนการจัดกิจกรรมตามโครงประกอบด้วย

3.1 สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้น ของเด็กปฐมวัย คือ ชั้นที่ 1 ชั้นเริ่มขีดเขียน ชั้นที่ 2 ชั้นวาดภาพ ชั้นที่ 3 ชั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร ชั้นที่ 4 ชั้นเขียนตามอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเองชั้นที่ 5 ชั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก และ ชั้นที่ 6 ชั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง

3.2 กำหนดรูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมรูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมประกอบด้วย ครั้งที่ สัปดาห์ที่ ชื่อกิจกรรม จุดมุ่งหมาย ขั้นตอนกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ การประเมินผล และ ภาคผนวก

3.3 กำหนดขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้ ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยการเลือกกิจกรรมตามความเหมาะสม เช่น การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็ก ขั้นดำเนินกิจกรรม ครูจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบ

ต่อเติม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ และ 4. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ เมื่องานเสร็จเรียบร้อย ให้เด็กวาดภาพต่อเติมตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านชิ้นผลงานทุกครั้ง ขั้นสรุป ให้เด็กเล่างานเขียนแต่ละครั้ง นำเสนอผลงานของเด็กและเข้าในมุมที่ส่งเสริมพัฒนาการเขียน ให้ครูจดบันทึก และประเมินผล โดยการตรวจงานเขียนของเด็กโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนการพัฒนากาเขียน

4. นำแผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน

อาจารย์ จงรักษ์ อ่วมมีเพียร

อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลระยอง

จังหวัด ระยอง

อาจารย์ เสกสรร มาตวงแสง

อาจารย์ประจำโรงเรียนเทศบาลวัดเนินสุทธาวาส

จังหวัด ชลบุรี

อาจารย์ สืบศักดิ์ น้อยดัด

อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลสาธิตละอออุทิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เสนอแนะให้ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรให้เด็กวาดต่อเติมจินตนาการ ทุกกิจกรรม เพราะจะสามารถสื่อถึงพัฒนาการด้านการเขียนได้ ปรับปรุงการกำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการสอน ปรับปรุงการเลือกหัวข้อควรเลือกจากความสนใจของเด็ก และให้เด็กได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองในการทำกิจกรรม

6. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาของการทำกิจกรรมแต่ละครั้งและให้เด็กได้แสดงความคิดจินตนาการต่อชิ้นงานของตนเองเพิ่มมากขึ้น

7. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่ปรับปรุงเหมาะสมแล้วไปจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

การสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยศึกษาเอกสารของ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2555: 17-25) ของทีศนา แคมณี และพัฒนาการเขียนของ อุไรวรรณ มาตมุงคุณ (2554) พรพรรณ รำไพรุจิพงศ์ (2550) และศึกษาเครื่องมือวัดความสามารถทางการเขียนและแบบฝึกทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยของ พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2532) วัฒนา ปุญญฤทธิ (ม.ป.ป), สติรนนท์ อยู่คงแก้ว (2541)

สรุปว่าการเขียนของเด็กปฐมวัยควร หมายถึงการเขียนเส้นยุ่งๆ หรือวาดภาพต่างๆ เด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้นทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือเพื่อสนองสิ่งบันเทิง หากเด็กสามารถพัฒนาการเขียนเหล่านี้ได้ก็จะช่วยให้เด็กเขียนภาพที่มีความหมายได้

2. ศึกษากฎเกณฑ์การให้คะแนนของ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2538) ส. วาสนา ประवालพฤษ (2539) คู่มือการให้คะแนนของงานเขียนของ อริยพร คงนาวัง (2542) และ คู่มือกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนของ และ รัญจวน ประโมจรรย์ (2544) คู่มือกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนของ ประไพ แสงดา (2544)

3. การใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 1 ผู้วิจัยได้นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของสิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2555) โดยศึกษาเอกสาร รายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่อง พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไทย และได้สังเกตการณ์เขียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 3-4 ปี สรุปขั้นการเขียนได้ 6 ขั้น ดังต่อไปนี้คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มขีดเขียน หมายถึง วาดภาพอย่างเดียว ไม่เขียนสื่อความหมาย บอกความหมายของภาพที่วาดได้เหมาะสมและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มขีดเขียน หมายถึง วาดภาพอย่างเดียว ไม่เขียนสื่อความหมาย บอกความหมายของภาพที่วาดได้เหมาะสมและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร หมายถึง ทางกรเขียนโดยการเขียนอักษรได้ แต่บางตัวยังไม่เป็นตัวอักษรเป็นลักษณะรูปร่างที่ตนเองคิดขึ้นมา

ขั้นที่ 4 เขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง หมายถึง ทางกรเขียนโดยเริ่มมีการเขียนตัวอักษรได้บางตัว หรือเขียนในลักษณะอักษรตัวเดียว อาจมีการเขียนกลับด้าน แต่สามารถเขียนจากด้านซ้ายไปด้านขวาได้

ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก หมายถึง ทางกรเขียนโดยสามารถเขียนสะกดคำเสียงที่เปล่งออกถูกได้ เขียนสะกดสระบางตัวในประโยค และสามารถเขียนเป็นอักษรเป็นคำหรือประโยคตามคำบอก

ขั้นที่ 6 ขั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง หมายถึง ทักษะการเขียนโดยสามารถ เขียนสะกดตามเสียง ตัวอักษร หรือสระได้ถูก สามารถสะกดคำเว้นวรรค เขียนประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค

4. นำเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน ของสิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2555) ทดลองกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ทำการทดลองโดยผู้วิจัยให้คะแนนผลงานเขียนของเด็กด้วยเกณฑ์การเขียน เพื่อศึกษาความชัดเจนของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยการให้คะแนนการพัฒนาการด้านการเขียนได้แบ่งคะแนนขั้นออกเป็น 4 ระดับ คือ 1 คะแนน - 4 คะแนน ดังรายละเอียด

ตาราง 2 แสดงขั้นของพัฒนาการด้านการเขียนและเกณฑ์การให้คะแนน

ขั้นของพัฒนาการด้านการเขียน	เกณฑ์การให้คะแนน
ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มขีดเขียน	1 ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆ 2 เขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง 3 เขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก 4 เขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร
ขั้นที่ 2 ขั้นวาดภาพ	1 เขียนภาพที่เป็นรูปร่าง 2 เขียนลอกเลียนแบบ 3 เขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก 4 บอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้
ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร	1 เขียนคล้ายตัวอักษรมีขนาดใหญ่ 2 เขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง 3 เขียนชื่อตัวเองอาจไม่ถูก 4 เขียนคำบางคำที่มีโอกาสรู้จักแต่อาจไม่ถูก
ขั้นที่ 4 ขั้นเขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง	1 เขียนตัวอักษรบางตัวด้วยตัวเอง 2 เขียนตัวอักษรบางตัวตามเสียงได้ถูก 3 เขียนตัวอักษรตัวต้นตัวเดียวแทนคำที่ต้องการ 4 เขียนตัวอักษรจากซ้ายไปขวาได้ บางตัวกลับด้าน

ตาราง 2 (ต่อ)

ขั้นของพัฒนาการด้านการเขียน	เกณฑ์การให้คะแนน
ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนคำถามตามเสียงอ่านหรือคำ	1 เขียนคำสะกดตามเสียงที่เปล่งออกได้ถูก 2 เขียนสะกดคำที่มีความถี่ในการใช้สูงได้ถูก 3 เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคตามคำบอก 4 เขียนประโยคตามคำบอกได้มากกว่าหนึ่ง
ขั้นที่ 6 ขั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง	1 เขียนสะกดตามเสียงตัวอักษร/สระได้ถูก 2 เขียนสะกดคำและเว้นวรรคคำที่ใช้บ่อยได้ถูก 3. เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคได้แต่ไม่ถูกต้อง 4 เขียนเป็นประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค

5. การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยนำเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังต่อไปนี้

อาจารย์ นกตล กองศิลป์	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
อาจารย์ ปิณฑวิษณุ ไบกุลลาบ	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อาจารย์ พิระพร รัตนเกียรติ์	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้เสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2-3 ท่าน ในด้านการใช้ภาษาเพื่อแสดงความชัดเจนของเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการเขียน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนที่ในครั้งนี้อยู่เป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม

7. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนการพัฒนาการด้านการเขียน ผู้วิจัยนำเกณฑ์การให้คะแนนการพัฒนาการด้านการเขียนที่ผ่านการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาล 1-3 อายุ 3-6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น

8. นำเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ผู้เชี่ยวชาญลงคะแนน เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน หาค่าความสอดคล้องระหว่างความสามารถด้านการเขียนกับผลงานเขียน โดยใช้การหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่าหรือ เท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญโญนต์พงษ์. 2526: 90) จึงถือว่าใช้ได้ สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการ ด้านการเขียน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยขั้นที่ 4,5,6 ได้ค่า IOC = 0.67 และขั้นที่ 1,2,3 ได้ค่า IOC = 1 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้

9. หาค่าความเชื่อมั่น ของกฎเกณฑ์ให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนโดยการนำ กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนไปทดลองกับเด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเหมือนกับการทดลองจริงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ละ 3 วัน จัดในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี แล้วนำผลงานเขียนของเด็กที่เก็บมาใน วันอังคาร พุธ และ พฤหัสบดีรวมจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาทีมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำคะแนนของนักเรียนทั้งหมดหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ แบบ Product moment coefficient correlation และ Pearson (บุญเชิด ภิญโญนต์พงษ์. 2524: 248-259) ได้ค่าความเชื่อมั่น = .74 ถือว่าใช้ได้

จากการศึกษาเอกสาร ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และในการ try out สรุปได้ว่าผู้วิจัยใช้ กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการเขียนแค่ 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มขีดเขียน หมายถึง วาดภาพอย่าง เดี่ยว ไม่เขียนสื่อความหมาย บอกความหมายของภาพที่วาดได้เหมาะสมและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้ สัมพันธ์กัน ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มขีดเขียน หมายถึง วาดภาพอย่างเดี่ยว ไม่เขียนสื่อความหมาย บอกความหมาย ของภาพที่วาดได้เหมาะสมและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียน สื่อสาร หมายถึง ทาการเขียนโดยการเขียนอักษรได้ แต่บางตัวยังไม่เป็นตัวอักษรเป็นลักษณะรูปร่างที่ ตนเองคิดขึ้นมา เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ได้ทำการวิจัยเด็กอายุระหว่าง 3-4 ปี ดังนั้นพัฒนาการด้าน การเขียนของเด็กวัยนี้จะมีขั้นพัฒนาการด้านการเขียนสูงสุดถึงขั้นที่ 3 ตามรายการการวิจัยของสิริมา ภิญโญนต์พงษ์ (2555) เรื่อง “พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไทย”

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวจากบอร์กและเกล (สุชานันท์ สันติรุ่งเรือง. 2548: 42; อ้างอิงจาก Barmett; & jhonson. 1996: 31; Citing Borg; & Gall. 1986: 692) กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมพิเศษกับการทดลองที่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลองและเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลองเพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง
T_0	$X, T_1, X, T_2, X, T_3, \dots, X, T_8$

เมื่อ T_0	คือ การให้งานเขียนเพื่อประเมินก่อนทดลอง
X	คือ การดำเนินการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เน้นกล้ามเนื้อมัดเล็ก
T_1, T_2, T_3	คือ การให้งานเขียนเพื่อประเมินระหว่างทดลอง
T_8	คือ การให้งานเขียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี รวม 3 วัน ระหว่างเวลา 10.00 – 10.50 น. รวม 24 ครั้ง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยการวัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบ

ต่อเติมกับกลุ่มตัวอย่าง 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ได้แก่ อังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยกลุ่มตัวอย่างโดยการวัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที ช่วงเวลา 10.00 – 10.50 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม พร้อมทั้งเก็บผลงานของเด็กทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

ตาราง 4 ตารางการดำเนินกิจกรรม

การจัดกิจกรรม	วันที่ทำการทดลอง	รายชื่อกิจกรรม
สัปดาห์ที่ 1 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	สนุกกับดิน
	วันพุธ	ก้านกล้วยสร้างสรรค์
	วันพฤหัสบดี	วงกลมแปลงร่าง
สัปดาห์ที่ 2 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	จิตรกรรมฝาผนัง
	วันพุธ	ปั้นดินเส้นยาว
	วันพฤหัสบดี	ผักเรียงว่า
สัปดาห์ที่ 3 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	ดาวเคลื่อนที่
	วันพุธ	ละเลงสีกับใบไม้
	วันพฤหัสบดี	ปั้นผลไม้
สัปดาห์ที่ 4 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	ดอกไม้มีชีวิต
	วันพุธ	ร่วมของจีน
	วันพฤหัสบดี	ภาพสวยด้วยมือหนู
สัปดาห์ที่ 5 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	ตัวเลขแสนสนุก
	วันพุธ	ตัวมีมมหัศจรรย์
	วันพฤหัสบดี	รูปร่าง รูปทรง
สัปดาห์ที่ 6 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	ละเลงสีกับลูกแก้ว
	วันพุธ	ไม้หนีบสร้างสรรค์
	วันพฤหัสบดี	พิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำ
สัปดาห์ที่ 7 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	อาหารดีมีประโยชน์
	วันพุธ	นิ้ววิเศษ
	วันพฤหัสบดี	ตะกร้าจ่ายตลาด
สัปดาห์ที่ 8 เวลา 10.00-10.50 น.	วันอังคาร	ใบไม้หลากสี
	วันพุธ	งูแสนกล
	วันพฤหัสบดี	ละเลงสีกับไม้บดล็อก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาการด้านการเขียนผ่านศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมของเด็กซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากพัฒนาการด้านการเขียนผ่านศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมโดยให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนที่ได้อ้างอิงจาก สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ ตามขั้นการพัฒนาการด้านการเขียน 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มขีดเขียน

ขั้นที่ 2 ขั้นวาดภาพ

ขั้นที่ 3 ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร

ขั้นที่ 4 ขั้นเขียนตามอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก

ขั้นที่ 6 ขั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง

2. ในแต่ละขั้นของพัฒนาการด้านการเขียนที่ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การให้คะแนนการพัฒนาการเขียน ได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ 4 ระดับ คือ 1 – 4 คะแนน ดังรายละเอียดหน้า 65-66

3. เก็บข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์

4. เก็บข้อมูลผลงานของเด็กผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมในวันที่ทำการทดลอง

5. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบเพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์

6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความถี่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 1-8

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของFriedman (Friedman's Two-way Analysis of Variance by Ranks)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหาของกฎเกณฑ์การให้คะแนน พัฒนาการด้านการเขียน (Content Validity) โดยคำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 95) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการดัชนีการเขียนกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนโดยใช้สูตรของ Pearson (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 203 - 98)

$$r_{XY} = \frac{n \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรก
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลัง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนที่ตรวจครั้งแรกและคะแนนที่ตรวจครั้งหลัง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรกแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลังแต่ละตัวยกกำลัง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของ Friedman (Friedman's Two-way Analysis of Variance by Ranks) คำนวณโดยใช้สูตรดังนี้

$$Fr = \frac{12}{rc(c+1)} \sum R_j^2 - 3r(c+1)$$

R_j^2	แทน กำลังสองของผลรวมในคอลัมน์ j
r	แทน จำนวนแถวหรือเด็ก
c	แทน จำนวนคอลัมน์หรือสัปดาห์

2.3 ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่สัปดาห์โดย

คำนวณจากสูตร The Wilcoxon Matched -Pairs signed -Rank test

$$T = \sum R^+ \text{ or } \sum R^-$$

เมื่อ	$\sum R^+$	แทน ผลรวมอันดับที่เป็นบวก
	$\sum R^-$	แทน ผลรวมอันดับที่เป็นลบ
	T	แทน Wilcoxon Matched -Pairs signed -Rank test ที่มีค่าน้อยกว่า

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง การแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
Min	แทน	คะแนนน้อยสุด
Max	แทน	คะแนนสูงสุด
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับขั้นอิสระ
α	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 กฎเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงคะแนน	แปลความหมาย	
1.000 - 1.960	ขั้นที่ 1.1	ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆ
1.961 - 2.920	ขั้นที่ 1.2	เขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง
2.921 - 3.870	ขั้นที่ 1.3	เขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก
3.871 - 4.830	ขั้นที่ 1.4	เขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร
4.831 - 5.790	ขั้นที่ 2.1	เขียนภาพที่เป็นรูปร่าง
5.791 - 6.750	ขั้นที่ 2.2	เขียนลอกเลียนแบบ
6.751 - 7.710	ขั้นที่ 2.3	เขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก
7.711 - 8.660	ขั้นที่ 2.4	บอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้
8.661 - 9.620	ขั้นที่ 3.1	เขียนคล้ายตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่
9.621 - 10.580	ขั้นที่ 3.2	เขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง

ตาราง 5 (ต่อ)

ช่วงคะแนน		แปลความหมาย
10.581 - 11.540	ชั้นที่ 3.3	เขียนชื่อตัวเองอาจไม่ถูก
11.541 - 12.500	ชั้นที่ 3.4	เขียนคำบางคำที่มีโอกาสรู้จักแต่อาจไม่ถูก
12.501 - 13.450	ชั้นที่ 4.1	เขียนตัวอักษรบางตัวด้วยตัวเอง
13.451 - 14.410	ชั้นที่ 4.2	เขียนตัวอักษรบางตัวตามเสียงได้ถูก
14.411 - 15.370	ชั้นที่ 4.3	เขียนตัวอักษรตัวต้นตัวเดียวแทนคำที่ต้องการ
15.371 - 16.330	ชั้นที่ 4.4	เขียนตัวอักษรจากซ้ายไปขวาได้ บางตัวกลับด้าน
16.331 - 17.290	ชั้นที่ 5.1	เขียนคำสะกดตามเสียงที่เปล่งออกได้ถูก
17.291 - 18.240	ชั้นที่ 5.2	เขียนสะกดคำที่มีความถี่ในการใช้สูงได้ถูก
18.241 - 19.200	ชั้นที่ 5.3	เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคตามคำบอก
19.201 - 20.160	ชั้นที่ 5.4	เขียนประโยคตามคำบอกได้มากกว่าหนึ่ง
20.161 - 21.120	ชั้นที่ 6.1	เขียนสะกดตามเสียงตัวอักษร/สระได้ถูก
21.121 - 22.080	ชั้นที่ 6.2	เขียนสะกดคำและเว้นวรรคคำที่ใช้บ่อยได้ถูก
22.081 - 23.030	ชั้นที่ 6.3	เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคได้แต่ไม่ถูกหมด
23.031 - 23.990	ชั้นที่ 6.4	เขียนเป็นประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กอนุบาล ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลสิทธิศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 การศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล

1.2 การศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่มรายสัปดาห์

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.2 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเขียน

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 การศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการตรวจผลงานสัปดาห์ละสองวัน มาเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ก่อนและระหว่างช่วง 8 สัปดาห์ เป็นรายบุคคล ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยแต่ละคน ในช่วงสัปดาห์ก่อนและระหว่างได้รับกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์แบบต่อเติม

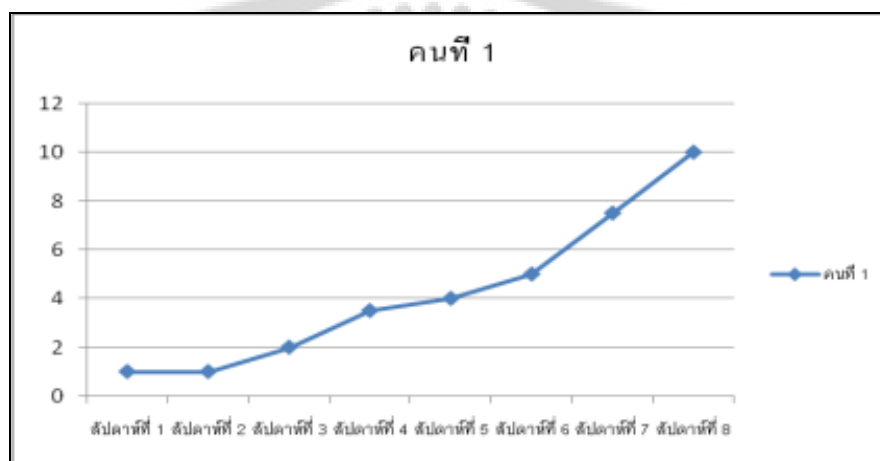
เด็ก ปฐมวัย	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 6	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8
คนที่ 1	1.00	1.00	2.00	3.50	4.00	5.00	7.50	10.00
คนที่ 2	1.00	1.00	1.00	2.00	3.00	3.50	5.50	8.50
คนที่ 3	1.00	1.00	1.00	2.50	3.50	4.00	5.50	7.00
คนที่ 4	1.00	1.00	1.50	2.00	3.00	4.00	6.00	7.50
คนที่ 5	1.00	1.00	1.00	2.00	2.00	3.00	4.50	6.50
คนที่ 6	1.00	1.00	1.00	2.50	4.00	4.00	5.00	7.50
คนที่ 7	1.00	1.00	1.50	3.00	3.00	3.50	5.00	7.50
คนที่ 8	1.00	1.00	1.00	2.00	3.50	4.00	5.00	7.00
คนที่ 9	1.00	1.00	1.00	2.50	3.00	3.50	5.00	7.50
คนที่ 10	1.00	1.00	2.00	4.00	4.00	5.00	7.50	9.00
คนที่ 11	1.00	1.00	1.00	2.00	2.50	4.00	6.00	7.50
คนที่ 12	1.00	1.00	1.00	2.50	3.00	3.50	6.50	7.00
คนที่ 13	1.00	1.00	1.00	2.50	3.00	4.00	6.50	8.00
คนที่ 14	1.00	1.00	1.00	2.00	3.50	4.00	5.00	7.50
คนที่ 15	1.00	1.00	1.00	3.00	3.00	4.00	5.50	8.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยแต่ละคนมีระดับพัฒนาการเขียนในช่วง 8 สัปดาห์ และเพื่อให้เห็นพัฒนาการเขียนของเด็กแต่ละคนในช่วงการทดลองได้เด่นชัด ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยรายบุคคลที่ได้จากการวิเคราะห์แล้วมานำเสนอเป็น

เส้นภาพที่มีแกนตั้งเป็นค่าเฉลี่ยต่อสัปดาห์ และแกนนอนเป็นช่วงดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ ดังแสดงในภาพประกอบ 10 – 24 ดังนี้

เด็กคนที่ 1 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 (ก่อนการทดลอง)และสัปดาห์ที่ 2 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก (M=3.50) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่ 3 โดยเขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง (M=10.00)

ภาพประกอบ 3 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 1 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 2 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.50) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยบอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้ (M=8.50)

ภาพประกอบ 4 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 2 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

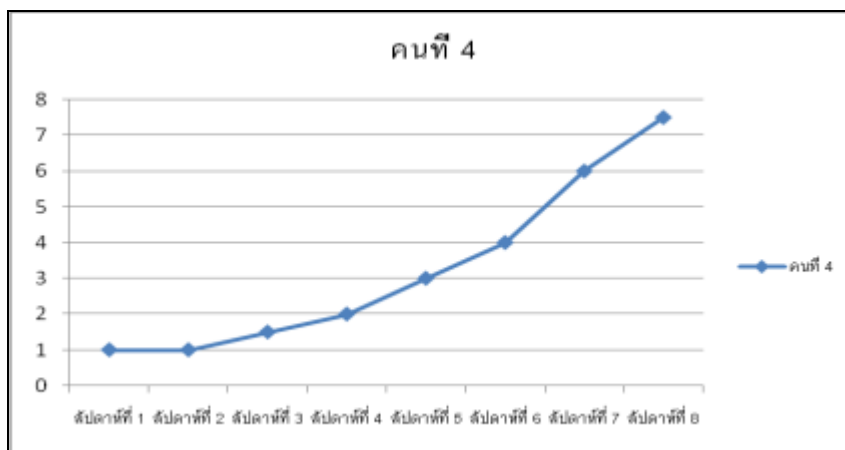
เด็กคนที่ 3 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น(M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง(M=2.50) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้(M=3.50) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร(M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.00)

ภาพประกอบ 5 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 3 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 4 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00, 1.00 และ 1.50) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง(M=2.00) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก

(M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนลอกเลียนแบบ (M=6.00) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50)

ภาพประกอบ 6 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 4 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 5 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 และ สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก (M=3.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.50) และ สัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนลอกเลียนแบบ (M=6.50)

ภาพประกอบ 7 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 5 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 6 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.50) สัปดาห์ที่ 5 และสัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่า เป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) และ สัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M= 7.50)

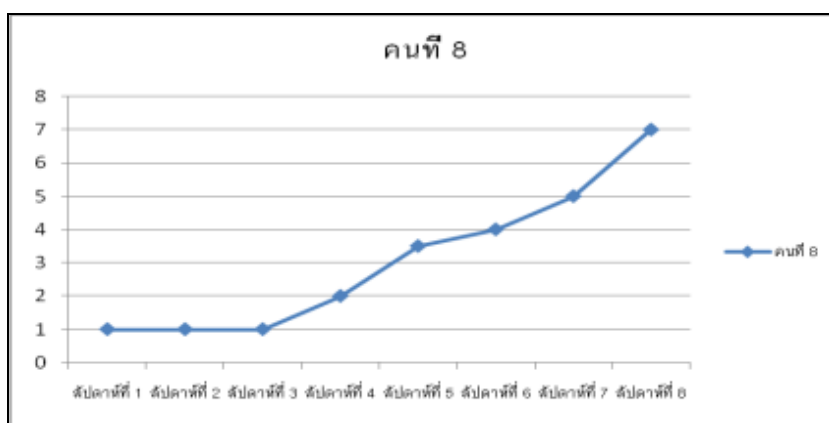
ภาพประกอบ 8 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 6 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 7 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และ สัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00, 1.00 และ 1.50) สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก(M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.50) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50)

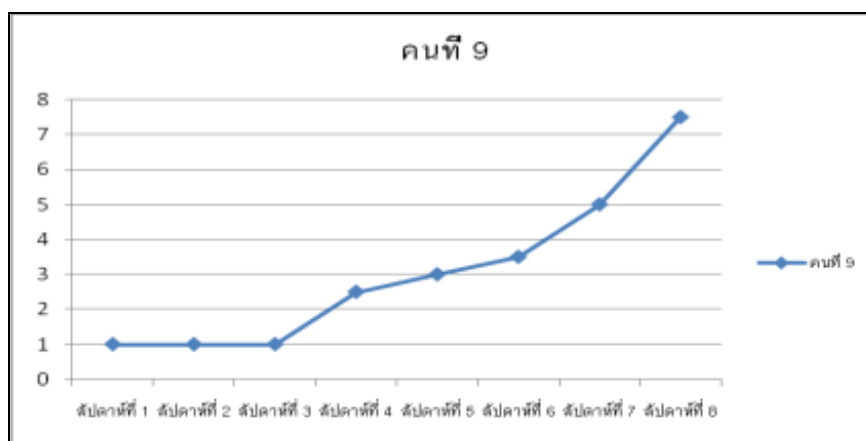
ภาพประกอบ 9 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 7 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 8 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.50) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.00)

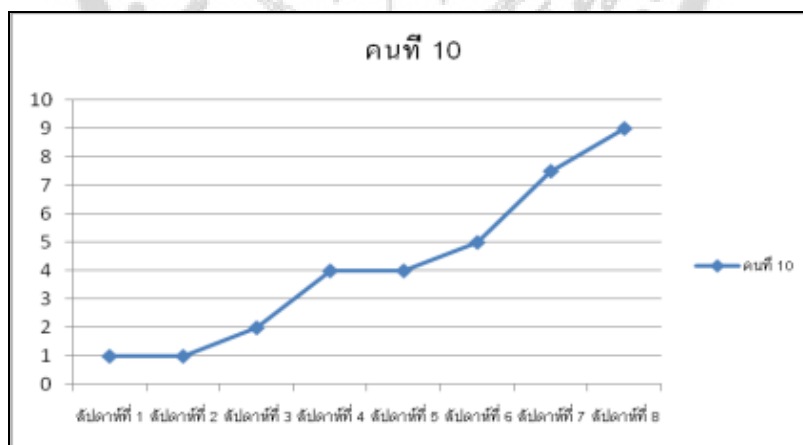
ภาพประกอบ 10 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 8 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 9 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และ สัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.50) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก (M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.50) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50)

ภาพประกอบ 11 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 9 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

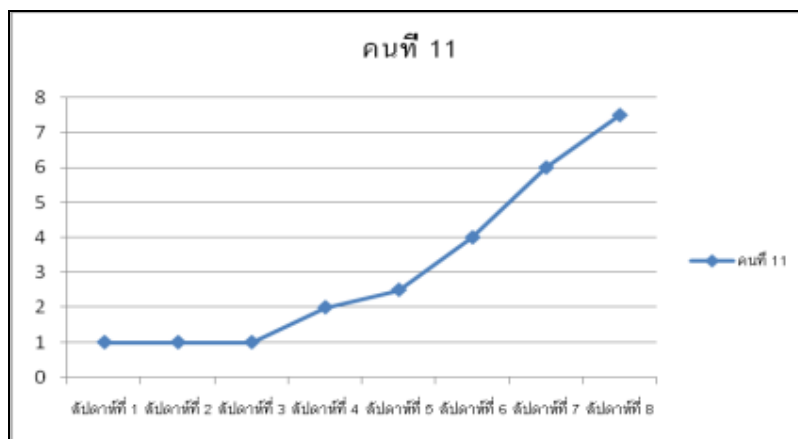
เด็กคนที่ 10 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่ 3 โดยเขียนคล้ายตัวอักษรมีขนาดใหญ่ (M=9.00)

ภาพประกอบ 12 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 10 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

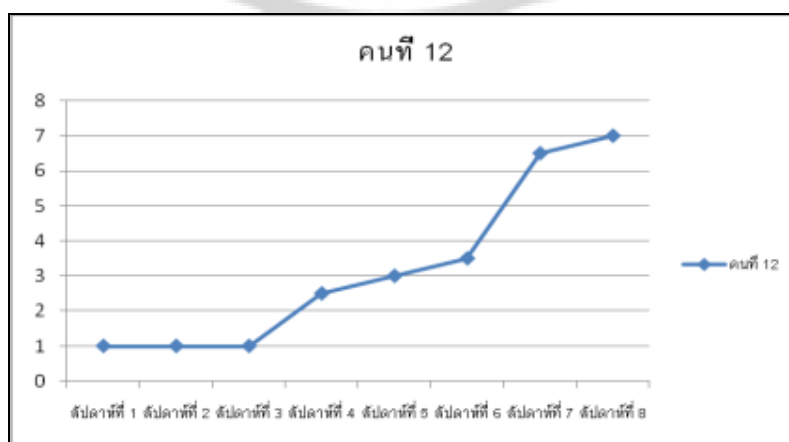
เด็กคนที่ 11 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุม

รูปร่าง (M=2.50) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนลวดลายแบบ (M=6.00) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50)

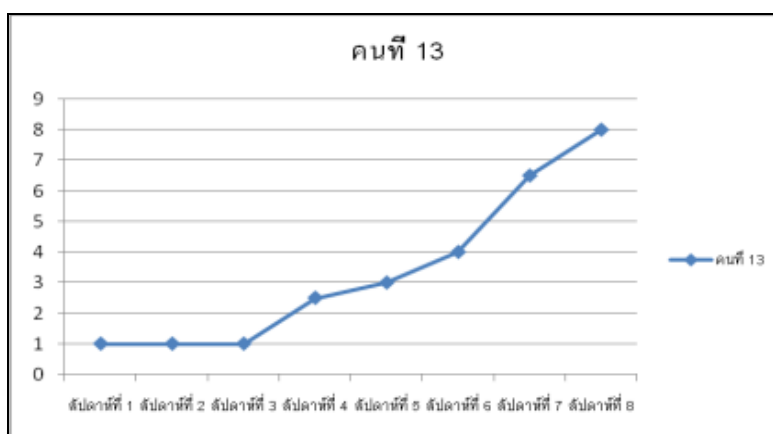
ภาพประกอบ 13 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 11 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 12 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และ สัปดาห์ที่ 3 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.50) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก (M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.50) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนลวดลายแบบ (M=6.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.00)

ภาพประกอบ 14 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 12 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

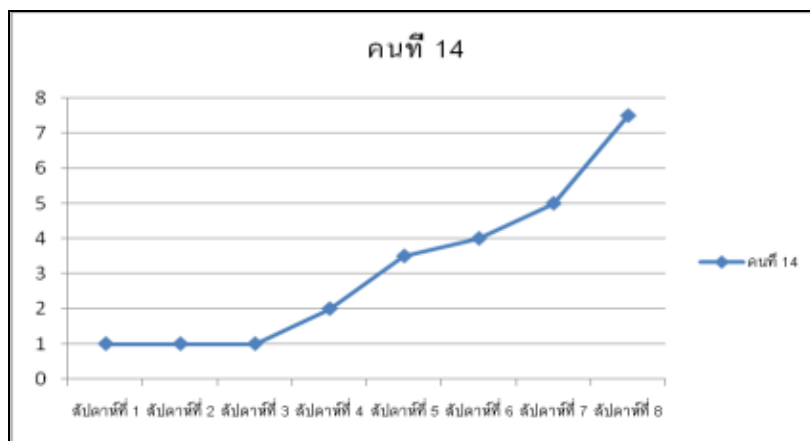
เด็กคนที่ 13 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.50) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก (M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนลวดลายแบบ (M=6.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยบอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้ (M=8.00)

ภาพประกอบ 15 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 13 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

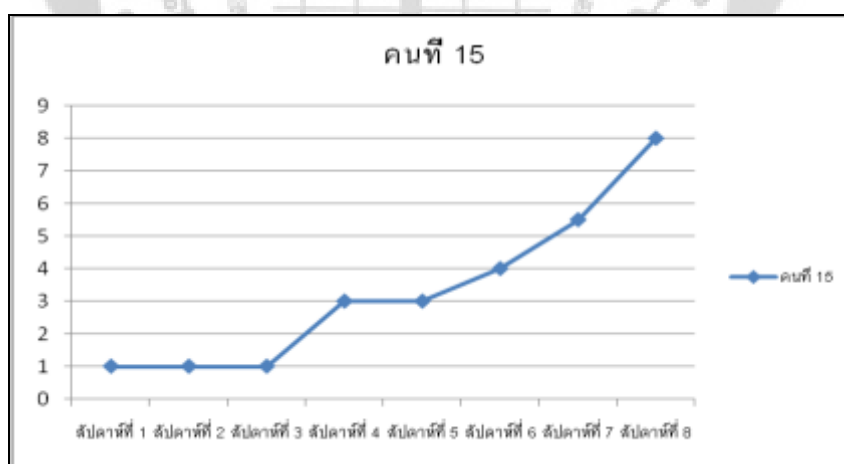
เด็กคนที่ 14 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง (M=2.00) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ (M=3.50) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.00) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก (M=7.50)

ภาพประกอบ 16 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 14 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

เด็กคนที่ 15 มีพัฒนาการเขียนในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 และสัปดาห์ที่ 3 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น (M=1.00) สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 5 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก (M=3.00) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในชั้นที่ 1 โดยเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้ (M=4.00) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้ (M=5.50) และสัปดาห์ที่ 8 อยู่ในชั้นที่ 2 โดยบอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้ (M=8.00)

ภาพประกอบ 17 เส้นภาพแสดงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กคนที่ 2 ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์

แสดงว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมส่งเสริมให้พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย เริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตั้งแต่ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 กับ 3 จำนวน 3 คน ได้แก่คนที่ 4, คนที่ 7 และคนที่ 10 ส่วนที่เหลือก่อนหน้านี้ทั้งหมด 12 คน เริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตั้งแต่ระหว่างสัปดาห์ที่ 3 กับ 4 และในสัปดาห์ที่ 8 หรือสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง คนที่มีพัฒนาการเขียนสูงสุด อยู่ในชั้นที่ 3 โดย

เขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง ($M=10.00$) และคนที่มีพัฒนาการเขียนต่ำสุดอยู่ใน
ชั้นที่ 2 โดยเขียนลอกเลียนแบบ ($M=6.50$)

1.2 การศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่มรายสัปดาห์

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยทั้ง 15 คน ที่ได้จากการ
ตรวจผลงานสัปดาห์ละสองวัน มา หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนต่ำสุด คะแนน
สูงสุด เป็นรายสัปดาห์ทั้งก่อนและระหว่างช่วง 8 สัปดาห์ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ใช้
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมก่อนการพัฒนาและระหว่างการพัฒนาการเขียนในแต่ละ
ช่วงสัปดาห์

ช่วงสัปดาห์	M	S	Min	Max	ความหมาย
สัปดาห์ที่ 1	1.000	.00	1.00	1.00	ชั้นที่ 1.1
สัปดาห์ที่ 2	1.000	.00	1.00	1.00	ชั้นที่ 1.1
สัปดาห์ที่ 3	1.200	.37	1.00	2.00	ชั้นที่ 1.1
สัปดาห์ที่ 4	2.533	.61	2.00	4.00	ชั้นที่ 1.2
สัปดาห์ที่ 5	3.200	.56	2.00	4.00	ชั้นที่ 1.3
สัปดาห์ที่ 6	3.933	.53	3.00	5.00	ชั้นที่ 1.4
สัปดาห์ที่ 7	5.733	.92	4.50	7.50	ชั้นที่ 2.1
สัปดาห์ที่ 8	7.733	.88	6.50	10.00	ชั้นที่ 2.4

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 ปรากฏว่า ในแต่ละสัปดาห์ ระหว่างการพัฒนาตลอดช่วง
8 สัปดาห์ เป็นดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 หรือ ก่อนการทดลอง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 โดย
ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น ($M=1.00$) และมีคะแนนเท่ากันหมดทุกคน($S=0, Min=1, Max=1$)

สัปดาห์ที่ 2 หรือ เริ่มการทดลอง ไปหนึ่งครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างยังคงมีพัฒนาการเขียน
อยู่ในชั้นที่ 1 เช่นเดิม โดย ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น ($M=1.00$) และมีคะแนนเท่ากันหมดทุกคน
($S=0, Min=1, Max=1$)

สัปดาห์ที่ 3 หลังได้รับการทดลองไปสองครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการเขียนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่ยังอยู่ในขั้นที่ 1 เช่นเดิม โดย ชิดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น ($M=1.20$) และมีคะแนนกระจายต่างกัน ($S=.37$) มีบางคนได้คะแนนสูงสุด 2 คะแนนหรือสามารถเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่างได้ ($Min=1, Max=2$)

สัปดาห์ที่ 4 หลังได้รับการทดลองไปสามครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการเขียนได้เพิ่มมากขึ้นอีกเล็กน้อยแต่ยังอยู่ในขั้นที่ 1 แต่เฉื่อยแล้วสามารถ เขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่างได้ ($M=2.53$) และมีคะแนนกระจายต่างกันมากขึ้น ($S=.61$) มีบางคนได้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด จาก 2-4 คะแนน ($Min=2, Max=4$) หรือสามารถเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่างได้และบางคนสามารถเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้

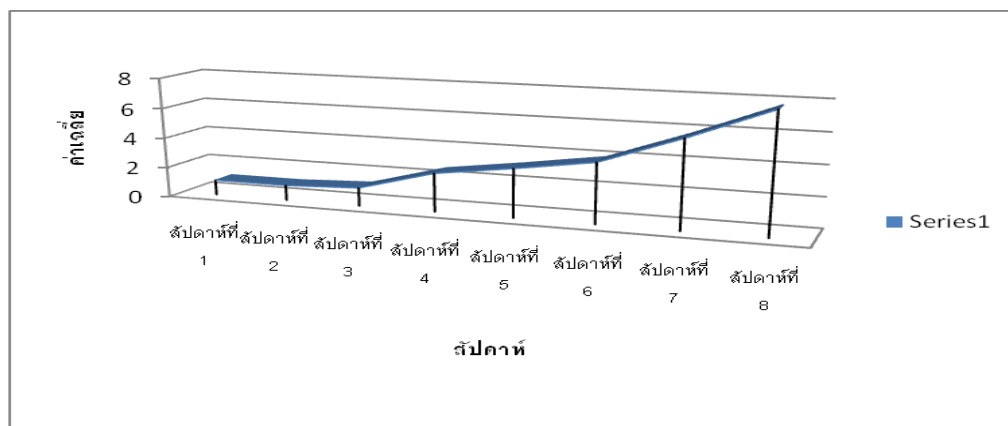
สัปดาห์ที่ 5 หลังได้รับการทดลองไปสี่ครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการเขียนเพิ่มมากยิ่งขึ้นอีกแต่ยังอยู่ในขั้นที่ 1 โดยสามารถเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้ ($M=3.20$) และมีคะแนนกระจายต่างกันมากขึ้น ($S=.56$) มีบางคนได้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด จาก 2-4 คะแนน ($Min=2, Max=4$) หรือสามารถเขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่างได้และบางคนสามารถเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้

สัปดาห์ที่ 6 หลังได้รับการทดลองไปห้าครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการเขียนเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามลำดับแต่ยังอยู่ในขั้นที่ 1 โดยสามารถเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร ($M=3.93$) และมีคะแนนกระจายต่างกัน ($S=.53$) มีบางคนได้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด จาก 3-5 คะแนน ($Min=3, Max=5$) หรือสามารถเขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จักได้และบางคนสามารถเขียนภาพที่เป็นรูปร่างได้

สัปดาห์ที่ 7 หลังได้รับการทดลองไปหกครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการเขียนเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามลำดับ จนอยู่ในขั้นที่ 2 โดยสามารถเขียนภาพที่เป็นรูปร่าง ($M=5.73$) และมีคะแนนกระจายต่างกันมาก ($S=.92$) มีบางคนได้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด จาก 4.50-7.50 คะแนน ($Min=4.50, Max=7.50$) หรือสามารถเขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไรได้และบางคนสามารถเขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จักได้

สัปดาห์ที่ 8 หลังได้รับการทดลองไปเจ็ดครั้ง เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพัฒนาการเขียนเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามลำดับ จนอยู่ในขั้นที่ 2 โดยสามารถบอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้ ($M=7.73$) และมีคะแนนกระจายต่างกันมาก ($S=.88$) มีบางคนได้คะแนนต่ำสุดและสูงสุด จาก 6.50-10.00 คะแนน ($Min=6.50, Max=10.00$) หรือสามารถเขียนลอกเลียนแบบได้และบางคนสามารถเขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเองได้

เพื่อให้เห็นเด่นชัดผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นที่แล้วมานำเสนอเป็นเส้นภาพที่มีแกนตั้งเป็นค่าเฉลี่ยรวมต่อสัปดาห์ และแกนนอนเป็นช่วงดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ ดังแสดงในภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 18 เส้นภาพพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์ในช่วงก่อนและระหว่างการทดลอง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนขั้นพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนขั้นพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยระหว่างช่วง 8 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยรวมของพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการพัฒนาและระหว่างพัฒนาทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของFriedman (Friedman's Two-way Analysis of Variance by Ranks) ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

ช่วงสัปดาห์	M	Mean Rank	Chi-Square	df	Asymp. Sig
สัปดาห์ที่ 1	1.000	1.87	103.875	7	.000
สัปดาห์ที่ 2	1.000	1.87			
สัปดาห์ที่ 3	1.200	2.27			
สัปดาห์ที่ 4	2.533	4.13			
สัปดาห์ที่ 5	3.200	4.90			
สัปดาห์ที่ 6	3.933	5.97			
สัปดาห์ที่ 7	5.733	7.00			
สัปดาห์ที่ 8	7.733	8.00			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 ปรากฏว่าคะแนนขั้นพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์ มีอันดับเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากน้อยไปมากดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 (1.87) สัปดาห์ที่ 2 (1.87) สัปดาห์ที่ 3 (2.27) สัปดาห์ที่ 4 (4.13) สัปดาห์ที่ 5 (4.90) สัปดาห์ที่ 6 (5.97) สัปดาห์ที่ 7 (7.00) และสัปดาห์ที่ 8 (8.00) เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (Chi-Square=103.875; df=7; Sig=.000) แสดงว่าในช่วงการพัฒนาการเขียนเด็กปฐมวัยมี คะแนนขั้นพัฒนาการเขียนแตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนขั้นพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยรวมของการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโดยนำคะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงสัปดาห์มาทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบอันดับที่ – เครื่องหมายของ Wilcoxon (The Wilcoxon Matched – Pairs Signed - Rank Test) ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การเปลี่ยนแปลงคะแนนชั้นพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

ช่วงสัปดาห์ที่		Mean Negative Rank	Mean Positive Rank	Sum of Negative Ranks	Sum of Positive Ranks	n	Critical of T $\alpha=.01$
สัปดาห์ 1	สัปดาห์ 2	.00	.00	-	-	15	20
สัปดาห์ 2	สัปดาห์ 3	.00	2.50	.00**	10.00	15	20
สัปดาห์ 3	สัปดาห์ 4	.00	8.00	.00**	120.00	15	20
สัปดาห์ 4	สัปดาห์ 5	.00	6.00	.00**	66.00	15	20
สัปดาห์ 5	สัปดาห์ 6	.00	7.50	.00**	105.00	15	20
สัปดาห์ 6	สัปดาห์ 7	.00	8.00	.00**	120.00	15	20
สัปดาห์ 7	สัปดาห์ 8	.00	8.00	.00**	120.00	15	20

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 ปรากฏว่า $n=15$, $\alpha=.01$ ได้ค่า T- จิกฤต(หางเดียว) = 20 และค่า T-ที่คำนวณได้ระหว่างคู่สัปดาห์ทุกคู่มีค่าน้อยกว่า 20 ยกเว้นคู่สัปดาห์เดียวคือ คู่ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 กับ 2 ที่มีผลรวมอันดับเครื่องหมายบวก และผลรวมอันดับเครื่องหมายลบ เท่ากัน นั่นคือ

สัปดาห์ที่ 1 กับ 2 คะแนนไม่เปลี่ยนแปลง

สัปดาห์ที่ 2 กับ 3 คะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

สัปดาห์ที่ 3 กับ 4 คะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

สัปดาห์ที่ 4 กับ 5 คะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

สัปดาห์ที่ 5 กับ 6 คะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

สัปดาห์ที่ 6 กับ 7 คะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

สัปดาห์ที่ 7 กับ 8 คะแนนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

แสดงว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมส่งเสริมให้พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเริ่มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตั้งแต่ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 กับ 3 และเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตลอดช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเพื่อพัฒนาการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมในแต่ละช่วงสัปดาห์
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันและกำหนดสมมติฐานดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมมีความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิตาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาคั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลสิทธิตาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร นักเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านการเขียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. เครื่องมือทดลอง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมโดยให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปะ 4 แบบ คือ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ 4. การละเล่นสีด้วยนิ้วมือ จำนวน 24 กิจกรรม

2. เครื่องมือวัด

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมกับ

กลุ่มตัวอย่าง 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ได้แก่ อังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาทีโดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยกลุ่มตัวอย่างโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที ช่วงเวลา 10.00 – 10.50 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม พร้อมทั้งเก็บผลงานของเด็กทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 1-8
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบอันดับของFriedman (Friedman's Two-way Analysis of Variance by Ranks)

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้น
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมโดยก่อนการจัดกิจกรรม ครูควรจัดกิจกรรมให้มีลักษณะที่ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจและสนุกสนานกับประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป ตลอดจนครูควรจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางภาษาให้กับเด็ก เตรียมกิจกรรมการสอน อ่าน เขียนให้เป็นไปตามธรรมชาติ (สิริมา วิทยุโณนันทพงษ์. 2550) เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากเกิดการเรียนรู้ ความอยากรู้อยากเห็น ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยของมอร์โรว์ มอร์โรว์ (ประไพ แสงดา. 2544: 25; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 245) ที่กล่าวว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้เด็กปฐมวัยสามารถทำหลาย วิธี

เช่น ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกเขียน ครูควรจัดกิจกรรมที่ สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วมเพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ อีกทั้งเด็กควรได้รับการ สนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อาจจะทำให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพรในโอกาสต่างๆ เขียนคำ เขียนสัญญาลักษณะ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราวและเขียน หนังสือ เป็นต้น รวมถึงครูควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการ จุดประกาย ความคิดของเด็ก ครูหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน และ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียน คำจากต้นแบบ รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา ประพตติกิจ (2539: 174-175) ที่ว่ากิจกรรมที่ ส่งเสริมการเขียนอาจให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยดี หรือให้ลากเส้นตามรอยปะ หรือให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์ นอกจากแนวคิดเหล่านี้แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่บ่งบอกถึง การใช้ศิลปะช่วยส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัย เช่น อภิสรี จรัสชวนเพท (2539: 100 – 101) ที่ได้ให้ ความเห็นว่ากิจกรรมศิลปะ นอกจากเด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้ใหญ่ทราบแล้ว ยังช่วยผ่อนคลาย ความซับซ้อนใจด้านอารมณ์ โดยผ่านการเล่า การบรรยายของผลงานจากการวาด จากการเขียน และ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ยิ่งไปกว่านั้นความสำเร็จในการสร้างสรรค์งานจะช่วยให้เด็กเกิด ความภาคภูมิใจของตนเองอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมมาเป็น กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

1. ผลจากการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็ก ปฐมวัยหลังจากใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมตลอดเวลา 8 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 กับ 3 และเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ตลอดช่วง สัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 เป็นเพราะ เด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่แบบต่อเติมนั้นเด็กมีความสามารถทางการ เขียนอยู่ในระดับขั้นเริ่มขีดเขียน ขีดเขียนเป็นเส้นต่าง ๆ ซึ่งเห็นได้ว่าความสามารถของเด็กสอดคล้องกับ ระดับขั้นพัฒนาการทางการเขียนของแคทที และ มาติน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2555: 24; อ้างอิง จาก Cratty; & Martin. n.d.) ที่กล่าวว่า เด็กอายุ 3 ปี มีการเขียนเป็นรูปร่าง วงกลม กากบาทยุ่ง ๆ ขีดเขียนเริ่มกว้างขึ้น และ โลเวนเฟรด (สุภาพ กิตติสาร. 2530: 26; อ้างอิงจาก Lovenfred. n.d.) กล่าวว่า เด็กในช่วง 2-4 ปี จะมีพัฒนาการในการเขียนโดย หยิบจับ ขีดเขียนอย่างสะเปะสะปะเพราะยังไม่สามารถ บังคับมือได้ จนกระทั่งประสาทมือเริ่มสัมพันธ์กับการควบคุมสายตางานที่ทำได้ จะเริ่มเขียนลากเส้น ที่สะเปะสะปะไปสู่เส้นโค้ง มีการวนซ้ำเส้นเดิม มีทั้งเส้นในแนวตั้งและเส้นแนวนอน และจะลากเป็น วงกลม จากนั้นเริ่มเล่าถึงการขีดเขียน เริ่มสนใจและสำรวจสิ่งต่างๆรอบตัว สามารถแสดงออกมาใน เส้นที่ตนขีดเขียน แต่เมื่อพิจารณาพัฒนาการด้านศิลปะและพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อนิ้วมัดเล็ก จะ เป็นไปตามวัย ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรเพ็ญ ศรีมันตะ (2531: 70 - 81) กล่าวถึง เด็ก อายุ 3 ปี ตัด กระดาษด้วยกรรไกรได้ ควบคุมดินสอให้อยู่ระหว่าง หัวแม่มือและนิ้วมืออีกสองนิ้วได้ เขียนวงกลม ทับตามแบบและอักษรได้ วาดรูปคนโดยมีศีรษะและอาจมีส่วนอื่นของร่างกายอีกสักสองอย่างได้

2. ผลการเปลี่ยนแปลงของระดับคะแนนของการพัฒนาการเขียนในเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงระดับการพัฒนาการเขียนหลังจากการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเกือบทุกสัปดาห์ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ ยกเว้นช่วงสัปดาห์ที่ 1 และ 2 เด็กจะมีพัฒนาการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 โดยขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆได้เท่านั้น เนื่องจากยังเป็นช่วงที่เด็กเพิ่งเริ่มที่จะฝึกเขียน การจับดินสอเลยยังไม่มั่นคง เพราะโรงเรียนไม่ได้เน้นอ่านเขียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนมากขึ้น ซึ่งจัดขึ้นทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 50 นาที และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ และ 4. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ ซึ่งกิจกรรมศิลปะเหล่านี้จะช่วยส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนเพิ่มมากขึ้น ดังในช่วงสัปดาห์ที่ 3-8 นั้น เด็กจะมีช่วงสูงสุดของพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในช่วงขั้นที่ 2 โดยสามารถบอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้ และบางคนสามารถเขียน บางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเองได้ ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กเริ่มที่จะเรียนรู้และกล้าที่จะแสดงออกทางด้านการเขียนและแสดงออกทางด้านความคิดมากขึ้น อีกทั้งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก และสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดีอีกทั้งยังส่งเสริม การประสานกันระหว่างมือและตา และช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการรู้จักทำงานด้วยตนเอง มีอิสระในการทำงาน ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะ และยังนำไปสู่การเรียนรู้ เขียนอ่านอย่างสร้างสรรค์ (ภรณี คุรุรัตน์. 2537: 67) ซึ่งสอดคล้องกับ ดิวอี้ (Dewey) และนักการศึกษากลุ่มมนุษยวิทยาได้เน้นการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นธรรมชาติที่สุด โดยให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น การลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง กล่าวคือ ได้สังเกตค้นคว้า ทดลองกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 79) นอกจากนี้ นิตยา ประพตติกิจ (2539: 174-175) ยังสนับสนุนการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัยว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการเขียนคงเป็นกิจกรรมที่เป็นการเล่นของร่างกาย โดยเฉพาะ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การต่อภาพ การปั้น การร้อย การวาดภาพระบายสี ฯลฯ

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเขียนของเด็กเกิดจากการพัฒนาการเรียนรู้และวุฒิภาวะ เกิดความพร้อมในการเขียนได้แสดงว่า เด็กแต่ละคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองตามกำหนดระยะเวลาเฉพาะของพัฒนาการนั้น ๆ เด็กพัฒนาวุฒิภาวะในการเขียนได้โดยมีสภาพแวดล้อมช่วยส่งเสริมพัฒนาการเขียนให้สมบูรณ์ขึ้น วุฒิภาวะมีภาวะมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ควบคู่กันไปอีกด้วย (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2550) เด็กยังสามารถพัฒนาการเขียน โดยการสร้างความคุ้นเคยกับตัวอักษร การจัดสิ่งแวดล้อมด้วยตัวอักษร การจัดประสบการณ์การเขียนผ่านการเล่นโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายได้ลงมือปฏิบัติ ได้เล่น ได้ลองผิดลองถูกและการได้สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ซึ่งเต็มไปด้วย “ภาษาเขียน” การจัดประสบการณ์ที่เด็กสนใจนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเลือกใช้สื่อที่

สร้างแรงจูงใจ การให้แรงเสริมด้วยการชื่นชม สุดท้ายคือสภาพแวดล้อมทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ดึงเห็นได้จากผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนที่สูงขึ้นชัดเจนเมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม เพราะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยชื่นชอบ มีความสนุกสนาน ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้สึกเหมือนเป็นการพัฒนาตัวเองเพื่อเข้าสู่สังคม (ประไพ แสงดา. 2544: 25; อ้างอิงจาก Morrow. 1993: 245) และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมยังเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบจับ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปั้น การพิมพ์ภาพ การละเลงสี หรือ การ ฉีก ตัด ปะ อีกทั้งเด็กยังได้ต่อเติมภาพตามความคิดและจินตนาการ ซึ่งเด็ก จะได้เรียนรู้จากการกระทำ ได้ปฏิบัติจริง ได้กระทำอย่างอิสระ ซึ่งส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอย่างสูงขึ้นอีกด้วย

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. ในระหว่างการทดลองการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม สัปดาห์แรก เด็กยังไม่รู้เทคนิคของการทดแทนพิมพ์ กับ สี เพื่อให้สีติดทั่วแทนพิมพ์ แต่สัปดาห์ต่อมา เด็กเกิดการเรียนรู้ มีเทคนิคในการทดแทนพิมพ์ลงบนภาพเพื่อจะให้ได้ภาพที่เต็มแบบ เป็นต้น
2. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อในการหยิบจับ อุปกรณ์ในการปั้น พิมพ์ภาพ ฉีก ตัด ปะ และ ละเลงสี เพื่อส่งผลให้เด็กมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงนำไปสู่การจับดินสออย่างมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างมือและตา เพื่อส่งผลไปสู่กระบวนการเขียนได้เป็นอย่างดี
3. ช่วงสัปดาห์สุดท้ายเด็กจะมีพัฒนาการการเขียนมากที่สุด เพราะเด็กจะได้ใช้ประสบการณ์ และเทคนิคต่าง ๆ ตลอดเวลา 7 สัปดาห์ที่ผ่านมา มาบูรณาการรวมทั้งแสดงออกทางความคิดผ่านผลงานศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเพื่อนำไปสู่พัฒนาการด้านการเขียนเป็นอย่างดี
4. จากการที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเด็กมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้น มีการสนทนาโต้ตอบกันเองระหว่างโต๊ะ ซึ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเอื้อเฟื้อ ซึ่งกันและกันอีกด้วย
5. จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าเด็กมีการวาดภาพต่อเติมจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ได้รวดเร็วขึ้น มีกล้ามเนื้อมัดเล็กที่แข็งแรงขึ้น และมีความสามารถในการเล่าเรื่องที่เกี่ยวของกับผลงานของตนเองได้ดีขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะทั่วไปและการนำไปใช้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่แบบต่อเติมที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ด้วยการใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ได้ตั้งชื่อภาพ ได้เขียนตัวอักษรต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการเขียนของเด็ก นอกจากนี้ครูจะให้คำแนะนำ และ ครูยังต้องคอยกระตุ้น ให้เด็กได้ “กล้าเขียน” และให้กำลังใจเด็กในการเขียนจึงนับเป็นสิ่งสำคัญ

2. การจัดมุมการเขียน นอกจากจะจัดให้มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียน เช่น บอร์ด กระดาน สีเทียน กระดาษขนาดต่าง ๆ หนังสือ บัตรคำ หนังสือนิทานแล้ว ควรจัดวางให้สะดวกต่อการใช้และต้องหมั่นดูแลให้เพียงพอับความต้องการของเด็ก สิ่งสำคัญในมุมการเขียนเสริมอีกประการหนึ่งคือการจัดป้ายนิเทศผลงานด้วยการนำผลงานเด็กไปติดเพื่อให้เด็กได้เห็นผลงานของเพื่อนและยังได้ชื่นชมผลงานตัวเอง ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าที่จะเขียน

3. ครูควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการนำสื่อแม่พิมพ์ ที่สามารถหามาได้เพื่อใช้ในการพิมพ์ เด็กได้จะเกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบ จึงทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความสนุกสนาน จึงทำให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้อีกมากขึ้น จึงส่งผลให้พัฒนาการด้านของเขียนของเด็กสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมไปใช้ในการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมที่มีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านมิติสัมพันธ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นตนเอง เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาถึงวิธีการอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย เช่น การศึกษาออกสถานที่ การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเข้าร่วมของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546ก). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- (2546ข). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กวรรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์. (2529). *คู่มืออบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ: เทพรัตน์การพิมพ์
- กวรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). *การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับ
ประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กวรรณิการ์ โยธารินทร์. (2543). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538 ก). *แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ปีที่ 2 เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูลูกเด็กวัยก่อนเรียน: 3-5 ขวบ*. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- (2544,ตุลาคม). *บทบาทของศึกษานิเทศก์ด้านการศึกษา. วารสารการศึกษาปฐมวัย.
5(1):54.*
- (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดีสัน เพรส โปรดักส์.
- เกศินี นิสัยเจริญ. (2527). *การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก, เอกสารการอบรมผู้ดูแลเด็กรุ่น 2.*
ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทนา สุวรรณมาลี. (2529). *มาลัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิตทนายวรรณ เดือนฉาย. (2541). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนกพร ธีรกุล. (2541). *กระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการกิจกรรมการสร้างสรรค์แบบ
เน้นกระบวนการ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวลิต ดาบแก้ว. (2544). *ศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา
- ชลอ พงษ์สามารถ. (2526). *ศิลปะสำหรับครูมัธยม*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชลอ นิมเสมอ. (2538). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล. (2533). *กิจกรรมศิลปะครูอนุบาล*. กรุงเทพฯ: แพลนพับลิชชิ่ง.
- ชুমสาย สนวนสิริ. (2547). *เรื่องร้อยมาลัย*. กรุงเทพฯ: ศรีสยามการพิมพ์.

- ณัฐชดา ศาครเจริญ. (2548). *การพัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์พื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไฉนทัย อุดมบุญญาภาพ. (2536). *รายงานการวิจัยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ก่อนประถมศึกษาโดยใช้เครื่องเล่นอิสระกระดานกระดานทรายและไหมพรมหลากสี*. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. (2537). *การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัยในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 5-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองนวล ภูประเสริฐ. (2537). *รายงานผลการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาความพร้อมทางภาษาและคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานฯ.
- ทัศน์ ศุภเมธี. (2534). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ทิสนา เขมมณี; และวีร ธีระจิตร. (2535). *หนูน้อยน่ารัก*. จุฬาลงกรณ์. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ธนาวัฒน์ เจือจันทร์. (2554). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ด้วยเส้นเชือก*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธิดารัตน์ จันทะนิน. (2551). *ผลของการบันทึกผ่านกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล ฉียบแหลม. (2545). *การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล หุ่น. (2539). *คู่มืองานสนุกกับเศษวัสดุ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. หน้า 77.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพุดติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- บั้งอร พานทอง. (2540, เมษายน). "การสอนภาษาโดยเน้นพื้นฐานประสบการณ์." 1(2): 29-39.
- บันลือ พฤษะวัน. (2535). *พัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง การวัดประเมินการเรียนรู้.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 143.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2524). *เขียนไทย*. กภาพสินธุ์: จินตทัศน์การพิมพ์.
- บุษบง ต้นตวงศ์. (2538). *นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัยใน
เทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ วิไล. (2544). *การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการใช้
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบการประเมินสภาพจริง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา
ปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจมา แสงมะลิ. (2545). *ประมวลการสอนนักเรียนอนุบาล*. กรุงเทพฯ: ครูสภา
- ประเทิน มหาขันธ์. (2519). *หลักการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ครูสภาลาดพร้าว.
- ประไพ แสงดา. (2544). *ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถ
ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล. (2547). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ต่อเติมด้วยลายเส้น*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปริยานุช จุลพรหม. (2547). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วย
การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปานิตา กุดกรุง. (2553). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปยุตนรัตน์ พิษณุไพบุลย์. (2547). *ศิลปะศึกษา : จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ผกาศรี เย็นบุตร. (2526). *ทักษะและความรู้ทางภาษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. (2546). *อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน (แก้ไขเพิ่มเติม)*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

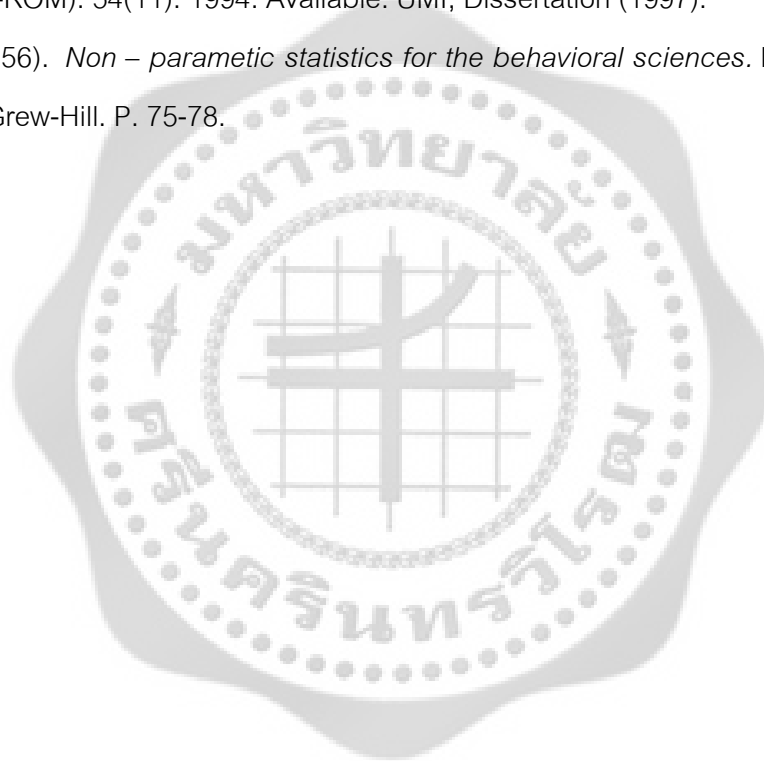
- พรพรรณ จำไพจิพงษ์. (2550). *ทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ*. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สอนแก้ว. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดวงกลม.
- พนิดา ซาตยาภา. (2544). *กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวการสอนแบบภาษาธรรมชาติ*. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2533). *สามมิติ : ทักษะทางศิลปะศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- (2545). *สมองลูกพัฒนาด้วยศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2527). *เอกสารการวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พูนสุข บุญยสวัสดิ์. (2532). *เมื่อหนูน้อยหัดเขียน*. กรุงเทพฯ: แปลนพับลิชชิ่ง.
- เพ็ญทิพา ช่อมมณี. (2547). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ลวดกำมะหยี่สีในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์*. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2533). *การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ขวบ, 3 มิติ ทักษะทางศิลปะและศิลปะศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- ภาวีนี แสหนวีสุข. (2538). *การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภัสลาภรณ์ มูลโพธิ์. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิค ดีไซน์.
- (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาพระบรมการพิมพ์. ยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา. (2551). *มาตรฐานการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ชุมชมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

- รัฐจวัญ ประโมจันย์. (2544). *ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2527). “การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย,” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับปฐมวัยศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สหมิตร.
- เลิศ อำนันทนะ. (2535). *เทคนิควิธีสอนศิลปะเด็ก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2539). *ศิลปะในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต.
- วรรณิ เพชรรัตน์. (2538). *เทคนิคการกรีดและพับประดิษฐ์กระดาษ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณิ โสมประยูร. (2537). *การสอนเขียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วราภรณ์ อยู่คง. (2547). *ความสามารถของกล้ามเนื้อเด็กของเด็กรวมวัยที่ได้รับกิจกรรมการปั้น*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ นาคะศิริ. (2546). *การคิดเชิงเหตุและผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532). *ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ*. กรุงเทพฯ: สุภา.
- วิบูลย์ลักษณ์ สารวิจิตร. (2548). *ศิลปะสำหรับครูประถม*. กรุงเทพฯ: หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). *ศิลปะศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิจิตรผลอาร์ต.
- ศิริลักษณ์ ศรีกมล. (2534). *งานประดิษฐ์วัสดุ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 79.
- ศรีแพร จันทราภิรมย์. (2550). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เปลือกข้าวโพด*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ส. วาสนา ประवालพฤษ์. (2539, มกราคม – เมษายน). “การประยุกต์ใช้วัดผลประเมินความสามารถจริงในการเรียนการสอน.” *การวัดผลการศึกษา*. 17(51): 33.
- สมจินต์ มนุษย์ศิลป์. (2543). *วัสดุเหลือใช้ได้ประโยชน์*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- สมศรี เมฆไพบูลย์วัฒนา. (2551). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สัญลักษณ์ สุวรรณรัตน์. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.* (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สตัยา สายเชื้อ. (2541). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนิท ฉิมเล็ก. (2540). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.* พิษณุโลก: ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สนิท ตั้งทวี. (2529). *การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). *ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ: แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา.* (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: ดวงกมล. ถ่ายเอกสาร.
- (2544). *การประเมินแนวใหม่ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ : การประเมินสร้างความรู้จักนักเรียน* (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- (2545). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่: เด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2550). *วิชา ECED201 การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education โครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกับกรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- (2555). *ประชุมวิชาการ : การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พลังการเรียนรู้ก้าวสู่สากล”.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2542). *จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก.* ในเอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชานันท์ สันติจิตรุ่งเรือง. (2548). *การพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมฝึกทักษะการเขียน.* ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุวรรณ ก้านทอง. (2547). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบเสียงดนตรีคลาสสิกที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล ชันธุศุก. (2543). *การพิมพ์ภาพหนังสืออ่านประกอบอ้างอิงชุดศิลปะสำหรับเด็กประถม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ
- เสาวนีย์ ลีขาบัณฑิต. (2534). *การเขียนสำหรับการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ดวงกลม.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2529). *คู่มืออบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2535 ก,7-23 เมษายน-พฤษภาคม). การสอนเขียนแก่เด็กปฐมวัย. *สารพัฒนาหลักสูตร*. 11(110): 8.
- (2535 ข). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- อภิสิทธิ์ จรัสชวนเพท. (2529, เมษายน). “แนวคิดในการเตรียมความพร้อม.” *รักลูก*. 4(1): 101-106
- อริยพร คงนางวัง. (2542). *รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี สัตนหวิ. (2537). *นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- อำพร ศรีทรัพย์. (2540). *ความสนใจในการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Arapoff, N. (1967, June). Writing : A thinking Process, *Tesol Quarterly*. 1: 119-120.
- Baker, Z.W. (1988). *The Language Arts, the Child and the Teacher*. P.192.
- Blood, R.W. (1996). *What's in a name ? The role of name Writing in Children's Literacy acquisition*. University of Virginia.
- Dawson, M.A. (1957). *Guiding Language Learning*. New York: World Book.

- Goodman, Y.M. (1998). "Roots of the Whole Language Movement." *The Elementary School Journal*. 90: 118.
- Hildreth, G. (1950). *Readiness for School Beginner*. New York: World Book.
- Morrow, L.M. (1993). *Literacy Development in the Early Years: Helping Children Read and Write*. United States of America: A Division of Simon And Schuster.
- Petty, W.T. (1985). *Experiences in Language*. United States of America: Allyn and Bacon.
- Quintanilla, S. (1993, May). Teacher Responses to Kindergarten Writing : Content – Specific Versus General Positive Reinforcement, Dissertation Abstracts International – A. (CD-ROM). 54(11): 1994. Available: UMI; Dissertation (1997).
- Siegel, S. (1956). *Non – parametric statistics for the behavioral sciences*. New York: McGraw-Hill. P. 75-78.

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
- แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม

หลักการและเหตุผล

การเพิ่มพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมนั้นเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนความคิดด้วยการขีดเขียนในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งการเขียนยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต เพราะการขีดเขียนต้องใช้กล้ามเนื้อที่แข็งแรงประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา ดังนั้น เด็กในวัย 3-6 ขวบ ควรได้รับการพัฒนากล้ามเนื้อมือเพื่อเตรียมความพร้อมในการเขียน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็ก และการประสานกันระหว่างมือและตา
3. เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานและกระตุ้นความสนใจในการเขียน

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมเป็นกิจกรรมที่เป็นโอกาสให้เด็กเป็นผู้ทำกิจกรรมด้วยตนเองตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 4 กิจกรรม ได้แก่ 1. การปั้น 2. พิมพ์ภาพ 3. การฉีก ตัด ปะ 4. การละเล่นด้วยนิ้วมือ จากนั้นให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานผ่านทางศิลปะการออกแบบ โดยการที่เด็กจะได้ใช้ความคิด จินตนาการ ในการขีดเขียน สร้าง ประกอบ ตกแต่ง ต่อเติม ตามลีลาการขีดเขียนละจินตนาการของเด็ก มีทั้งหมด 24 กิจกรรม เพื่อไปสู่การเพิ่มพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กได้

หลักการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยจัดในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.50น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง
2. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม ครูจะต้องเตรียมอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาสิ่งที่สงสัย สนใจ ถึงกิจกรรมในครั้งนั้น

4. ให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรม ครูควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ มีอุปกรณ์พร้อมที่จะให้เด็กได้ทำกิจกรรม และเลือกวัสดุเพื่อนำมาใช้ในการประดิษฐ์

5. จัดสภาพห้องให้มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีแสงสว่างเพียงพอ สะดวก สบาย มีอุปกรณ์พร้อมที่จะให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงทางการเขียน โดยจัดกิจกรรม ดังนี้

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูให้ความเป็นกันเองกับเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรมด้วยการสนทนาซักถาม กระตุ้นให้แรงเสริมต่างๆ เพื่อให้เด็กมีกำลังใจในการทำงาน

6. ระยะเวลาในการดำเนินการ สัปดาห์แรก สร้างความคุ้นเคยแนะนำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างและเก็บข้อมูลพื้นฐานตลอดจนฝึกการตรวจการให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนและประเมินผลก่อนเรียน ในสัปดาห์ที่ 1 ถึง 8 ดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมกับกลุ่มทดลอง ในวัน อังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.50น. โดยใช้เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และผู้วิจัยเก็บงานเขียนมาตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

บทบาทเด็ก

ครูควรให้เด็กได้เห็นบทบาทตนเองดังนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ตกลงกันไว้
2. พยายามให้เด็กได้ประดิษฐ์ เลือกวัสดุและ และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง
3. เมื่อได้ยินสัญญาณเตือนพยายามทำให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมให้เข้าใจก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งครูจะต้องเตรียมอุปกรณ์คือวัสดุที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ในหนึ่งสัปดาห์ จะทำกิจกรรม 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ทั้งหมด 8 สัปดาห์จะมี 24 ชั่วโมง และเตรียมเนื้อหา สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาการเขียน

2. เตรียมสื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา ดูแลอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก

3. สร้างข้อตกลงและอธิบายขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรมและให้แรงเสริมบวกในขณะที่เด็กทำงาน ในขั้นสรุปให้เด็กทบทวนถึงเรื่องที่ได้ทำและผลที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติมและครูเปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เด็กได้ทำกิจกรรม และสิ่งที่เด็กต่อเติมหรือสร้างสรรค์ขึ้นมาผ่านตัวอักษร

4. ครูต้องรู้จักการปรับแผนจากการสังเกตเด็กที่ทำกิจกรรมในทุกครั้งปรับแผนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดอิสระ มีจินตนาการให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น
5. ตรวจผลงานเด็กและบันทึกผลทุกครั้งที่มีการทดลอง จากนั้นนำผลงานเด็กไปติดป้ายนิเทศในมุมการเรียนรู้

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม (การปั้น)

สัปดาห์ที่ 5 วันอังคาร (50 นาที)   กิจกรรม ตัวเลขแสนสนุก

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็ก และการประสานกันระหว่างมือและตา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมให้เด็กมีความพร้อมด้านกล้ามเนื้อเล็กด้วยการร้องเพลง “นิ้วโป้งอยู่ไหน”
2. แนะนำวัสดุ อุปกรณ์และอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมตัวเลขแสนสนุกให้เด็กเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

3. ครูบอกเด็กให้เด็กเลือกหยิบดินน้ำมันได้คนละ 1-2 ก้อน เพื่อนำมาปั้นเป็นเลข 8

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เปิดโอกาสให้เด็กใช้ฝ่ามือ นิ้วมือ หยิบ จับ บีบ นวด คลึง ขยำ ทูบตีดินน้ำมันอย่างอิสระ
2. เด็กได้เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์การปั้นอย่างอิสระตามความสนใจ
3. เด็กนวดดิน คลึงดิน โดยใช้ฝ่ามือ ส้นมือ และนิ้วมือ
4. เด็กปั้นดินน้ำมันเป็นรูปเลข 8 ตามจินตนาการของตนเอง
5. ในขณะที่เด็กปั้น ครูกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการใช้มือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม การประสาน การรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัส โดยให้เด็กได้ลงมือกระทำโดยการ บีบ นวด คลึง ทูบตีดินตามความคิดและจินตนาการของตนเอง

7. เมื่อเด็กได้ผลงานของตนเอง ครูให้เด็กได้ต่อเติมจินตนาการจากสิ่งที่เด็กได้ปั้นลงบนผลงาน

ขั้นสรุป

1. เด็กได้นำเสนอผลงานสนุกกับตัวเลขร่วมกับเพื่อนในห้องเรียน
2. ครูจดบันทึกคำพูดและเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงาน
3. เด็กและครูช่วยกันสรุปถึงกิจกรรม
4. นำผลงานไปตั้งแสดง
5. หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมให้เด็กช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์ และช่วยกันทำความสะอาด

วัสดุอุปกรณ์

1. ดินน้ำมัน
2. กระดาษรองปั้น
3. สีไม้
4. เพลง “นิ้วโป้งอยู่ไหน”

การประเมินผล

1. สังเกตจากผลงานเด็ก
2. สังเกตพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก
3. สังเกตพัฒนาการเขียนของเด็กจากการต่อเติมภาพผ่านผลงานของเด็กโดยใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภาคผนวก

เพลง “นิ้วโป้งอยู่ไหน”

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

นิ้วโป้งอยู่ไหน นิ้วโป้งอยู่ไหน อยู่นี้จะ อยู่นี้จะ

สุขสบายดีหรือไร สุขสบายทั้งกายและใจ

ไปก่อนลา สวัสดี

(เปลี่ยนนิ้วโป้งเป็นนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อยตามลำดับ)

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม (การพิมพ์ภาพ)

สัปดาห์ที่ 5 วันพฤหัสบดี (50 นาที) กิจกรรม ตัวปั้มมหัศจรรย์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็ก และการประสานกันระหว่างมือและตา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมให้เด็กมีความพร้อมด้านกล้ามเนื้อเล็กด้วยการร้องเพลง “นิ้วมือ” พร้อมทำประกอบเพลง
2. แนะนำวัสดุอุปกรณ์และอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมตัวปั้มมหัศจรรย์ให้เด็กเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ
3. เปิดโอกาสให้เด็กซักถาม หยิบ จับ เกี่ยวกับอุปกรณ์อย่างอิสระเสรี

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับคุณสมบัติของวัสดุที่นำมาใช้เป็นแม่พิมพ์
2. ครูสาธิตการกดวัสดุลงบนสีน้ำเพื่อนำมาพิมพ์ภาพ โดยวิธีการจุ่มสีต้องมีเทคนิค คือ ต้องหมุนแม่พิมพ์ลงบนสี ค่อย ๆ หมุนข้อมือ เพื่อให้แม่พิมพ์โดนสีทั่ว ๆ จากนั้นค่อย ๆ ยกแม่พิมพ์ออกมากดลงบนกระดาษก็จะได้รูปแบบของแม่พิมพ์ทุกประการ
3. ในขณะที่เด็กพิมพ์ภาพ ครูกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการใช้มือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม การประสาน การรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัส โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ
4. เมื่อเด็กได้ผลงานของตนเอง ครูให้เด็กได้ต่อเติมจินตนาการจากสิ่งที่เด็กได้พิมพ์ภาพผ่านการวาดรูปลงบนผลงาน

ขั้นสรุป

1. เด็กได้นำเสนอผลงานตัวปั้มมหัศจรรย์ร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพ
2. ครูจับบันทึกคำพูดและเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงาน
3. เด็กและครูช่วยกันสรุปถึงกิจกรรม

4. หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมให้เด็กช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์ และช่วยกันทำความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรม

วัสดุอุปกรณ์

1. แม่พิมพ์ (ตัวบีม)
2. สีน้ำ
3. กระดาษ 100 ปอนด์
4. เพลง “นิ้วมือ ”

การประเมินผล

1. สังเกตจากผลงานเด็ก
2. สังเกตพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก
3. สังเกตพัฒนาการเขียนของเด็กจากการต่อเติมภาพผ่านผลงานของเด็กโดยใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภาคผนวก เพลง นิ้วมือ

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

นิ้วก้อยมาเจอกัน ถ้าม่าไปไหนมา หมุนแล้วขอลา พຽ່งนี้มาเจอกัน
 นิ้วนางมาเจอกัน ถ้าม่าไปไหนมา หมุนแล้วขอลา พຽ່งนี้มาเจอกัน
 นิ้วกลางมาเจอกัน ถ้าม่าไปไหนมา หมุนแล้วขอลา พຽ່งนี้มาเจอกัน
 นิ้วชี้มาเจอกัน ถ้าม่าไปไหนมา หมุนแล้วขอลา พຽ່งนี้มาเจอกัน
 นิ้วหัวแม่มือมาเจอกัน ถ้าม่าไปไหนมา หมุนแล้วขอลา พຽ່งนี้มาเจอกัน
 นิ้วทั้ง 5 มาเจอกัน ถ้าม่าไปไหนมา หมุนแล้วขอลา พຽ່งนี้มาเจอกัน

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม (การฉีก ตัด ปะ)

สัปดาห์ที่ 5 วันพุธ (50 นาที) กิจกรรม ระบายสี ระบายสี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็ก และการประสานกันระหว่างมือและตา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมให้เด็กมีความพร้อมด้านกล้ามเนื้อเล็กด้วยการร้องเพลง “shapes” พร้อมทำประกอบเพลง
2. แนะนำวัสดุอุปกรณ์และอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมระบายสี ระบายสีให้เด็กเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ
3. เปิดโอกาสให้เด็กซักถาม หยิบ จับ เกี่ยวกับอุปกรณ์อย่างอิสระเสรี

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้เด็กเลือกกระดาษต่าง ๆ แล้วตัดให้เป็นรูปร่างกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ให้มีจำนวนและขนาดตามที่ต้องการ
2. ให้เด็กนำกระดาษที่ฉีกได้มาจัดวางต่อเติมให้เป็นรูปใหม่ที่ต้องการ
3. เมื่อจัดวางจนได้รูปแบบที่ต้องการแล้ว ให้เด็กทากาวปะ ติด บนกระดาษเปล่าที่จัดเตรียมไว้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม
4. ในขณะที่เด็กตัด และ นำมาติดปะ ครูกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการใช้มือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในด้านความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความถูกต้องและความสามารถในการควบคุม การประสาน การรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัส โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ
5. เมื่อเด็กได้ผลงานของตนเอง ครูให้เด็กได้ต่อเติมจินตนาการจากสิ่งที่เด็กได้ ติด ปะภาพผ่านการวาดรูปลงบนผลงาน

ขั้นสรุป

1. เด็กได้นำเสนอผลงานระบายสี ระบายสีร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนเกี่ยวกับการปะติด
2. ครูจดบันทึกคำพูดและเรื่องราวที่เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงาน
3. เด็กและครูช่วยกันสรุปถึงกิจกรรม

4. หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมให้เด็กช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์ และช่วยกันทำความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรม

วัสดุอุปกรณ์

1. เศษกระดาษต่าง ๆ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ และ กระดาษสี
2. กาว
3. กระดาษสำหรับเป็นพื้นรองรับการปะติดภาพ
4. เพลง “shapes”

การประเมินผล

1. สังเกตจากผลงานเด็ก
2. สังเกตพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก
3. สังเกตพัฒนาการเขียนของเด็กจากการต่อเติมภาพผ่านผลงานของเด็กโดยใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภาคผนวก เพลง Shapes

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

I am a square. I have four sides. I am a square. I have four sides

We are squares. we have four sides. one two three four, we are squares.

I am a circle. I go round and round. I am a circle. I go round and round.

We are circles. we go round and round. Round and round, we are circles.

I am a triangle. I have three sides. I am a triangle. I have three sides.

We are triangles. We have three sides. one two three, We are triangles.

We are shapes. You see us everywhere. We are shapes.

You see us everywhere. We are shapes. You see us everywhere Just look around

We are everywhere.

ภาคผนวก ข

- คู่มือกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน
- แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนการพัฒนาการเขียน

คำชี้แจง

1. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่นำมาประเมินให้คะแนน 1 – 4 คะแนน แบ่งเป็น 6 ชั้น ได้แก่

- 1.1 ชั้นเริ่มขีดเขียน
- 1.2 ชั้นวาดภาพ
- 1.3 ชั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร
- 1.4 ชั้นเขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง
- 1.5 ชั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก
- 1.6 ชั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง

2. เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน นำมาประเมินความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการให้ทำแบบวัดพัฒนาการเขียนระหว่างทำการทดลองในแต่ละวัน ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 8 ในช่วงการทดลอง และนำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยในแต่ละสัปดาห์

การให้คะแนน

1. ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลงานของเด็กโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนด้วยตนเอง โดยการทำดังนี้ เมื่อนำชิ้นงาน ผลงานของเด็กมาประเมินผลตามเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถ้าพบว่าผลงานเขียนของเด็กอยู่ในระดับใดผู้วิจัยจะเขียนคะแนนลงในชิ้นงาน

2. หากเด็กไม่ขีดเขียนใดๆลงในแบบทดสอบไม่ต้องนำมาให้คะแนน เนื่องจากแบบทดสอบไม่มีความสมบูรณ์

ตาราง 9 คำอธิบายการให้คะแนนการพัฒนาการด้านการเขียน

การพัฒนาการด้านเขียน	ระดับคะแนน
1. ชั้นเริ่มขีดเขียน	
1.1 ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆ	1
1.2 เขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง	2
1.3 เขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก	3
1.4 เขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร	4
2. ชั้นวาดภาพ	
2.1 เขียนภาพที่เป็นรูปร่าง	1
2.2 เขียนลอกเลียนแบบ	2
2.3 เขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก	3
2.4 บอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้	4
3. ชั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร	
3.1 เขียนคล้ายตัวอักษรมีขนาดใหญ่	1
3.2 เขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง	2
3.3 เขียนชื่อตัวเองแต่อาจไม่ถูก	3
3.4 เขียนคำบางคำที่มีโอกาสรู้จักแต่อาจไม่ถูก	4
4. ชั้นเขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง	
4.1 เขียนตัวอักษรบางตัวด้วยตนเอง	1
4.2 เขียนตัวอักษรบางตัวตามเสียงได้ถูก	2
4.3 เขียนตัวอักษรตัวต้นตัวเดียวแทนคำที่ต้องการ	3
4.4 เขียนตัวอักษรจากซ้ายไปขวาได้บางตัวกลับด้าน	4
5. ชั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก	
5.1 เขียนสะกดคำที่เปล่งออกได้ถูก	1
5.2 เขียนสะกดคำที่มีความถี่ในการใช้สูงได้ถูก	2
5.3 เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคตามคำบอก	3
5.4 เขียนเป็นประโยคตามคำบอกได้มากกว่าหนึ่ง	4
6. ชั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง	
6.1 เขียนคำสะกดตามเสียงตัวอักษรสระได้ถูก	1
6.2 เขียนสะกดคำและเว้นวรรคบ่อยได้ถูก	2
6.3 เขียนสะกดสระบางตัวแต่ไม่ถูกหมด	3
6.4 เขียนเป็นประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค	4

แบบบันทึกคะแนนงานเขียนของนักเรียน

เด็กชาย/เด็กหญิง.....

ชั้นอนุบาล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....อายุ.....ปี เลขที่.....

พัฒนาการด้านการเขียน	คะแนน			
	1	2	3	4
1. ชั้นเริ่มขีดเขียน 1.1 ขีดเขียนเป็นเส้นต่างๆ 1.2 เขียนหรือวาดภาพที่ไม่สามารถควบคุมรูปร่าง 1.3 เขียนภาพยังไม่เป็นที่รู้จัก 1.4 เขียนภาพที่ยังไม่บ่งบอกว่าเป็นรูปอะไร				
2. ชั้นวาดภาพ 2.1 เขียนภาพที่เป็นรูปร่าง 2.2 เขียนลอกเลียนแบบ 2.3 เขียนภาพที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก 2.4 บอกเล่าเกี่ยวกับภาพได้				
3. ชั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์เขียนสื่อสาร 3.1 เขียนคล้ายตัวอักษรมีขนาดใหญ่ 3.2 เขียนบางตัวไม่เป็นตัวอักษรแต่เป็นรูปร่างที่คิดเอง 3.3 เขียนชื่อตัวเองแต่อาจไม่ถูก 3.4 เขียนคำบางคำที่มีโอกาสรู้จักแต่อาจไม่ถูก				
4. ชั้นเขียนตัวอักษรตามเสียงอ่านที่คิดเอง 4.1 เขียนตัวอักษรบางตัวด้วยตนเอง 4.2 เขียนตัวอักษรบางตัวตามเสียงได้ถูก 4.3 เขียนตัวอักษรตัวต้นตัวเดียวแทนคำที่ต้องการ 4.4 เขียนตัวอักษรจากซ้ายไปขวาได้บางตัวกลับด้าน				

<p>5. ชั้นเขียนคำตามเสียงอ่านหรือคำบอก</p> <p>5.1 เขียนสะกดคำที่เปล่งออกได้ถูก</p> <p>5.2 เขียนสะกดคำที่มีความถี่ในการใช้สูงได้ถูก</p> <p>5.3 เขียนสะกดสระบางตัวในประโยคตามคำบอก</p> <p>5.4 เขียนเป็นประโยคตามคำบอกได้มากกว่าหนึ่ง</p>				
<p>6. ชั้นเขียนสะกดคำด้วยตนเอง</p> <p>6.1 เขียนคำสะกดตามเสียงตัวอักษรสระได้ถูก</p> <p>6.2 เขียนสะกดคำและเว้นวรรคบ่อยได้ถูก</p> <p>6.3 เขียนสะกดสระบางตัวแต่ไม่ถูกต้อง</p> <p>6.4 เขียนเป็นประโยคได้มากกว่าหนึ่งประโยค</p>				

ภาคผนวก ค

- ตัวอย่างภาพกิจกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
  - การปั้น
  - การพิมพ์ภาพ
  - การฉีกตัดปะ

ตัวอย่างภาพขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบต่อเติม
การปั้น (ตัวเลขแสนสนุก)

การพิมพ์ภาพ (ตัวไม้มหัศจรรย์)

การฉีก ตัด ปะ (เรื่องรูปร่าง รูปทรง)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวประนัตตา รัตนไตรมาศ
วันเดือนปีเกิด	20 มกราคม 2528
สถานที่เกิด	แขวงพระโขนง กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	334/86 อาคารชุด เดอะคิท์ คอนโด สุขุมวิท 113 ชั้น 3 ซอยวัดด่าน ลำโรง ถนนสุขุมวิท ตำบลลำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัด สมุทรปราการ 10270
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานตรวจสอบความถูกต้องของตัวเครื่องบิน สายการบิน ลูฟท์ฮันซ่า และ ครูสอนพิเศษด้านเซาวิปัญญาผ่านของเล่น
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	Lufthansa Global Business Services Co., Ltd. และ อนุบาลสิทธิศาสตร์
ประวัติการศึกษา	
พ. ศ. 2546	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร
พ. ศ. 2550	ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) จาก มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ. ศ. 2557	การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ